Міністерство праці та соціальної політики України

Комітет по нагляду за охороною праці України
(Держнаглядохоронпраці)

Державний нормативний акт про охорону праці

П Р А В И Л А

охорони праці у сільськогосподарському виробництві

Київ 2000

Державний нормативний акт про охорону праці

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держнаглядохоронпраці
11.08.2000 № 202

ДНАОП 2.0.00-1.01-00

П Р А В И Л А

охорони праці у сільськогосподарському виробництві

Київ 2000

Розроблено: Науково-виробничим інженерним центром по охороні праці у сільському господарстві (Укрсільгоспохоронпраці) Міністерства агропромислового комплексу України.

Внесено: Управлінням по нагляду в АПК.

Введено: З введенням у дію цих Правил вважати такими, що не застосовуються на території України:

НАОП 2.0.00-2.01-83	ОСТ 46.0.141-83 Процеси виробничі у сільському господарстві. Загальні вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1983 р.
НАОП 2.0.00-2.02-84	ОСТ 46.3.150-84 Вантажно-розвантажувальні роботи і перенесення важких речей у сільському господарстві. Загальні вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.10-1.01-86	Правила безпеки при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва у системі Держагропрому СРСР (за виключенням розділу "Роботи в захищеному ґрунті"). Затверджено Держагропромом СРСР 12.12.1986 р.
НАОП 2.1.20-1.01-87	Правила безпеки при виробництві продукції тваринництва у системі Держагропрому СРСР. Затверджено Держагропромом СРСР 16.10.1987 р.
НАОП 2.1.10-2.01-84	ОСТ 46.3.1.177-84 Заготівля грубих кормів. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2 .1.10-2.02-84	ОСТ 46.3.1.176-84 Заготівля соковитих кормів із трав. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.10-2.03-84	ОСТ 46.3.2.164-84 Процеси виробничі. Льонарство. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.10-2.05-81	ОСТ 46.3.1.112-81 Вирощування та збирання цукрових буряків. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.1.10-2.06-81	ОСТ 46.3.1.111-81 Вирощування, збирання та післязбиральна обробка картоплі. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.1.10-2.07-81	ОСТ 46.3.1.110-81 Післязбиральна обробка зерна. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.1.10-2.08-81	ОСТ 46.3.1.109-81 Збирання зернових та зернобобових культур. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.1.10-2.09-81	ОСТ 46.3.1.108-81 Обробка ґрунту та посіву зернових культур. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.1.20-2.01-84	ОСТ 46.3.2.159-84 Процеси виробничі. Свинарство. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.20-2.02-83	ОСТ 46.3.2.143-83 Доїння корів. Первинна обробка, зберігання та відправка молока. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1983 р.
НАОП 2.1.20-2.03-84	ОСТ 46.3.2.157-84 Утримання великої рогатої худоби. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.20-2.04-81	ОСТ 46.3.2.114-81 Велика рогата худоба. Навантаження та розвантаження при перевезенні на спецмашинах. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП	ОСТ 46.3.2.187-85 Штучне запліднення тварин. Вимоги безпеки.

2.1.20-2.05-85	Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
НАОП 2.1.20-2.06-85	ОСТ 46.3.2.188-85 Підігрів молодняку сільськогосподарських тварин та птиці джерелами інфрачервоного випромінювання. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
НАОП 2.1.20-2.07-85	ОСТ 46.3.2.196-85 Видалення, обробка, зберігання гною на тваринницьких фермах. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
НАОП 2.1.20-2.08-84	ОСТ 46.3.2.158-84 Ветеринарне обслуговування тварин. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.1.20-2.10-85	ОСТ 46.3.2.193-85 Процеси виробничі. Бджільництво. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985р.
НАОП 2.1.20-2.11-85	ОСТ 46.3.2.192-85 Процеси виробничі. Вівчарство. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
НАОП 2.2.00-2.02-84	ОСТ 46.3.1.169-84 Застосування твердих та рідких мінеральних добрив. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.2.00-2.03-85	ОСТ 46.3.1.182-85 Знезараження та зберігання техніки, яка використовується для робіт із пестицидами і мінеральними добривами. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
НАОП 2.2.00-2.04-84	ОСТ 46.3.1.161-84 Обробка пестицидами посівів польових культур. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1984 р.
НАОП 2.2.00-2.05-81	ОСТ 46.3.1.116-81 Перегін сільськогосподарської техніки шляхами. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.
НАОП 2.2.00-2.08-81	ОСТ 46.3.2.113-81 Роздача сипучих кормів стаціонарним устаткуванням. Вимоги безпеки. Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1981 р.

Передрукування заборонено
© Держнаглядохоронпраці України

З М І С Т

1. Галузь застосування.....
Ч А С Т И Н А І.....
Загальновиробничі вимоги охорони праці у сільськогосподарському виробництві .....
1. Загальні положення .....
1.1. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори .....
1.2. Загальні заходи по запобіганню негативного впливу на навколишнє середовище..
2. Вимоги до території, виробничих приміщень, майданчиків.....
2.1. Територія .....
2.2. Виробничі приміщення.....
2.3. Водопостачання і каналізація.....
2.4. Освітлення.....
2.5. Опалення, вентиляція й кондиціювання повітря .....
2.6. Майданчики .....
2.7. Внутрішньогосподарські шляхи .....
3. Вимоги до технічних засобів виробництва .....
3.1. Загальні вимоги.....
3.2. Вимоги до тракторів і самохідних сільськогосподарських машин .....
3.3. Вимоги до причіпних та навісних сільськогосподарських машин .....
3.4. Вимоги до обладнання .....
3.5. Вимоги до технічного стану засобів механізації.....
3.5.1. Загальні вимоги .....
3.5.2. Двигун .....
3.5.3. Кабіна .....
3.5.4. Гальмова система .....
3.5.5. Рульове керування.....
3.5.6. Ходова частина.....
3.5.7. Силова передача .....
3.5.8. Електрообладнання.....
3.5.9. Механізм навіски й система гідрокерування.....
4. Вимоги до технологічних процесів.....
5. Вимоги до розміщення обладнання та організації робочих місць.....
6. Вимоги до вихідних матеріалів, їх зберігання і транспортування.....
6.1. Запобігання шкідливій дії вихідних матеріалів на працівників .....
6.2. Вимоги при зберіганні вихідних матеріалів .....
6.3. Вимоги безпеки при транспортуванні вихідних матеріалів.....
7. Вимоги до персоналу, що бере участь у виробничому процесі.....
7.1. Допуск до роботи працівників залежно від професійної підготовки.....
7.2. Проведення медичних оглядів осіб при допуску їх до участі у виробничому процесі .....
7.3. Порядок, види навчання та перевірка знань із питань охорони праці .....
7.4. Вимоги до працівників при виконанні робіт із підвищеною небезпекою.....
8. Санітарно - побутове забезпечення працівників .....
9. Забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту.....
10. Вимоги до організації й виконання виробничих процесів із підвищеним рівнем небезпеки .....
10.1. Вимоги при улаштуванні та експлуатації електроустановок сільськогосподарських споживачів .....

10.2. Вимоги до транспортування, зберігання і застосування пестицидів та агрохімікатів.....
10.2.1. Транспортування .....
10.2.2. Зберігання .....
10.2.3. Застосування .....
10.2.4. Вимоги при дератизації .....
10.3. Вимоги до виконання робіт із хімічними речовинами у лабораторіях .....
10.4. Вимоги під час виконання робіт на схилах і терасах.....
10.5. Вимоги під час вантажно-розвантажувальних робіт .....
10.6. Вимоги до організації та виконання транспортних робіт .....
10.7. Вимоги під час перевезення людей до місця роботи .....
10.8. Вимоги при подоланні водних перешкод і крутих спусків.....
10.8.1. Загальні вимоги .....
10.8.2. Переправа убрід.....
10.8.3. Переправа на поромах .....
10.8.4. Переправа по льоду.....
10.8.5. Рух на крутих спусках.....
10.9. Вимоги при буксируванні.....
10.10. Вимоги під час виконання механізованих робіт у зимових умовах .....
10.11. Колодязі, закриті ємкості, камери.....
10.12. Охоронні роботи.....
10.13. Вимоги пожежної безпеки.....
Ч А С Т И Н А 2 .....
Вимоги охорони праці у рослинництві.....
1. Загальні вимоги.....
2. Вимоги до технологічних процесів.....
3. Вимоги до організації виробничих процесів .....
3.1. Вимоги до технічного стану засобів механізації.....
3.1.1. Посівні та садильні машини.....
3.1.2. Машини для хімічного захисту рослин .....
3.2. Вимоги до підготовки полів і проведення меліоративних та земляних робіт .....
3.2.1. Підготовка поля.....
4. Вимоги до виконання виробничих процесів.....
4.1. Вимоги до розміщення і режимів руху машин та агрегатів .....
4.2. Вимоги до виконання робіт з обробітку ґрунту, посіву, садінню і догляду за посівами.....
4.3. Вимоги до збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур.....
4.4. Вимоги до післязбиральної доробки та зберігання зернових, зернобобових та круп'яних культур .....
4.4.1. Загальні вимоги .....
4.4.2. Вимоги до хімічного консервування вологого фуражного зерна.....
4.5. Вимоги до збирання та заготівлі соломи, сіна, сінажу і силосу.....
4.5.1. Загальні вимоги .....
4.5.2. Пресування сіна (соломи).....
4.5.3. Штучне сушіння сіна .....
4.5.4. Висушування рослин та відходів виробництва.....
4.5.5. Силосування та закладка сінажу.....
4.6. Вимоги до збирання та післязбиральної доробки льону .....
4.7. Вимоги до вирощування та збирання цукрових буряків .....

4.8. Вимоги до вирощування, збирання та післязбиральної .....
доробки картоплі .....
4.9. Вимоги до вирощування та збирання овочевих і баштанних культур .....
4.10. Вимоги до закладки, вирощування багаторічних .....
насаджень та збирання врожаю .....
4.11. Вимоги до зрошуваного землеробства .....
4.12. Вимоги до землеробства в гірських та передгірських зонах і на схилах .....
Ч А С Т И Н А 3 .....
Вимоги охорони праці у тваринництві .....
1. Загальні вимоги .....
2. Вимоги до технологічних процесів .....
3. Вимоги до організації виробничих процесів .....
3.1. Вимоги до території, майданчиків та приміщень .....
3.2. Водопостачання .....
4. Вимоги до виконання виробничих процесів .....
4.1. Переробка й приготування кормів .....
4.1.1. Подрібнення кормів .....
4.1.2. Автоклавна (гідробаротермічна) обробка грубих кормів .....
4.1.3. Екструдування кормів .....
4.1.4. Хімічна обробка кормів .....
4.1.5. Запарювання та варіння кормів .....
4.1.6. Приготування комбінованих кормів і кормосумішей .....
4.2. Навантаження, транспортування та роздавання кормів .....
4.3. Електропостачання та електротехнічні улаштування .....
4.4. Ветеринарне обслуговування тварин .....
4.4.1. Загальні вимоги .....
4.4.2. Догляд за тваринами, хворими на заразні хвороби .....
4.4.3. Проведення ветеринарно-санітарних заходів .....
4.4.4. Вимоги при розтині трупів тварин та проведенні діагностичних досліджень ...
4.5. Штучне осіменіння сільськогосподарських тварин .....
4.5.1. Догляд за плідниками та взяття сперми .....
4.5.2. Зберігання та перевезення сперми .....
4.5.3. Осіменіння тварин .....
4.6. Доїння та первинна обробка молока .....
4.7. Транспортування, перегін та випасання тварин .....
4.7.1. Транспортування тварин .....
4.7.2. Перегін тварин .....
4.7.3. Випасання тварин .....
4.8. Прибирання, видалення, обробка і зберігання гною .....
4.9. Утримання великої рогатої худоби .....
4.10. Утримання свиней .....
4.11. Утримання овець .....
4.12. Утримання та використання коней .....
4.13. Утримання птиці .....
4.14. Вимоги безпеки в бджільництві .....
Додаток 1 .....
Нормативні посилання .....

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства праці
і соціальної політики
11.08.2000 №202

Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві

1. Галузь застосування

Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві (далі - Правила) поширюються на всі підприємства, установи й організації незалежно від підпорядкування та форми власності (далі - підприємства), на підприємців, фермерів та інших юридичних і фізичних осіб, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції.

Правила встановлюють вимоги безпеки праці до організації й виконання технологічних процесів по вирощуванню, збиранню і первинній обробці сільськогосподарських культур, виробництву і первинній обробці продукції тваринництва й птахівництва, а також під час виконання вантажно-розвантажувальних робіт та транспортування вантажів.

Правила є обов'язковими для керівників, спеціалістів і робітників підприємств, а також для тимчасово залучених до праці осіб, студентів та учнів профтехучилищ, які проходять виробничу практику на підприємствах (далі - працівники).

Згідно з вимогами Правил, інструкції з охорони праці повинні бути переглянуті або розроблені заново і затверджені власником підприємства відповідно до вимог ДНАОП 0.00-8.03-93.

Ч А С Т И Н А 1

Загальновиробничі вимоги охорони праці у сільськогосподарському виробництві

1. Загальні положення

1.1. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори

У процесі виробництва на працівників можуть діяти небезпечні та шкідливі виробничі фактори згідно з ГОСТ 12.0.003.

1.1.1. Фізичні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- рухомі машини й механізми; рухомі частини виробничого обладнання; вироби, заготовки, матеріали, які рухаються; конструкції, які руйнуються; обрушування гірських порід;
- підвищена запиленість та загазованість повітря робочої зони;
- підвищена чи знижена температура поверхні обладнання й матеріалів;
- підвищена чи знижена температура повітря робочої зони;
- підвищений рівень шуму на робочому місці;
- підвищений рівень вібрації;
- підвищений рівень інфразвукових коливань;
- підвищений рівень ультразвуку;
- підвищена чи знижена вологість повітря;
- підвищена чи знижена рухомість повітря;
- підвищена чи знижена іонізація повітря;
- підвищений рівень іонізуючих випромінювань у робочій зоні;
- підвищене значення напруги в електричному ланцюгу, замикання якого може пройти через тіло людини;
- підвищений рівень статичної електрики;
- підвищений рівень електромагнітних випромінювань;
- підвищена напруга електричного поля;
- підвищена напруга магнітного поля;
- відсутність або нестача природного освітлення;
- недостатня освітленість робочої зони;
- підвищена яскравість світла;
- понижена контрастність;
- прямий і відбитий блискіт;
- підвищена пульсація світлового потоку;
- підвищений рівень ультрафіолетової радіації;
- підвищений рівень інфрачервоної радіації;
- радіаційне забруднення радіонуклідами робочої зони;
- гострі краї, задирки, шорсткість на поверхнях заготовок, інструменту й обладнання;
- розміщення робочого місця на значній висоті відносно поверхні землі (підлоги).

1.1.2. Хімічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- токсичні;
- подразливі;
- сенсибілізувальні;
- канцерогенні;

- мутагенні;

- такі, що впливають на репродуктивну функцію.

До цієї групи відносяться пестициди, агрохімікати, гази розкладу органічних речовин, відпрацьовані гази, зварювальні аерозолі, підвищені концентрації пилу з умістом SiO_2 тощо.

1.1.3. Біологічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, гриби, найпростіші) та продукти їх життєдіяльності;

- макроорганізми (рослини та тварини).

1.1.4. Психофізіологічні небезпечні та шкідливі виробничі фактори:

- фізичні перевантаження (статичні й динамічні);

- нервово-психічні перевантаження (розумове перенапруження, перенапруження аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження).

1.1.5. Джерелами шкідливих і небезпечних факторів можуть бути:

- зовнішні метеорологічні фактори (вітер, опади, гроза, сонячна радіація, низька або висока температура зовнішнього повітря, ожеледиця тощо);
- неправильні режими роботи технологічних систем;
- транспорт, що рухається;
- машини і механізми технологічних систем для обробітку ґрунту, догляду за рослинами та тваринами;
- інженерні комунікації;
- устаткування, що працює під тиском;
- застосовувані пестициди і агрохімікати;
- електрифіковане устаткування, інструмент і електропроводка;
- ручні роботи, що викликають фізичні і нервово-психічні перевантаження.

1.1.6. Відповідно до ст. 17 Закону України “Про охорону праці” власник зобов’язаний створити в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці відповідно до вимог нормативних актів, а також забезпечити додержання прав працівників, гарантованих законодавством про охорону праці.

1.2. Загальні заходи щодо запобігання негативному впливу на навколишнє середовище

1.2.1. Враховуючи тісний взаємозв’язок між здоров’ям працівників і станом навколишнього середовища, розробку технологій, проектування машин і обладнання, а також організацію виробничих процесів у сільському господарстві на всіх етапах потрібно здійснювати з урахуванням мінімальної негативної дії на навколишнє середовище і досягати за рахунок:

- застосування технологій обробітку ґрунту з мінімальним його руйнуванням;

- використання розфасованих у тару малого об’єму мінеральних добрив;

- удосконалення способів зберігання пестицидів у підприємствах і запобігання їх попаданню до водойм;

- усунення підтікання в з’єднаннях паливо- і маслопроводів машин і обладнання;

- використання спеціальних накопичувачів для збирання і тимчасового зберігання відпрацьованих мастил.

1.2.2. Діяльність підприємств щодо захисту навколишнього природного середовища повинна регламентуватися вимогами Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”, Закону України “Про пестициди і

агрохімікати", ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН № 245-71), ГОСТ 17.1.3.11, СанПіН 4630-88, ОНТП 8-85, цих Правил та інших чинних нормативних документів.

1.2.3. Асортимент, способи застосування пестицидів, норми й кратність обробок повинні відповідати ДНАОП 0.03-1.12-98 та Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, додатку до Переліку та інструкціям з безпечного застосування пестицидів, розробленим установами Міністерства охорони здоров'я, погодженим з Мінекобезпеки та іншими заінтересованими організаціями.

1.2.4. Оброблення рослин, тварин і об'єктів пестицидами слід проводити з урахуванням економічного порога шкідливості, розвитку хвороб рослин і бур'янів, прогнозу погоди.

2. Вимоги до території, виробничих приміщень, майданчиків

2.1. Територія

2.1.1. Територія підприємства повинна відповідати вимогам ДБН Б.2.4-3-95, санітарних норм проектування, Правил пожежної безпеки в Україні.

2.1.2. Територія має бути рівною, спланованою так, щоб був забезпечений відвід стічних вод до водостоків від будівель, майданчиків, проїздів, пішохідних доріжок.

2.1.3. Вхід працівників на територію підприємства (тваринницьких комплексів, ферм, виробничих майданчиків, токів тощо) повинен здійснюватися через прохідні приміщення. Прохід людей через транспортні ворота не дозволяється.

2.1.4. Для зберігання різних матеріалів і вантажів на території підприємства повинні передбачатися спеціальні майданчики зі стелажами та підставками. Складування повинно виключати падіння матеріалів.

2.1.5. Пожежні водойми, траншеї та інші споруди, влаштовані для виробничих потреб, слід закрити чи огородити, а в темний період доби забезпечити їх освітлення. Не дозволяється використовувати пожежні водойми не за призначенням.

2.1.6. На території підприємства для проїзду транспорту і техніки повинні бути дороги і пішохідні проходи з твердим покриттям (асфальт, бетон тощо). Проїзна частина доріг і пішохідні доріжки мають систематично очищатися від грязі та снігу, а в темний період доби – освітлюватися.

При перехрещенні залізничних колій з пішохідними й автомобільними шляхами повинні бути влаштовані переходи й переїзди через залізничні колії, обладнані попереджувальними знаками і світлозвуковою сигналізацією.

2.1.7. Ширина дороги при односторонньому русі повинна бути на 1,8 м, а при двосторонньому на – 2,7 м більше ширини наявних на підприємстві машин.

2.1.8. Резервуари, баки та інші ємкості для зберігання палива та мастильних матеріалів необхідно розміщувати на спеціально відведених ділянках згідно з вимогами ВБН В.2.2-58.1-94 та ДНАОП 0.01-1.01-95.

2.1.9. Не дозволяється складування матеріалів, будівництво різних приміщень, стоянка машин в охоронній зоні високовольтної лінії електропередачі без погодження з організацією, яка експлуатує лінію.

2.1.10. Небезпечні зони на території підприємства, на транспортних шляхах, переходах, у виробничих приміщеннях і спорудах, на виробничих майданчиках і робочих місцях повинні бути позначені відповідними знаками безпеки згідно з ГОСТ 12.4.026 і огороджені.

2.2. Виробничі приміщення

2.2.1. Об’ємно-планувальні й конструктивні рішення приміщень і споруд, обладнання їх водопроводом, каналізацією, опаленням, вентиляцією, електротехнічними засобами проводяться згідно з вимогами чинних будівельних норм і правил, санітарних норм та норм технологічного проектування відповідних підприємств (ДНАОП 0.03-3.01-71, СНиП 2.09.02-85, СНиП 2.09.04-87, СНиП 2.10.02-84).

2.2.2. Згідно з вимогами СНиП 2.10.02-84 висоту будівель для зберігання й переробки сільськогосподарської продукції необхідно приймати, виходячи з габаритів обладнання чи найбільш дозволеної висоти складування продукції. Будівлі для зберігання різних видів сільськогосподарської продукції, до складування якої ставляться однакові вимоги, потрібно проектувати однієї уніфікованої висоти.

2.2.3. Висота приміщень повинна дозволяти розміщувати обладнання й комунікації таким чином, щоб у місцях регулярного проходу людей висота від низу обладнання (комунікацій) до підлоги була не менше 2 м, а в місцях нерегулярного проходу людей - 1,8 м. Найменша віддаленість від верху технологічного обладнання до стелі повинна бути 0,4 м.

2.2.4. Ширина проходів у приміщеннях між стелажами, полицями і шафами має бути не менше 1 м.

2.2.5. Приміщення, залежно від розмірів і напрямків їх використання, від фізичних і хімічних властивостей матеріалів, які використовуються у виробництві, а також залежно від найбільшої можливої кількості присутніх працівників повинні бути обладнані первинними засобами пожежогасіння і необхідною кількістю сигнальних та аварійних пристроїв відповідно до ГОСТ 12.4.009, ГОСТ 12.1.010 і Правил пожежної безпеки в Україні.

2.2.6. Забезпечення евакуації людей з виробничих, складських та інших будівель (кількість і розміщення евакуаційних виходів, відстань від робочих місць до виходів, розміри проходів, коридорів, дверей тощо) слід витримувати згідно з вимогами СНиП 2.09.02-85.

2.2.7. Евакуаційні шляхи та виходи повинні:

- забезпечувати швидкий і безпечний рух працівників при виникненні небезпеки;
- не мати сторонніх предметів, інших перепон;
- забезпечувати вихід із приміщень найкоротшим шляхом у будь-який час;
- бути позначені відповідними знаками, нанесеними таким чином, щоб їх було видно з робочих місць;
- бути обладнані аварійним освітленням, яке автоматично включається у разі відключення електроструму у мережі загального освітлення;
- мати двері евакуаційних виходів які відчиняються тільки назовні (вони не повинні бути розсувні чи обертові та запиратися на ключ або мати запори, які ускладнюють їх відкривання).

Для евакуації людей допускається передбачати у воротах для автомобільного транспорту двері (без порогів або з порогами заввишки не більше 0,1 м), що відкриваються у напрямку виходу з будівлі.

З урахуванням вимог будівельних норм виходи можуть влаштовуватися через тамбур-шлюз.

2.2.8. Кількість, розташування й розміри аварійних проходів і аварійних виходів визначаються з урахуванням властивостей використовуваного обладнання, розмірів і кількості робочих місць та найбільш можливої чисельності працівників у зміну.

2.2.9. Кількість дверей і воріт у виробничих приміщеннях, їх розміри і використовувані матеріали для виготовлення визначаються в залежно від призначення приміщення.

2.2.10. Ворота приміщень для зберігання й переробки сільськогосподарської продукції необхідно будувати розкривними, розсувними або шторними.

Розміри отвору воріт для пропуску безрейкового транспорту повинні перевищувати габаритні розміри завантажених транспортних засобів по висоті на 0,2 м і по ширині на 0,6 м.

2.2.11. На прозорих дверях (воротах) на висоті очей повинна бути нанесена позначка.

2.2.12. Ворота, двері, вікна, люки та інші пристрої повинні легко відкриватися на всю ширину отвору і фіксуватися в потрібному положенні.

2.2.13. Дверні отвори виробничих і допоміжних приміщень не повинні мати порогів і виступів, а двері повинні відкриватися назовні. В'їзний нахил не повинен перевищувати 5° (9%).

2.2.14. Ворота гаражів і приміщень для зберігання машин повинні бути ширші і вищі від машин на 1 м.

2.2.15. Двері у вибухопожежонебезпечних та пожежонебезпечних приміщеннях повинні мати межу вогнестійкості не менше 0,6 год, відкриватися в бік виходу з приміщення і бути забезпечені пристроями для самозакриття.

2.2.16. У приміщеннях для переробки сільськогосподарської продукції об'єм приміщення на одного працівника найбільш чисельної зміни повинен бути не менше 13 $м^3$, а площа підлоги - не менше 4 $м^2$. Допускається об'єм приміщення на одного працівника зменшити до 11 $м^3$ за умови зберігання норми площі підлоги і виконання вимог технології (СНиП 2.10.02-84).

2.2.17. У закритих виробничих приміщеннях мікроклімат повинен відповідати ДНАОП 0.03-3.15-86. Повітротехнічне устаткування повинно постійно функціонувати, а у разі несправності - сигналізувати про неї.

Пристрої для вентиляції закритих виробничих приміщень не повинні створювати протягів.

2.2.18. Вікна, скляні перегородки повинні мати пристрої екранування сонячного світла, тип яких регламентується видом виконуваних робіт.

2.2.19. Прозорі стіни виробничих приміщень мають виготовлятися з безпечного скломатеріалу і в зоні робочих місць позначатися відповідними знаками, огороджуватися, запобігаючи безпосередньому контакту з ними працівників та ураженню їх можливими осколками.

2.2.20. По периметру надвірних стін будівель, висота яких до верху карниза більше 10 м, на дахах потрібно встановлювати огородження із негорючих матеріалів заввишки не менше 0,6 м. На будівлях без внутрішніх водостоків ці огородження повинні бути решітчастими.

2.2.21. Доступ на дахи приміщень, які не мають достатнього опору навантаженням, допускається за умови наявності на них обладнання, що дозволяє безпечно виконувати роботи.

2.2.22. Вікна приміщень, вікна верхнього освітлення і вентиляційні пристрої вікон повинні забезпечувати вільне відкривання, закривання і фіксування їх у потрібному положенні. Вікна у відкритому положенні не повинні створювати небезпеку для персоналу.

2.2.23. Поверхня будівельних конструкцій і підлога виробничих приміщень повинні бути рівними, стійкими до хімічно агресивного середовища, легко оброблятися

при проведенні дезінфекції і вологого прибирання; підлога повинна виключати сковзання обслуговуючого персоналу.

2.2.24. Підлогу у виробничих приміщеннях, в яких можливо забруднення жиром, молоком тощо, слід промивати гарячим розчином мила чи кальцинованої соди один раз на зміну, а панелі стін - у разі потреби.

2.2.25. Підлога в приміщеннях для зберігання техніки (а також поверхня відкритих майданчиків) повинна мати розмітку, виконану водостійкою фарбою або іншим способом, і вказувати місце постановки техніки та проїзди.

2.2.26. Приміщення з різко вираженою різницею температур і вологості, які сполучаються між собою, потрібно відокремлювати одне від одного тамбурами, коридорами, тамбур-шлюзами, шторами чи повітряними завісами.

2.2.27. Приміщення, в яких у процесі виробництва виділяються пил, пара чи гази, повинні бути ізольовані від інших приміщень.

2.2.28. Виробничі і складські будівлі і приміщення необхідно обладнувати блискавкозахистом згідно з РД 34.21.122-87.

2.2.29. У приміщеннях повинні бути передбачені місця для інструменту, первинних засобів пожежогасіння, аптечки першої допомоги, а також плакати, попереджувальні написи з безпеки праці, пожежної безпеки і виробничої санітарії.

2.2.30. Не допускається зберігання обладнання, інвентарю, матеріалів тощо, що не мають безпосереднього відношення до даного виробництва.

2.2.31. В холодильниках, на складах та інших приміщеннях, що використовуються для зберігання матеріалів, продукції, вантажів, на стінах вивішуються таблички, на яких указується дозволене навантаження на 1 $м^2$ перекриття.

2.2.32. У виробничих приміщеннях протягом всього робочого часу, з урахуванням використовуваних технологій і фізичних навантажень на працівників, повинна підтримуватися сприятлива для організму людини температура повітря відповідно до вимог ДНАОП 0.03-3.15-86, а в приміщеннях для відпочинку, приймання їжі, чергування, у санітарних та санітарно-технічних приміщеннях - відповідно до призначення цих приміщень.

2.3. Водопостачання і каналізація

2.3.1. Внутрішній водопровід і каналізація будівель і приміщень для зберігання й переробки сільськогосподарської продукції повинні відповідати вимогам СНиП 2.04.01-85.

2.3.2. Не допускається прокладання мереж внутрішньої каналізації під стелею (відкрито й закрито) у приміщеннях для зберігання й переробки харчової продукції.

2.3.3. Будівлі і приміщення для переробки харчової продукції (картоплі, овочів, фруктів, молока, м’яса тварин, птиці тощо), а також для вологої обробки рослинного волокна (льону, коноплі тощо) повинні бути обладнані внутрішнім водопроводом.

2.3.4. Підприємства повинні забезпечуватися достатньою кількістю води, необхідною для задоволення питних потреб відповідно до санітарних норм, господарсько-виробничих потреб та потреб пожежогасіння згідно зі СНиП 2.04.01-85, СНиП 2.04.02-84. Якість води повинна відповідати вимогам ГОСТ 2874.

2.3.5. Не допускається поєднання мереж господарсько-питних водопроводів із мережею водопроводів, що подають воду для технологічних потреб.

2.3.6. Відведення промивних вод до каналізації повинно здійснюватися закритим способом із розриванням струменя.

2.4. Освітлення

2.4.1. Освітлення приміщень повинно відповідати вимогам СНиП II-4-79.

2.4.2. Робочі місця по можливості повинні забезпечуватися достатнім природним освітленням і бути обладнані штучним освітленням, що забезпечує безпеку праці і захист здоров'я працівника.

2.4.3. Робочі місця, на яких внаслідок відмови приладів штучного освітлення можуть створюватися небезпеки, повинні мати системи аварійного освітлення, які автоматично включаються при виключенні струму у загальній електромережі.

2.4.4. Аварійне освітлення повинно забезпечувати освітленість робочих поверхонь не менше 5% норми, встановленої для системи загального освітлення, але не менше 2 люкс. На випадок евакуації людей повинна бути забезпечена освітленість підлоги, основних проходів і сходів не менше 0,5 люкс.

2.4.5. Контроль освітленості повинен проводитися не рідше одного разу на рік, а також після кожної групової заміни джерел світла. Він має здійснюватися вимірюванням освітленості на робочих місцях, перевіркою відповідності проекту на освітлення типів і кількості освітлювальних приладів, а також їх розміщення відносно світлових отворів і обладнання.

Вимірювання рівня освітленості проводиться у площині робочої поверхні згідно з вимогами ДСТУ Б В.2.2-6-97 (ГОСТ 24940).

2.4.6. Експлуатація освітлювального обладнання повинна проводитися згідно з чинними Правилами технічної експлуатації електроустановок споживачів і ДНАОП 0.00-1.21-98.

2.4.7. Усі роботи по технічному обслуговуванню й очищенню світильників слід проводити тільки після зняття напруги електроживлення та остигання світильників.

Чищення світильників місцевого освітлення має проводитися працівниками під час прибирання робочого місця.

Чищення світильників у приміщеннях загального призначення повинно проводитися не рідше одного разу на 3 місяці.

2.4.8. Для обслуговування світильників повинні застосовуватися засоби доступу, що відповідають вимогам безпеки (драбини, пересувні механізми і установки).

2.4.9. Світильники аварійного та евакуаційного освітлення (з обов'язковим відмінним позначенням) під'єднують до мережі, не залежної від мережі робочого освітлення, або до іншого джерела живлення.

Світильники аварійного освітлення можуть використовуватися як евакуаційні.

2.4.10. У гаражах, майстернях, пунктах технічного обслуговування, хлівах, навісах монтується мережа напругою 12-42 В для приєднання переносних світильників.

2.4.11. У вибухонебезпечних приміщеннях застосовуються світильники у вибухозахищеному виконанні, а в пожежонебезпечних - світильники у закритому виконанні.

2.5. Опалення, вентиляція й кондиціювання повітря

2.5.1. Системи опалення (охолодження) і вентиляції приміщень для зберігання й переробки сільськогосподарської продукції необхідно обладнувати згідно з вимогами ДНАОП 0.03-3.01-71 і СНиП 2.04.05-91.

2.5.2. Для обігріву будівель і приміщень для виробництва продуктів харчування необхідно застосовувати радіатори з гладкою поверхнею і розміщувати їх у місцях, доступних для чищення.

2.5.3. Забезпечення гарячою водою будівель для зберігання й переробки сільськогосподарської продукції необхідно проводити згідно з вимогами СНиП 2.04.01-85; температуру й витрату гарячої води потрібно приймати за нормами технологічного процесу.

2.5.4. Усі приміщення повинні бути обладнані припливно-витяжною вентиляцією згідно зі СНиП 2.04.05-91.

2.5.5. Під час роботи машин із двигунами внутрішнього згорання слід проводити вентиляцію виробничого приміщення. Загальнообмінна вентиляція цих приміщень повинна забезпечувати такий обмін повітря, при якому концентрація шкідливих речовин у повітрі цього приміщення не перевищувала б гранично допустимих рівнів. Час перебування у виробничому приміщенні машини з працюючим двигуном внутрішнього згорання не повинен перевищувати часу, потрібного для виконання технологічного процесу. Машини мають бути обладнані глушниками шуму та іскрогасниками.

2.5.6. Припливно-витяжна вентиляція з'єднаних між собою приміщень повинна унеможливлювати приплив повітря із приміщення з більшою концентрацією шкідливих газів, пари чи пилу у приміщення з меншим умістом цих речовин.

2.5.7. Системи місцевої й загальнообмінної вентиляції повинні бути роздільними.

2.5.8. Операторські, кімнати відпочинку, майстерні, лабораторії повинні мати автономну вентиляцію.

2.5.9. Джерела зі значним виділенням конвекційної теплоти (обпалювальні печі, варильні та обжарювальні камери, ошпарювальні чани тощо) повинні мати теплову ізоляцію, із тим щоб температура нагрітих поверхонь обладнання і огороджень робочих місць не перевищувала 45^0 С. Згідно з вимогами ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН № 245-71) обладнання, в середині якого температура дорівнює або нижче 100^0 С, не повинно мати на поверхні температуру вище 35^0С .

2.5.10. Джерела зі значним виділенням пари, газів, пилу повинні бути герметизовані й обладнані місцевими відсмоктувачами.

2.5.11. Повітряні й повітряно-теплові завіси розраховують так, щоб на час відкривання воріт, дверей і технологічних отворів температура повітря у приміщеннях на постійних робочих місцях згідно з ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН № 245-71) була не нижче ніж:

$+14^0$ С – при легкій фізичній роботі;

$+12^0$ С – під час роботи середньої важкості;

$+ 8^0$ С – при важкій роботі.

При відсутності постійних робочих місць поблизу воріт, дверей і технологічних отворів допускається зниження температури повітря в цій зоні до $+5^0$С.

2.5.12. Прилади контролю температури і відносної вологості повітря встановлюються на видних місцях в усіх виробничих приміщеннях.

2.6. Майданчики

2.6.1. Механізовані токи, пункти первинної переробки сільськогосподарської продукції й майданчики для зберігання сільськогосподарської техніки повинні мати під'їзди з твердим покриттям, бути освітленими й безпечними для пішоходів і транспорту.

2.6.2. Майданчики або стаціонарні заправні пункти для приготування робочих розчинів агрохімікатів і пестицидів мають бути спеціально обладнані.

2.6.3. Відповідно до ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН № 245-71) майданчики розчинних вузлів і заправних пунктів повинні мати тверде покриття (бетоноване), що забезпечує стікання поверхневих вод у спеціальні огороджені бетонні резервуари, і знаходитися на відстані не менше 300 м від житла, тваринницьких комплексів (ферм), місць зберігання фуражу, водозабору, зон відпочинку.

Покриття майданчиків повинно дозволяти проводити знешкодження і повне видалення робочого розчину.

2.6.4. Майданчики для обробки транспорту, тари, інвентарю й засобів індивідуального захисту повинні відповідати ДНАОП 0.03-1.12-98.

2.6.5. Майданчики для зберігання техніки повинні мати тверде й рівне покриття з нахилом для стікання води, пункти для миття машин із водовідвідними каналами, а також бути обладнані протипожежними засобами.

2.6.6. Не дозволяється розміщення виробничих майданчиків (розчинних вузлів та заправних пунктів, для зберігання та миття техніки тощо) під лініями електропередач.

2.7. Внутрішньогосподарські шляхи

2.7.1. Проектування й будівництво внутрішньогосподарських шляхів повинно проводитися відповідно до вимог СНиП 2.05.11-83.

2.7.2. Власник підприємства повинен розробити й затвердити схему руху машин із зазначенням дозволених напрямків, поворотів, розворотів, зупинок, виїздів, в'їздів тощо. За цією схемою на території й у виробничих приміщеннях встановлюють відповідні знаки.

2.7.3. Дороги, переїзди, мости та інші штучні споруди повинні бути у справному стані. На узбіччях доріг, що проходять по греблях і дамбах, мають бути встановлені огороджувальні тумби, стовпи чи поручні. У небезпечних місцях необхідно встановити попереджувальні знаки.

2.7.4. Польові (внутрішньогосподарські) дороги, по яких відбувається підвіз технологічну сировину, матеріали і вивозять готову продукцію, не повинні пересікатися з місцями, відведеними для відпочинку працівників.

2.7.5. На шляхах у місцях перетину з повітряними лініями електропередач напругою 330 кВ і вище слід встановлювати дорожні знаки, які забороняють зупинку транспорту в охоронних зонах цих ліній.

2.7.6. При експлуатації внутрішньогосподарських шляхів не допускаються усідання, вибоїни, вимивання проїзної частини полотна колії глибиною понад 15 см.

2.7.7. Швидкість руху машин на під'їзних шляхах і проїздах не повинна перевищувати 10 км/год, у виробничих приміщеннях – 2 км/год.

3. Вимоги до технічних засобів виробництва

3.1. Загальні вимоги

3.1.1. Конструкції тракторів, енергозасобів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських машин, причіпних, напівнавісних, навісних сільськогосподарських машин, причепів, знарядь і агрегатів, які використовуються під час виконання робіт, повинні відповідати чинним стандартам безпеки праці.

3.1.2. Приймання з ремонту й передача в експлуатацію відремонтованих машин і обладнання здійснюється тільки на підставі акта ремонтного підприємства

(структурного підрозділу), який підтверджує відповідність відремонтованих виробів вимогам безпеки праці.

3.1.3. Не допускаються до експлуатації несправні машини й обладнання.

3.2. Вимоги до тракторів і самохідних сільськогосподарських машин

3.2.1. Сільськогосподарські трактори, у тому числі тракторні самохідні шасі, промислові модифікації сільськогосподарських тракторів тягових класів від 0,6 та більше (далі - трактори) і самохідні сільськогосподарські машини (далі - машини) повинні відповідати ГОСТ 12.2.019.

3.2.2. Засоби малої механізації для сільськогосподарського виробництва мають відповідати ДСТУ 2586-94.

3.2.3. Кабіни тракторів і машин повинні відповідати ГОСТ 12.2.120 та ДНАОП 0.03-1.82-87 (СП № 4282-87).

3.2.4. Кабіна повинна бути непроникною для атмосферних опадів: мати світлонепроникний дах і пом'якшену оббивку стелі.

3.2.5. Кабіни тракторів повинні мати не менше трьох аварійних виходів, машин - не менше двох.

Аварійними виходами можуть бути двері, вікна та люки, які повинні відкриватися без допомоги інструменту.

Час відкривання аварійного виходу не повинен перевищувати 3 с.

Якщо конструкція не забезпечує повне відкривання засклених вікон, які є аварійними виходами, в кабіні повинен знаходитися засіб, яким в аварійній ситуації можна розбити скло.

3.2.6. Контрольні прилади повинні мати підсвічування відбитим світлом.

3.2.7. Не допускається зміна конструкцій гальмових систем, а також застосування окремих гальмових елементів системи, не передбачених для даної марки машини, або таких, що не відповідають вимогам заводу–виготовлювача машини.

3.2.8. Гальмовий шлях при холодних гальмах повинен відповідати вимогам ГОСТ 12.2.019.

3.2.9. Органи керування повинні забезпечувати прямолінійність руху агрегатів, поворот, зупинку, початок руху, керування агрегатованими машинами, утримання на схилі, запуск двигуна з кабіни тощо.

3.2.10. Вихлопна система двигуна має забезпечувати гасіння іскор до виходу відпрацьованих газів в атмосферу.

Струмінь відпрацьованих газів не повинен бути спрямований на оператора, на легкозаймисті маси або ємкості з ними (для колісних тракторів - у правий бік відносно руху вперед).

3.3. Вимоги до причіпних та навісних сільськогосподарських машин

3.3.1. Конструктивне виконання навісних, напівнавісних, монтованих, причіпних і напівпричіпних сільськогосподарських машин, агрегатованих з різними енергетичними засобами (далі - ЕЗ), які складають сільськогосподарський агрегат (СГА), та здійснення ними функціонального призначення повинні відповідати вимогам ДСТУ 2189-93.

3.3.2. Привод робочих гальм має здійснюватися з робочого місця оператора ЕЗ, а привод стоянкового гальма повинен установлюватися на машині.

Стоянкові гальма повинні утримувати машину на схилі не менше 10° (18%).

Машини типу тракторних причепів і напівпричепів повинні мати справні робочі та стоянкові гальма і страхувальні ланцюги (троси) відповідно до технічної документації.

3.3.3. Згідно з ДСТУ 2189-93 машини, ширина яких перевищує габарити ЕЗ, повинні бути обладнані світловідбивачами. Задні світловідбивачі повинні бути червоного, передні - білого кольору.

Допускається замість світловідбивачів нанесення на елементи машини кругів, трикутників або прямокутників червоного або білого кольору, вписаних у коло діаметром 100 мм, а також червоних, білих або жовтих та чорних смуг під кутом 45°, які чергуються, з відстанню між ними 50 мм. Смуги можуть наноситися також на сигнальні щитки розміром не менше 250 х 250 мм.

Фігури та смуги повинні бути виконані із світловідбивних матеріалів (фарба, плівка тощо).

Машини, які при агрегатуванні з ЕЗ закривають прилади світлової сигналізації ЕЗ, мають бути обладнані власними приладами світлової сигналізації.

На машинах типу причепів або напівпричепів ззаду зліва повинен бути нанесений знак обмеження максимальної швидкості. Кольорове зображення знака має відповідати ДСТУ 2586-94, діаметр знака - від 160 до 250 мм, ширина кайми - 1/10 діаметра. На цих машинах повинна бути зазначена гранична вантажопідйомність.

3.3.4. Причіпні та напівпричіпні машини повинні мати жорсткі зчіпні пристрої.

3.3.5. Машини, призначені для роботи в гірських умовах, повинні бути обладнані зчіпною петлею, яка обертається навколо своєї поздовжньої осі.

3.3.6. Машини та (або) робочі органи мають бути обладнані механічними фіксаторами, які утримують їх у транспортному положенні.

3.3.7. Машини з перекидними кузовами повинні бути обладнані пристроями для фіксації кузова у піднятому положенні.

3.3.8. Машини, які працюють з соломистими та іншими легкозаймистими матеріалами, повинні бути обладнані пристроями для кріплення первинних засобів пожежогасіння: двох вогнегасників (порошкового та вуглекислотного), штикової лопати та швабри.

Заправник скрапленого аміаку повинен мати два порошкових і один вуглекислотний вогнегасники та окреме місце для кріплення бачка з водою ємкістю не менше ніж 10 л.

Місця встановлення засобів пожежогасіння повинні бути легкодоступними та забезпечувати знімання засобів без застосування інструменту.

3.3.9. Карданні вали приводу машин повинні мати захисні огородження і відповідати ГОСТ 13758Е.

3.3.10. Зовнішні поверхні усіх захисних засобів приводів та карданів повинні бути пофарбовані у жовтий сигнальний колір.

Допускається, замість суцільного фарбування, нанесення 3-4 смуг сигнального кольору з кутом 45° на поверхні плоских захисних засобів.

3.3.11. Машини, що мають робоче місце оператора, повинні бути обладнані площадками, підніжками або сходами, поручнями чи перилами, сидіннями і тентом, які повинні відповідати ГОСТ 12.2.019.

Ширина робочої площадки оператора повинна бути не менше 600 мм, довжина - не менше 1000 мм.

Основи площадок, східців, підніжок повинні бути виконані з матеріалів, які запобігають сковзанню (або мати відповідне покриття).

3.3.12. Робоче місце оператора має бути захищене від викидання ґрунту з-під коліс та робочих органів машини.

3.3.13. Машини, які мають робоче місце оператора, повинні мати систему звукової або світлової сигналізації для зв'язку з оператором ЕЗ.

Рівень звукового сигналу повинен бути на 8 дБА вище рівня зовнішнього шуму самого агрегату.

3.3.14. Згідно з ГОСТ 12.4.026 на видних місцях елементів конструкції машин повинні бути написи і символи або закріплені таблички з написами і символами з безпеки праці, виробничої санітарії, пожежної безпеки, а також щодо розміщення важелів керування.

3.3.15. Ріжучі та подрібнюючі робочі органи, які мають великий момент інерції і обертаються після виключення приводу машини, повинні бути обладнані сигналізацією, яка попереджає про небезпеку і діє до повного зупинення робочих органів. Їх захисні огородження повинні мати попереджувальний напис: "Увага, небезпечно!"

3.3.16. На бортах кузовів (ємкостей) має бути попереджувальний напис: "Перевезення людей заборонено!"

3.3.17. Гідросистеми машин, за винятком монтованих, повинні з'єднуватися з гідросистемами ЕЗ за допомогою розривних муфт.

3.3.18. Регулювання робочих органів та інших механізмів машини під час руху повинно виконуватися з робочого місця оператора ЕЗ або оператора машини.

3.3.19. Машини, які мають ємкість для збирання та транспортування сипучих і незатарених вантажів, повинні забезпечувати завантаження без ручного розрівнювання.

3.3.20. Машини, завантаження яких виконується вручну, повинні мати висоту завантажувального отвору ємкостей не більше 1 м від опорної поверхні для ніг (землі, площадки, підніжної дошки).

3.3.21. Місця розташування точок мащення машин повинні бути позначені кольоровими покажчиками, які відрізняються від загального кольору машини.

Застосування ковпачкових маслянок на обертових деталях не допускається.

3.3.22. Загальний фон кольору машини повинен відрізнятися від основного фону, на якому вона експлуатується, а кольори частин машини (поверхні панелей пульта та поста управління, органів керування та елементів, які знаходяться у полі зору оператора) повинні бути контрастними до загального фону машини.

3.3.23. Робочі органи фрез та ротаційних ґрунтообробних машин, які мають примусовий привід і під час роботи знаходяться над поверхнею ґрунту, повинні бути огороджені.

3.3.24. Машини для внесення засобів захисту рослин, рідкого й водного аміаку та дощувальні машини, що працюють на тваринницьких стоках, повинні бути обладнані бачком із водою ємкістю не менше 5 л для миття рук.

3.3.25. Машини для внесення мінеральних добрив і пестицидів повинні мати попереджувальні написи про необхідність застосування операторами засобів індивідуального захисту і бути забезпечені інструкцією по транспортуванню й застосуванню пестицидів у сільському господарстві.

3.4. Вимоги до обладнання

3.4.1. Виробниче обладнання повинно відповідати ГОСТ 12.2.003, ГОСТ 12.2.042, бути пожежо- і вибухобезпечним і відповідати вимогам безпеки праці протягом усього терміну використання.

3.4.2. Кожна одиниця обладнання, яка знаходиться в експлуатації (машина, верстат, апарат, ємкість тощо), повинна мати паспорт, схеми підключення і комунікацій, дані про результати перевірки його технічного стану, про виконані ремонти і зміни, внесені в схему або конструкцію, документацію про приймання обладнання в експлуатацію, а також інструкцію з безпечної експлуатації. Інструкція й паспорт зберігаються до списання обладнання.

3.4.3. Конструкція виробничого обладнання повинна унеможливлювати випадкове зіткнення працівників із гарячими й переохолодженими частинами або знаходження у безпосередній близькості від таких частин, якщо це може викликати травмування, перегрівання або переохолодження працівників.

3.4.4. Виділення й поглинання обладнанням тепла, а також виділення ним шкідливих речовин і вологи у виробничі приміщення не повинно перевищувати гранично допустимих концентрацій у межах робочої зони, які встановлюються стандартами, санітарними нормами й правилами.

3.4.5. Складові частини виробничого обладнання (у тому числі електричні проводи, трубопроводи, кабелі тощо), механічне пошкодження яких може спричинити небезпеку, повинні бути захищені огородженням або виконані таким чином, щоб виключити можливість їхнього випадкового пошкодження.

Виробниче обладнання, яке має газо-, паро-, гідро-, пневмо- та інші системи, повинно бути виконане відповідно до вимог безпеки, діючих для цих систем, з урахуванням специфічних умов їх роботи у складі комплексів і технологічних систем.

3.4.6. Усі рухомі частини трансмісій, які розташовані на висоті менше ніж 2,5 м від опорної поверхні або поверхні робочої площадки, повинні бути огороджені.

3.4.7. Рухомі частини виробничого обладнання, якщо вони є джерелами небезпеки, повинні бути огороджені або забезпечені іншими засобами захисту.

У разі, якщо рухомі органи або частини виробничого обладнання, які є небезпечними для людей, не можуть бути огороджені або забезпечені іншими засобами захисту через їх функціональне призначення, має бути передбачені засоби сигналізації, які попереджують про пуск обладнання, а також використані сигнальні кольори й знаки безпеки.

3.4.8. Виробниче обладнання з електричним приводом повинно мати засоби (пристрої) захисту від ураження електричним струмом (включаючи випадки помилкової дії обслуговуючого персоналу).

3.4.9. Електродвигуни, пускорегулювальна, контрольно-вимірювальна і захисна апаратура, а також допоміжне електротехнічне обладнання за формою виконання, способом установлення і захисту, за якістю ізоляції повинні відповідати вимогам ДНАОП 0.00-1.21-98.

3.4.10. Виробниче устаткування, обслуговування якого пов’язане з переміщенням персоналу, повинно бути обладнане проходами, безпечними й зручними за конструкцією та розмірами, і пристроями для ведення робіт (робочими площадками, переходами, драбинами, поручнями тощо).

3.4.11. Робочі органи виробничого обладнання, а також захоплювальні, затискні і підіймальні пристрої або їхні приводи повинні бути обладнані засобами, які запобігають виникненню небезпеки при повному або частковому припиненні подачі енергоносія (електричного струму, рідини в гідросистемах, стисненого повітря тощо) до приводів цих пристроїв, а також засобами, що запобігають самовільному вмиканню робочих органів при відновленні подачі енергії.

3.4.12. Виробниче обладнання потрібно оснащувати місцевим освітленням, якщо його відсутність може спричинити перенапруження органів зору або інші види небезпеки.

3.4.13. Лазові люки та завальні ями зерноочисних і зерносушильних комплексів, бункерів, башт та інших ємкостей для сипучих матеріалів повинні бути обладнані спеціальними пристроями (решітки, люки, огородження), що запобігають падінню людей.

3.4.14. Зерносушарки мають бути укомплектовані приладами для дистанційного контролю за температурою агента сушіння зерна, за наявністю факела в топці.

Експлуатація зерносушарки без автоматичного розпалювання форсунки топки не допускається.

3.5. Вимоги до технічного стану засобів механізації

Загальні вимоги

3.5.1. Технічний стан тракторів, самохідних шасі, самохідних та спеціалізованих машин і знаряддя (далі - машини) повинен відповідати ДСТУ 3158-95, ГОСТ 12.2.019, ГОСТ 12.2.042, ГОСТ 12.2.120 та іншим стандартам.

3.5.2. Машини, призначені для збирання зернових і луб'яних культур, сіна та інших легкозаймистих культур і соломи, а також ті, що використовуються під час обмолоту, повинні бути обладнані відповідно до вимог п. 7.9.1.1 Правил пожежної безпеки в Україні та п. 1.8 ГОСТ 12.2.019.

3.5.3. Трактори, самохідні шасі і тракторні причепи повинні мати державні номерні знаки.

3.5.4. Рухомі частини машин (карданні, ланцюгові, пасові, зубчасті передачі тощо) повинні бути огороджені захисними кожухами, що забезпечують безпеку обслуговуючого персоналу.

3.5.5. Перед початком роботи слід поновити (у разі потреби) написи, які попереджують обслуговуючий персонал про небезпеку, на захисних огородженнях, а також біля вузлів машин, небезпечних для обслуговування. Внутрішні поверхні захисних огороджень, що відкриваються, повинні бути пофарбовані у червоний або жовтий колір.

3.5.6. Установлення додаткового сидіння на самохідні, навісні і причіпні машини й знаряддя забороняється.

Двигун

3.5.7. Двигун не повинен мати підтікання палива, масла і води, пропускання відпрацьованих газів.

3.5.8. Бокові щити капота двигуна повинні мати амортизуючі прокладки і справні замки.

3.5.9. Лопаті крильчатки вентилятора мають бути пофарбовані в колір, відмінний від кольору двигуна.

3.5.10. Важелі механізмів пускового двигуна повинні легко і надійно переключатися.

3.5.11. Система блокування запуску двигуна при включеній передачі повинна бути справна. Машини з відсутньою або несправною системою блокування експлуатувати не дозволяється.

Кабіна

3.5.12. Машини із знятими захисними кабінами або зовнішніми захисними каркасами до експлуатації не допускаються.

3.5.13. Кабіни машин повинні бути справними і відповідати таким вимогам:

- в зварних з′єднаннях кабін або захисних каркасів не допускається наявність тріщин, раковин, ненадійного з′єднання кабіни з рамою машини, а також деформація каркасу;

- переднє, заднє і бокове скло кабіни не повинно мати тріщин і затемнень, що погіршують видимість; установлювати нестандартне скло або непрозорі матеріали замість скла не дозволяється;

- склопідіймальний механізм бокового скла кабіни повинен забезпечувати вільне і плавне переміщення скла і фіксацію в заданому положенні;

- замки дверей кабіни повинні унеможливлювати їх самовільне відкривання;

- пристрій для фіксації дверей у відкритому положенні повинен виключати її самовільне закривання;

- склоочисники мають забезпечувати якісне очищення стекол;

- пристрій для нормалізації мікроклімату в кабіні, системи контролю, сигналізації і освітлення повинні бути справними;

- у верхній частині кабіни повинен бути встановлений передбачений конструкцією сонцезахисний щиток;

- підлогу кабіни потрібно закривати рифленим килимком з масло- і бензостійкого матеріалу, а в місцях проходження важелів і педалей – встановлювати ущільнювачі для попередження проникнення пилу в кабіну;

- на подушці і спинці сидіння не допускаються гострі кути, провали, вистромлювання пружин;

- не дозволяється при ремонті або заміні подушок і спинок сидінь міняти їх форму і розміри;

- регульоване сидіння повинно надійно фіксуватися в заданому положенні;

- кабіни повинні мати справне дзеркало заднього виду.

3.5.14. Важелі і педалі управління робочими органами машин і знарядь повинні вільно пересуватися і мати надійні фіксуючі пристрої.

3.5.15. Опори (підніжки і драбини) і поручні (перила і ручки) слід тримати у справному стані.

3.5.16. Кабіни і робочі площадки машин потрібно держати в чистоті, не допускати їх захаращування сторонніми предметами.

Гальмова система

3.5.17. Гальмові системи повинні відповідати таким вимогам:

- гальмовий шлях колісних машин і тракторних потягів, складених на базі колісних тракторів, при одноразовому натисненні на педаль робочого гальма повинен відповідати ГОСТ 12.2.019;

- при відпущеній педалі гальма колеса повинні повністю розгальмовуватись;

- гальма повинні бути відрегульовані на одночасне гальмування коліс при зблокованих педалях, при цьому педалі правого і лівого гальм повинні мати однакову величину ходу;

- компресор системи пневматичних гальм повинен забезпечувати установлений для даної машини тиск;

- при включеному протягом 30 хв компресорі і невключених органах гальмування або при включених органах гальмування, але не працюючому протягом 15 хв компресорі падіння тиску понад 0,05 МПа (0,5 атм.) не допускається;

- манометр системи пневматичних гальм повинен бути справним;

- в механічному приводі гальм не допускаються заїдання важелів і колодок, розшплінтування з'єднань та наявність тріщин;

- не допускається підтікання гальмової рідини в циліндрах, шлангах, трубках і з'єднаннях гідравлічного приводу гальм;

- гальмові колодки і стрічки у постійно розімкнутого типу гальмах не повинні торкатися барабанів, а зазор між ними має відповідати умовам експлуатаційної документації;

- робочі і стоянкові гальма повинні надійно утримувати машину або машинно-тракторний агрегат на ухилі 20°(36%).

3.5.18. Накладки гальм (стрічок) потрібно замінити, якщо відстань від поверхні накладок гальмових колодок або стрічки до головок заклепок менше 0,5 мм, причому замінювати слід одночасно всі накладки обох гальм.

3.5.19. Не допускається попадання мастила на накладки або стрічки гальм. Замаслені накладки або стрічки потрібно промити.

3.5.20. Ефективність гальм необхідно перевіряти за величиною вільного або повного ходу гальмових педалей, а для енергоємних тракторів - за величиною ходу штоків гальмових камер, які не повинні перевищувати величин, вказаних в експлуатаційній документації.

Рульове керування

3.5.21. В системі рульового керування колісних машин не допускається:

- наявність масла нижче рівня в корпусі підсилювача;

- порушення регулювання запобіжного клапана;

- підвищене підтікання масла в насосі;

- заїдання в зачепленні черв'як–сектор;

- підвищена вібрація рульового колеса;

- ослаблення затяжки гайки черв'яка, кріплення сошки або поворотних важелів;

- підвищений люфт в конічних підшипниках передніх коліс або в шарнірах тяг рульового керування;

- порушення сходження передніх коліс;

- збільшення осьового переміщення поворотного вала;

- збільшення зазору в зачепленні черв'як-сектор;

- підвищений люфт в з'єднаннях карданних муфт рульового колеса;

- люфт рульового колеса при працюючому двигуні більше 25°;

- сила опору повороту рульового колеса при ручній дії понад 60 Н із гідропідсилювачем, понад 100 Н - без гідропідсилювача;

- установлення деталей із слідами залишкової деформації, тріщинами та іншими дефектами, а також деталей і робочих рідин, не передбачених для даної марки машини або які не відповідають вимогам заводу-виготовлювача.

3.5.22. З’єднувальні пальці рульових тяг повинні бути зашплінтовані стандартними шплінтами, які не були у використанні.

3.5.23. У системі керування гусеничних тракторів не допускається:

- несправність тяг і їх з'єднань з важелями;

- вільний хід рукояток важелів механізму керування гальмами планетарного механізму повороту, що перевищує значення, вказані в експлуатаційній документації;

- неповне гальмування барабана планетарного механізму повороту при повному переміщенні важелів керування на себе;

- різна величина ходу педалей гальма.

Ходова частина

3.5.24. Машини з несправною ходовою частиною до експлуатації не допускаються.

3.5.25. Шини не повинні мати пошкоджень (порізи, розриви тощо), які оголюють корд, розшарування каркаса, відшарування протектора та боковини, а також повного спрацювання (стирання) малюнка протектора.

3.5.26. Колеса мають надійно кріпитися до маточини. Не допускається відсутність навіть однієї гайки для кріплення колеса до маточини. Диски коліс не повинні мати тріщин, а збірні диски повинні з'єднуватися усіма гайками.

3.5.27. Тиск в шинах повинен відповідати величинам, які вказані в експлуатаційній документації.

3.5.28. Під час знімання та монтування коліс із збірними дисками не дозволяється:

- знімати з маточини колесо та відкручувати гайки болтів кріплення дисків обода колеса, поки в шині є тиск;

- накачувати шини, поки не закручені всі гайки болтів кріплення дисків обода.

3.5.29. Сходження керованих коліс повинно бути в межах, установлених експлуатаційною документацією.

3.5.30. Гусеничний ланцюг не повинен мати ланок з розірваними вушками. Пальці гусениць потрібно шплінтувати заводськими або виготовленими за зразком шплінтами.

3.5.31. Відсутність крил над колесами у колісних тракторів і щитів над гусеницями у гусеничних тракторів не допускається.

Силова передача

3.5.32. Машини з несправностями в силовій передачі до експлуатації не допускаються.

3.5.33. Силова передача має відповідати таким вимогам:

- муфта зчеплення повинна плавно включатися, передаючи повний крутний момент, і виключатися;

- вільний хід педалі (важеля) виключення, зусилля виключення, зазор між вижимним підшипником і віджимними важелями повинні відповідати величинам, зазначеним в експлуатаційній документації;

- важелі КПП повинні включатися вільно, без заїдань та сторонніх звуків, і не повинні самовільно виключатися;

- у тракторів з гідромеханічною системою коробки переміни передач масляний насос повинен забезпечувати установлений тиск масла в каналах систем, що подають його на керування гідропіджимними муфтами.

3.5.34. Не допускається пробуксовка муфти зчеплення у включеному положенні, її ведення - у виключеному та підтікання рідини з магістралі гідравлічного приводу.

3.5.35. Рівень масла в агрегатах силової передачі повинен бути в межах, установлених заводом-виготовлювачем.

Електрообладнання

3.5.36. Електрообладнання повинно забезпечувати нормальну роботу стартера, приладів освітлення, сигналізації та електричних контрольно-вимірювальних приладів, а також не допускати іскроутворення.

3.5.37. Електропроводи мають бути захищені від механічних пошкоджень, попадання масла і палива та від гарячих частин двигуна.

3.5.38. Клеми генератора, акумулятора, стартера та іншого електрообладнання повинні бути захищені ковпачками, а крильчатка генератора - кожухом.

3.5.39. Звуковий сигнал, сигнали поворотів і гальмування, габаритні вогні й фари повинні бути справними.

3.5.40. Акумуляторні батареї повинні бути справні, надійно закріплені, закриті кришкою і не мати підтікання електроліту. Вони повинні знаходитися в місцях, передбачених конструкцією. Вентиляційні отвори пробок мають бути прочищені.

3.5.41. Стан системи освітлення тракторів і машин повинен відповідати ГОСТ 12.2.019.

Механізм навіски і система гідрокерування

3.5.42. Отвори у причіпній серзі трактора і причіпних пристроях сільськогосподарських машин не повинні бути овальними. Штир повинен шплінтуватися, а його міцність відповідати тяговому навантаженню.

3.5.43. Автозчіпка, причіпний або буксирний пристрій, а також гідрофікований причіпний гак і система гідрокерування навіскою повинні бути у справному стані.

3.5.44. З'єднання шлангів гідросистеми має бути надійним і не допускати підтікання масла в гідросистемі.

3.5.45. Гідравлічні шланги повинні бути розміщені і закріплені так, щоб під час роботи вони не торкалися рухомих частин машин, не перегиналися і не натягувались.

3.5.46. Реверсивний механізм робочих органів збиральних машин і вібра

тор бункера зернозбиральних комбайнів повинні бути справними.

4. Вимоги до технологічних процесів

4.1. Вимоги безпеки до технологічних процесів повинні відповідати чинним державним стандартам, технологічній та експлуатаційній документації, регламентам, інструкціям, іншим документам з вимог безпеки та цим Правилам.

4.2. Під час розробки та впровадження нових технологій, технологічних процесів, матеріалів та речовин розробник повинен здійснювати оцінку їх безпечності і передбачати заходи щодо охорони праці, охорони навколишнього природного середовища та здоров'я населення. Забороняється виготовлення та впровадження нових технологій без попередньої експертизи (перевірки) проектної документації на їх відповідність нормативним актам про охорону праці.

4.3. Безпека виробничих і технологічних процесів досягається:

– запобіганням небезпечним та аварійним ситуаціям;

- упорядкуванням території підприємств;

- упорядкуванням будівель та споруд;

- використанням безпечних технологічних матеріалів і засобів технологічного забезпечення. У разі неможливості виконання цієї вимоги потрібно вжити заходів, які б забезпечували безпеку виробничого процесу й захист обслуговуючого персоналу;

- врахуванням стану навколишнього середовища;

- використанням виробничого обладнання, яке не є джерелом травматизму і професійних захворювань; дотриманням вимог його експлуатації;

- використанням надійно діючих контрольно-вимірювальних приладів, пристроїв протиаварійного захисту, засобів одержання, обробки й передачі інформації;

- використанням електронно-обчислювальної техніки й мікропроцесорів для управління виробничими процесами й системами протиаварійного захисту;

- використанням швидкодіючої відсічної арматури й засобів локалізації небезпечних і шкідливих виробничих факторів;

- раціональним розташуванням виробничого обладнання та організацією робочих місць;

- розподіленням функцій між людиною та машиною (обладнанням) з метою запобігання фізичним і нервово-психічним перенапруженням працівників;

- застосуванням безпечних методів використання, зберігання й транспортування технологічних матеріалів;

- професійним підбором і навчанням працівників, перевіркою їхніх знань і навичок з безпеки праці;

- використанням засобів захисту працівників відповідно до характеру можливих небезпечних і шкідливих виробничих факторів;

- здійсненням технічних і організаційних заходів щодо запобігання пожежі (відповідно до Правил пожежної безпеки в Україні) або вибуху (згідно з ГОСТ 12.1.010);

- позначенням небезпечних зон виконання робіт;

- включенням вимог безпеки до технологічної документації;

- застосуванням методів і засобів контролю параметрів небезпечних і шкідливих виробничих факторів за допомогою вимірювальних приладів;

- дотриманням установленого порядку, високої виробничої, технологічної і трудової дисципліни на кожному робочому місці.

4.4. Вимоги безпеки до конкретних виробничих процесів або видів робіт розробляють на основі законодавства України про працю, на основі санітарних та

екологічних вимог, норм і правил, з урахуванням аналізу виробничого травматизму і професійних захворювань враховують також можливість запобігання виникненню небезпечних і шкідливих виробничих факторів під час розробки або модернізації технологічних процесів, зокрема, таких, які передбачають використання нових технічних засобів.

4.5. Виробничі процеси не повинні супроводжуватися забрудненням навколишнього природного середовища й розповсюдженням шкідливих речовин вище допустимих норм, встановлених відповідними стандартами та іншими нормативними документами.

4.6. Технологічні процеси, що впроваджуються у виробництво, повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.3.002 щодо забезпечення безпеки праці та мати сертифікати відповідності, видані у встановленому порядку, які засвідчують безпеку їх використання.

4.7. Нові технології, виробничі й технологічні процеси та технологічні операції впроваджуються за затвердженою документацією, погодженою розробником у встановленому порядку з відповідними органами та організаціями.

4.8. Забезпечення реалізації заходів щодо безпеки праці, охорони навколишнього середовища та збереження здоров’я працівників під час виконання технологічних процесів покладається на власника.

4.9. Відповідно до вимог ст.24 Закону України “Про охорону праці” не допускається застосування у виробництві шкідливих речовин, на які не розроблені гранично допустимі нормативи (концентрації), методика, засоби метрологічного контролю і які не пройшли токсикологічну експертизу.

4.10. Пестициди та агрохімікати, що використовуватимуться під час впровадження технологічних процесів, підлягають державній реєстрації, а технічні засоби для їх застосування - сертифікації у встановленому порядку.

4.11. При використанні у технологічному процесі нових небезпечних і шкідливих матеріалів та речовин працівників вчасно інформують про виробничі небезпеки, навчають безпечним методам роботи з цими матеріалами та забезпечують потрібними засобами захисту.

4.12. Документація з впровадження нових технологій, технологічних процесів, матеріалів і речовин (зокрема тих, що придбані за кордоном) підлягає державній екологічній та санітарно-гігієнічній експертизам, експертизі з охорони праці й пожежної безпеки.

4.13. Проектування та розміщення виробництв і об’єктів, на які поширюється дія Правил, повинно здійснюватися з урахуванням можливого впливу несприятливих природних факторів і погодних умов.

5. Вимоги до розміщення обладнання та організації робочих місць

5.1. Улаштування, розміщення й експлуатація обладнання повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.2.061, ГОСТ 12.2.049, ГОСТ 12.2.124, ГОСТ 28693, правил і норм, затверджених в установленому порядку, експлуатаційної документації заводів-виготовлювачів та цих Правил.

5.2. Приймання в експлуатацію всіх видів технологічного обладнання повинно проводитися відповідно до СНиП 3.05.05-84.

5.3. При отриманні обладнання від постачальників перевіряється наявність і справність усіх передбачених захисних засобів і пристроїв. У разі потреби власник

зобов’язаний вжити заходів щодо виготовлення й установлення допоміжних захисних засобів і пристроїв.

5.4. Розміщення виробничого обладнання у приміщеннях і на робочих місцях здійснюється з врахуванням вимог ергономіки. Ергономічні вимоги повинні відповідати ГОСТ 12.2.032 і ГОСТ 12.2.033.

Санітарно-гігієнічні параметри умов праці у виробничих приміщеннях і на виробничих майданчиках мають відповідати стандартам і нормативній документації з безпеки праці:

- рівень шуму - ДНАОП 0.03-3.14-85 (СН № 3223-85), ГОСТ 12.1.003;
- рівень вібрації - ДНАОП 0.03-3.12-84 (СН № 3044-84), ГОСТ 12.1.012;
- рівень запиленості - ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН 245-71);
- вміст шкідливих речовин в повітрі робочої зони - ГОСТ 12.1.005;
- освітлення - СНиП II-4-79.

При розміщенні обладнання слід забезпечити зручність обслуговування і безпеку евакуації працівників в аварійних ситуаціях.

5.5. Пульти керування стаціонарними машинами і технологічними лініями повинні розміщуватися так, щоб органи керування знаходилися у зручному й безпечному місці і оператор із-за пульта міг спостерігати за ходом технологічного процесу.

5.6. Пускові пристрої стаціонарних машин повинні мати чіткі написи, які вказують:

- місце розміщення загального вимикача;
- вид і номер керованої машини;
- порядок запуску й зупинки машини.

Написи наносять на кришки магнітних пускачів або на окремі таблички над ними.

5.7. Обладнання, що обслуговується кількома працівниками, з метою попередження про його запуск, устатковують звуковою й світловою сигналізаціями. Світлова сигналізація технологічних ліній (включити-виключити, відкрити-закрити) повинна розрізнятися за кольором. Засоби звукової сигналізації встановлюються на пульті керування відповідно до ГОСТ 21786.

5.8. Попереджувальна сигналізація повинна бути зблокована із системою пуску машин так, щоб тривалість передпускового сигналу (звукового чи світлового) становила 5-15 с, після чого сигналізація має автоматично відключатися.

5.9. Великогабаритні машини, під час обслуговування яких оператор переміщується, а також конвеєри (транспортери) і рольганги, які мають довжину понад 10 м, повинні мати аварійні кнопки “Стоп”. Кількість аварійних кнопок має бути такою, щоб відстань між ними була не більше 10 м і був забезпечений вільний доступ до них з будь-якого місця перебування обслуговуючого персоналу.

5.10. При розміщенні обладнання в суміжних приміщеннях аварійні кнопки “Стоп” повинні бути у кожному приміщенні.

5.11. Комунікації виробничого обладнання повинні бути виконані і розміщені з таким розрахунком унеможливити травмування працівників. Пускові кнопки, рукоятки, вимикачі необхідно встановлювати так, щоб виключалась можливість довільного їх включення.

5.12. Трубопроводи над робочими місцями й проходами потрібно розміщувати на висоті не менше 2,2 м від рівня підлоги або площадки.

Всі стики й з’єднання трубопроводів повинні забезпечувати надійну герметизацію.

Всі засувки, вентилі, крани, які розміщені вище 2 м від рівня підлоги (площадки) або заглиблені, повинні мати пристрої (важільні, штангові та ін.) для їх відкривання і закривання з робочого місця або стаціонарної площадки.

5.13. Відстань між огорожами стаціонарних машин і конструкційними елементами будівель (стіни, колони тощо), а також ширина постійних проходів, вільних від обладнання й комунікацій, повинна бути не менше 1,1 м.

5.14. Робочі місця, розміщені на висоті не менше 1 м від рівня підлоги або перекриття, повинні мати огородження заввишки не менше 1 м з перилами або поручнями і з бортовою дошкою знизу огородження. Дошка має бути завширшки не менше 15 см. Площадки й містки повинні мати суцільний неслизький настил.

5.15. Виробниче обладнання з кількома приводними двигунами слід обладнувати пристроями одночасної негайної зупинки приводів .

5.16. Транспортери довжиною понад 45 м необхідно обладнати перехідними містками з перилами. Кількість і місце їх установлення визначаються вимогами безпеки і виробничою потребою.

5.17. Стаціонарні транспортери, розміщені нижче рівня підлоги, в усіх місцях, де обслуговуючий персонал може їх пересікати, повинні мати міцні перекриття, які витримують сумарне навантаження до 150 кг (середня маса людини і вантажу, який вона може нести згідно з граничними нормами підіймання та переміщення вантажів).

5.18. Приміщення, в яких розташовані робочі місця для приготування робочих розчинів пестицидів, змішування чи подрібнення добрив, протруювання насіння або встановлені машинні агрегати й лінії, під час роботи яких можливе виділення у приміщення пилу чи газу, повинні обладнуватися витяжною вентиляцією.

5.19. Місця приготування розчинів пестицидів і заправлення ними машин повинні бути забезпечені аптечкою першої допомоги, питною водою в бачку з краном, умивальниками або душовою установкою.

5.20. На робочих місцях, де за умов технологічного процесу підлога постійно мокра або холодна, встановлюють стійкі підніжні решітки, виготовлені з матеріалів, які виключають ковзання і легко піддаються санітарній обробці.

5.21. Пневматичні системи, які забезпечують пневмотранспорт і вентиляцію зони пиловидалення, повинні бути герметичні в місцях з'єднань.

5.22. Електроприводи та електрообладнання стаціонарних установок повинні бути встановлені й експлуатуватися відповідно до ПУЕ та ДНАОП 0.00-1.21-98.

5.23. Струмопідвідні проводи до електрифікованих машин і установок на робочих майданчиках і у виробничих приміщеннях повинні бути ізольовані і захищені від механічних пошкоджень.

5.24. У виробничих приміщеннях слід позначати маршрут та швидкість руху транспортних засобів.

5.25. Додаткове змінне обладнання, інструмент та інвентар повинні бути розміщені у спеціально відведеному місці виробничого приміщення так, щоб не захаращувати проходи для людей і підступи до машин.

5.26. Під час обслуговування агрегатів групою працівників з операторів призначається старший, який відповідає за організацію й безпеку робіт, що виконуються.

5.27. Роботи на приставних драбинах допускається проводити на висоті не більше 5 м. Драбини повинні мати гострі металеві наконечники при установленні на ґрунт, а якщо на твердішу основу - гумові башмаки. Допустимий нахил драбини відносно до вертикальної площини має бути не менше $30^{o^{\circ}}$.

6. Вимоги до вихідних матеріалів, їх зберігання і транспортування

6.1. Запобігання шкідливій дії вихідних матеріалів на працівників

6.1.1. Вихідні (початкові) матеріали (пестициди, агрохімікати, консерванти, протруєне насіння тощо) не повинні спричиняти шкідливої дії на працівників.

6.1.2. При контактуванні з вихідними матеріалами, що можуть спричиняти шкідливі дії, потрібно застосовувати засоби захисту працівників відповідно до того, які матеріали використовуються.

6.1.3. Транспортування та зберігання пестицидів необхідно проводити згідно з ДНАОП 0.03-1.12-98 та розділом 10.2 цих Правил.

6.1.4. Зберігання, транспортування та застосування мінеральних добрив у сільському господарстві повинно відповідати вимогам ДНАОП 0.03-1.08-73 (СП №1049-73).

6.2. Вимоги при зберіганні вихідних матеріалів

6.2.1. Зберігання вихідних матеріалів (пестицидів, агрохімікатів, консервантів, протруєного насіння) повинно передбачати:

- застосування способів, які запобігають виникненню виробничих та екологічних небезпек;
- використання безпечних пристосувань;
- механізацію й автоматизацію вантажно-розвантажувальних робіт.

6.2.2. Рідкі хімічні консерванти (органічні кислоти) на підприємстві повинні зберігатися в опломбованих ємкостях з алюмінію, легованої сталі або поліетилену.

6.3. Вимоги безпеки при транспортуванні вихідних матеріалів

6.3.1. При транспортуванні вихідних матеріалів необхідно забезпечити:

- використання безпечних транспортних комунікацій;
- застосування засобів транспортування, які виключають дію небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

6.3.2. Завантаження протруєного насіння в мішки і сівалки, а також завантаження мінеральних добрив у транспортні засоби повинно бути механізоване.

6.3.3. Перевозити протруєне насіння до місця посіву дозволяється тільки в мішках із цупкої тканини разового використання або в автозавантажувачах сівалок. На мішках повинен бути напис “Протруєно” або “Отруйно”.

6.3.4. Кожна партія хімічних консервантів під час транспортування повинна супроводжуватися документами, які підтверджують найменування, якість і масу продукту.

6.3.5. Рідкі хімічні консерванти (органічні кислоти) допускається перевозити у спеціальних автомобільних цистернах або в заводській тарі: алюмінієвих бочках, каністрах, у суліях, які щільно закриваються пробками й кришками, обрешетованих дерев’яними планками або встановлених у плетені кошики.

7. Вимоги до персоналу, що бере участь у виробничому процесі

7.1. Допуск до роботи працівників залежно від професійної підготовки

7.1.1. При допуску працівників до різних видів робот необхідно керуватися ДНАОП 0.03-8.06-94.

7.1.2. Право на керування транспортними засобами надається особам, які мають посвідчення, видане відповідним органом.

7.1.3. До керування підйомно-транспортним обладнанням допускаються особи не молодші 18 років, які мають посвідчення на право керування цим обладнанням, пройшли медичний огляд і навчання з безпеки праці

7.1.4. До роботи скиртоправами допускаються особи, яким виповнилося 18 років, які пройшли медогляд і одержали дозвіл лікаря на виконання робіт на висоті.

7.1.5. Особи, які обслуговують електроустановки, повинні знати вимоги ДНАОП 0.00-1.21-98 відповідно до посади, яку вони займають, або до професії і мати відповідне посвідчення.

7.1.6. Особи, яким дозволено виконання спеціальних робіт по обслуговуванню електроустановок, повинні мати про це запис у посвідченні про перевірку знань.

7.1.7. Працівники, які працюють на електрифікованих технологічних установках або з електроінструментом (не електротехнічний персонал), допускаються до роботи після проходження первинного інструктажу з електробезпеки під час роботи на даній електроустановці з оформленням у журналі реєстрації з питань охорони праці. Інструктаж проводить особа, відповідальна за електрогосподарство, або, за її письмовим розпорядженням, - особа зі складу електротехнічних працівників із групою не нижче III. Після перевірки знань і запису в журналі реєстрації цим особам присвоюється I група з електробезпеки (без видачі посвідчення).

7.1.8. До роботи на автоклавах допускаються працівники, які мають посвідчення на право обслуговування посудин, що працюють під тиском.

7.1.9. До робіт по трамбуванню силосної (сінажної) маси у траншеях, буртах і курганах допускаються трактористи-машиністи тільки 1-го і 2-го класів.

7.1.10. Допуск виробничого персоналу для проведення робіт у колодязях, камерах, каналах і в інших спорудах дозволяється тільки після інструктажу на робочому місці й наявності письмового дозволу (наряду-допуску) власника.

7.1.11. До робіт із застосуванням пестицидів, рідкого аміаку, хімічних консервантів не допускаються особи молодше 18 років, вагітні жінки й жінки-годувальниці, а також особи, які мають медичні протипоказання.

7.1.12. До роботи із сильнодіючими високотоксичними речовинами допускаються особи, які пройшли відповідну підготовку на курсах.

7.1.13. Працівники, які зайняті на вантаженні (розвантаженні) небезпечних і особливо небезпечних вантажів, повинні проходити спеціальне навчання з безпеки праці з подальшою перевіркою знань.

7.1.14. Стропальниками призначаються особи, які досягли 18 років, навчені за спеціальною програмою, затвердженою Міністерством освіти та погодженою з Держнаглядохоронпраці, атестовані кваліфікаційною комісією і мають посвідчення на право проведення таких робіт.

7.1.15. Працівники, відповідальні за безпечне проведення вантажно-розвантажувальних робіт, безпечну експлуатацію газового господарства, справний стан і безпечну дію посудин, що працюють під тиском, за справний стан і безпечну експлуатацію котлів, за електрогосподарство, повинні проходити перевірку знань особливостей технологічного процесу, будови і безпечної експлуатації підймально-транспортного обладнання, пожежної безпеки, гігієни праці і виробничої санітарії відповідно до посадових обов'язків і в порядку, встановленому органами Держнаглядохоронпраці згідно з вимогами ДНАОП 0.00-8.01-93.

7.1.16. Під час роботи учнів шкіл, професійно-технічних училищ, середніх спеціальних закладів, студентських загонів та працівників підприємств, які залучаються до виконання сільськогосподарських робіт, а також студентів вузів під час проходження практики, власник:

- забезпечує проведення інструктажу з питань охорони праці кожної із зазначених осіб;

- призначає спеціаліста, відповідального за безпечне ведення робіт;

- не допускає використання зазначених осіб на роботах, не передбачених договором.

7.1.17. При виявленні у працівників ознак професійного захворювання або погіршення стану здоров'я внаслідок впливу шкідливих або небезпечних виробничих факторів власник, на підставі медичних показань, повинен перевести їх на іншу роботу у встановленому порядку.

7.1.18. Кожний нещасний випадок, а також кожне порушення правил безпеки праці ретельно розслідується, виявляються причини його виникнення, відповідальні особи і вживаються відповідні заходи щодо запобігання нещасним випадкам. Розслідування проводиться за вимогами ДНАОП 0.00-4.03-98.

7.2. Проведення медичних оглядів осіб при допуску їх до участі у виробничому процесі

7.2.1. Власник, відповідно до законодавства України, організовує проведення попередніх (при прийнятті на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників.

7.2.2. Медичні огляди проводяться відповідно до вимог ДНАОП 0.03-4.02-94 та наказу від 02.02.96 р. Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства соціального захисту населення України, Міністерства праці України №23/36/9 "Про затвердження списку професійних захворювань та інструкції щодо його застосування".

7.2.3. Періодичні медичні огляди проводяться для осіб, які зайняті на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці відповідно до Переліку шкідливих речовин, несприятливих виробничих факторів і робіт, для виконання яких обов'язкові медичні огляди працівників (додатки 1, 2 до наказу Міністерства охорони здоров'я СРСР від 29.09.89 № 555 "Про удосконалення системи медичних оглядів працівників і водіїв індивідуальних транспортних засобів"), а для осіб віком до 21 року - відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я СРСР від 10.04.81 № 387 "Про заходи щодо удосконалення медико-санітарної допомоги підліткам".

7.2.4. Відшкодування шкоди здоров'ю працівників у зв'язку з професійною діяльністю проводять відповідно до ДНАОП 0.05-1.02-93.

7.3. Порядок, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці

7.3.1. Відповідно до вимог ДНАОП 0.00-4.12-99 всі працівники підприємств, включаючи власників, повинні проходити навчання, інструктаж, перевірку знань правил, норм та інструкцій з питань охорони праці в порядку й у строки, які встановлені для певних видів робіт, професій та посад.

7.3.2. Усі працівники при прийнятті на роботу й у процесі роботи проходять інструктаж (навчання) з питань охорони праці, з подання першої медичної допомоги потерпілим під час нещасних випадків, з правил поведінки при виникненні аварій згідно з вимогами Типового положення про навчання з питань охорони праці, що діє на підприємстві.

7.3.3. Усі працівники підприємства мають проходити спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки згідно з вимогами Типового

положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України (НАПБ Б.02.005-94).

7.3.4. Відповідальність за організацію навчання й перевірку знань з безпеки праці на підприємстві покладається на власника, у структурних підрозділах (бригадах, фермах, майстернях тощо) - на керівників цих підрозділів.

7.3.5. Контроль за навчанням і періодичністю перевірки знань з питань охорони праці здійснює служба охорони праці або працівники, на яких власником покладені ці обов'язки.

7.3.6. Особи, які не пройшли навчання й перевірку знань з питань охорони праці, до роботи не допускаються.

7.4. Вимоги до працівників при виконанні робіт із підвищеною небезпекою

7.4.1. Згідно з вимогами ДНАОП 0.00-8.02-93 до керування об'єктами з підвищеною небезпекою (тракторами, самохідними шасі, самохідними сільськогосподарськими, меліоративними і дорожньо-будівельними машинами) допускаються особи, яким виповнилося 18 років і які мають посвідчення тракториста-машиніста на право керування машинами відповідних категорій. При видачі посвідчення в ньому вказується дата, з якої власник посвідчення має право працювати на машинах.

7.4.2. Не допускається застосування праці неповнолітніх (осіб віком до 18 років) та жінок на важких роботах, на роботах із шкідливими або небезпечними умовами праці і на роботах із підвищеною небезпекою.

7.4.3. При допуску працівників до виконання важких робіт, робіт із шкідливими або небезпечними умовами праці та робіт із підвищеною небезпекою потрібно керуватися ДНАОП 0.00-8.02-93, ДНАОП 0.03-8.07-94, ДНАОП 0.03-8.08-93.

7.4.4. Відповідно до Порядку одержання допуску (посвідчення) на право роботи, пов'язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами:

- до виконання робіт із пестицидами й агрохімікатами не допускаються особи віком до 18 років, вагітні жінки, матері, що годують немовлят, громадяни пенсійного віку, особи, зазначені у Переліку важких робіт та робіт із шкідливими й небезпечними умовами праці, на яких забороняється праця жінок, затвердженому МОЗ;
- до роботи з пестицидами й агрохімікатами допускаються особи, які мають допуск (посвідчення) на право здійснення робіт із пестицидами й агрохімікатами.

7.4.5. Працівники, які виконують роботи з підвищеною небезпекою, а також роботи, де є потреба у професійному підборі, проходять попереднє спеціальне навчання й перевірку знань з питань охорони праці та пожежної безпеки, а також щорічну перевірку знань з питань охорони праці.

7.4.6. Підготовка працівників до виконання робіт із підвищеною небезпекою проводиться тільки в навчальних закладах (професійно-технічних училищах, навчально-курсових комбінатах тощо).

8. Санітарно-побутове забезпечення працівників

8.1. Для санітарно-побутового забезпечення працівників потрібно обладнувати спеціальні приміщення згідно з чинними будівельними та санітарними нормами й правилами і нормами технологічного проектування.

Не дозволяється використовувати санітарно-побутові приміщення не за призначенням.

8.2. Санітарно-побутові приміщення для працівників, зайнятих на виробництві, повинні відповідати вимогам СНиП 2.09.04-87 залежно від групи виробничих процесів.

8.3. Побутові приміщення можна розміщувати у прибудовах до виробничих будівель або в окремих будівлях. В окремих випадках, якщо це не суперечить санітарно-технічним, технологічним та протипожежним вимогам, допускається розміщення побутових приміщень у виробничих будівлях з урахуванням вимог СНиП 2.09.02-85.

Побутові приміщення вибухопожежонебезпечних виробництв повинні розташовуватися в окремо розміщених будівлях чи на першому поверсі виробничого приміщення, але не ближче 20 м від приміщення вибухопожежонебезпечних виробництв або робіт.

Під побутовими приміщеннями і над ними не дозволяється розташовувати вибухопожежонебезпечні виробництва та склади легкозаймистих речовин.

8.4. На підприємствах повинні бути створені умови для дезінфекції, знепилення, знешкодження та прання спецодягу. Доставляти забруднений спецодяг потрібно в закритій тарі.

Приміщення для сушіння, знепилення й знешкодження спецодягу повинні відповідати вимогам СНиП 2.09.04-87.

8.5. Туалетні, душові та умивальні не можна розміщувати над приміщеннями управлінь, конструкторських бюро, приміщеннями для навчальних занять, громадського харчування, медпунктів, культурного обслуговування, громадських організацій, над приміщеннями для годування грудних дітей.

8.6. Душові повинні розміщуватися поруч із гардеробними. При душових слід передбачати переддушові приміщення й приміщення для переодягання, обладнані лавками з розрахунку 3 місця на кожну душову сітку. Розміщення душових і переддушових біля зовнішніх стін не дозволяється.

8.7. Душові кабіни мають бути обладнані індивідуальними змішувачами холодної й гарячої води з арматурою управління, розміщеною при вході в кабіну, а також полицями для банних засобів, ослінчиками для миття ніг і дерев'яними настилами.

8.8. Кількість душових повинна визначатися, виходячи з кількості людей у найбільш чисельній зміні, від 3 до 15 осіб на одну сітку, залежно від групи виробничих процесів, відповідно до СНиП 2.09.04-87.

8.9. Умивальні повинні розміщуватися поруч із гардеробними робочого одягу. В них повинні бути гачки для рушників і одягу; посуд для рідкого або полиці – для кускового мила. Кожний умивальник повинен бути обладнаний змішувачем із безперервною подачею гарячої і холодної води. Біля умивальника завжди мають бути мило, рушник (електрична сушарка).

8.10. Кількість кранів в умивальниках повинна визначатися, виходячи з кількості людей у найбільш чисельній зміні, від 7 до 20 чоловік на один кран, залежно від групи виробничих процесів (табл. 6 СНиП 2.09.04-87).

8.11. Відстань від робочих місць, розміщених в приміщеннях, до убиралень не повинна перевищувати 75 м, а від робочих місць на території підприємства -150 м.

8.12. При відсутності убиралень у приміщенні необхідно обладнати дворові убиральні з вигрібними ямами на відстані не ближче 25 м і не далі 200 м від приміщення.

8.13. Палити на території й у виробничих приміщеннях підприємств дозволяється тільки у спеціально відведених місцях, обладнаних урнами та ємкостями з водою і позначених відповідними знаками або написами.

8.14. На кожному підприємстві повинні бути виділені кімнати для паління, які розміщають суміжно з убиральнями чи приміщеннями для зігрівання працівників, але не ближче 20 м від приміщення з вибухопожежонебезпечними речовинами. Кімнати для паління повинні бути обладнані витяжною вентиляцією, а також урнами чи бачками з водою для недокурків.

8.15. Для працівників, які виконують роботу на відкритому повітрі чи в неопалюваних приміщеннях із температурою повітря на робочих місцях нижче +10°С, необхідно передбачати спеціальні приміщення для обігріву.

8.16. Площа приміщень для обігріву працівників визначається з розрахунку 0,1 м^2 на одного працівника в найбільш чисельну зміну, але при цьому повинна бути не менше 18 м^2 і не більше 40 м^2. Приміщення забезпечуються лавками, столами, умивальниками та баками для гарячої й холодної кип'яченої води.

8.17. Працівники забезпечуються доброякісною питною водою. Температура води має бути не вище 20°С і не нижче 8°С. Автомати з газованою водою, фонтанчики, закриті бачки з фонтануючими насадками розміщуються у проходах виробничих приміщень, у приміщеннях для відпочинку, у вестибюлях та на робочих майданчиках поза будівлями. Відстань від робочих місць до місць знаходження питної води не повинна перевищувати 75 м.

8.18. Бачки для питної води повинні щільно закриватися. Щоденно бачки промивають і дезінфікують. Споживання сирої води як питної допускається тільки з дозволу органів санепіднагляду.

8.19. Працівники ковальської та інших гарячих дільниць окрім прісної води для пиття забезпечуються газованою підсоленою водою (з умістом до 5 г кухонної солі на 1 л води) із розрахунку 3-5 л води на одного працівника у зміну.

8.20. На підприємствах із кількістю працівників понад 300 осіб повинні передбачатися фельдшерські медпункти. Медпункти, як правило, розміщуються на першому поверсі. Вони повинні мати зручні під'їзди для санітарних автомобілів.

8.21. У побутових та інших приміщеннях природне й штучне освітлення повинно відповідати СНиП II-4-79.

8.22. З метою створення належних побутових умов для механізаторів, тваринників і обслуговуючого персоналу у тракторних, овочевих бригадах і літніх таборах для тварин необхідно організовувати польові стани.

8.23. Будівництво польових станів повинно здійснюватися за затвердженими проектами.

8.24. Польові стани та їх приміщення повинні відповідати санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечуватися засобами та інструкціями по наданню першої медичної допомоги.

8.25. Територія польового стану має бути озеленена, утримуватися в чистому стані і не захаращуватися. Відходи й сміття потрібно регулярно прибирати за межі території і знищувати.

8.26. Сміттєві ями й убиральні повинні розташовуватися не ближче 30 м від виробничих і житлових приміщень у місцях, що виключають забруднення водойм.

8.27. Польові стани повинні мати:

- лазню або душову;
- роздягальню із шафами для спецодягу й спецвзуття;
- приміщення для приготування і вживання їжі й відпочинку, із кип'ятильником і умивальником (біля умивальника повинні бути мило і рушник);
- убиральні.

8.28. Усі санітарно-побутові приміщення та інвентар, що в них знаходиться, повинні бути справними й утримуватися у належному санітарному стані.

9. Забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту

9.1. Засоби захисту працівників повинні відповідати ГОСТ 12.4.011.

9.2. Забезпечення засобами індивідуального захисту працівників здійснюється за рахунок власника відповідно до ДНАОП 0.00-3.01-98.

9.3. Вибір конкретного типу засобів захисту працівників повинен здійснюватися з урахуванням вимог безпеки для даного технологічного процесу або виду робіт.

9.4. Засоби індивідуального захисту (далі - ЗІЗ) потрібно застосовувати у тих випадках, коли безпека робіт не може бути забезпечена конструкцією обладнання, організацією виробничих процесів і архітектурно-планувальних рішень, засобами колективного захисту.

9.5. Засоби індивідуального захисту повинні мати інструкції, де вказане призначення, термін використання виробу, правила його експлуатації й зберігання.

9.6. Засоби колективного захисту працівників конструктивно повинні бути з'єднані з виробничим обладнанням або його елементами керування таким чином, щоб у разі потреби, спрацювала примусова дія засобу захисту.

Допускається використовувати засоби колективного захисту як елементи керування для включення й виключення виробничого обладнання.

9.7. Засоби колективного захисту працівників повинні бути розміщені на виробничому обладнанні або робочому місці таким чином, щоб постійно забезпечувати контроль його роботи, а також безпечне обслуговування й ремонт.

9.8. Робочий одяг і спецодяг повинні зберігатися окремо від особистого одягу працівників.

9.9. Виносити спецодяг з підприємства, а також віддавати його додому для прання не дозволяється. Власник організовує ремонт, прання, хімічну чистку, знешкодження та знезараження спецодягу централізовано. Прання проводиться у міру забруднення, але не рідше одного разу на 6 змін. Бавовняний одяг, який сорбує й утримує небезпечні й шкідливі речовини, підлягає щоденному пранню.

9.10. Спецодяг і спецвзуття, які були у використанні, можна видавати працівникам і службовцям тільки після їх прання, дезінфекції та ремонту.

9.11. При видачі працівникам ЗІЗ власник організовує навчання з правил користування ними і найпростішим методам перевірки їх справності.

9.12. Працівники, які під час роботи контактують із пестицидами, повинні бути забезпечені ЗІЗ з урахуванням властивостей препаратів, які застосовуються, відповідно до ДНАОП 0.03-1.12-98.

9.12.1. Підбір ЗІЗ і контроль за правильністю їх використання забезпечують особи, відповідальні за проведення робіт із пестицидами.

Комплект ЗІЗ - спецодяг, спецвзуття, рукавиці, рукавички, захисні окуляри, респіратори або протигази – повинен бути підібраний індивідуально та закріплений за кожним працівником на весь період роботи.

9.12.2. ЗІЗ повинні зберігатися в індивідуальних шафах у спеціально виділеному сухому, чистому приміщенні, що добре провітрюється. Забороняється зберігати ЗІЗ в одному приміщенні з пестицидами, брати додому, носити після роботи.

9.12.3. Розміри частин протигазів і респіраторів, які контактують з обличчям, підбираються з урахуванням розміру обличчя працівника. Припасування частини, яка контактує з обличчям, має забезпечити герметичність прилягання до обличчя й відсутність больових відчуттів при тривалому користуванні.

9.12.4. При використанні засобів захисту органів дихання слід враховувати час захисної дії фільтруючих пристроїв. Повинна бути забезпечена своєчасна заміна цих пристроїв відповідно до ГОСТ 12.4.122 та Рекомендацій по застосуванню засобів захисту органів дихання під час роботи з отрутохімікатами і мінеральними добривами. Поява запаху пестициду або іншої речовини, що застосовується, під маскою справного респіратора або протигаза свідчить про непридатність пристроїв, що фільтрують, і вимагає негайної їх заміни.

9.12.5. Під час роботи з малолеткими речовинами необхідно використовувати респіратори:

– при обпилюванні - типу ШБ-1, “Лепесток”, “У-2К”;

– під час обприскування - типу Ф-62Ш, “Астра”, “Кама”, РУ-60М, РУ-60МУ з відповідними патронами.

9.12.6. Під час роботи з леткими сполуками необхідно користуватися універсальними або протигазовими респіраторами типу РУ-60М або РПГ-67 із протигазовими патронами або фільтруючими протигазами. Для захисту від ртутьорганічних препаратів використовуються патрони марки “Г”; від хлор- і фосфороорганічних пестицидів - марки А і В; кислих парів і газів - марки В; аміаку, сірководню - марки КД.

9.12.7. Під час роботи з малотоксичними, середньотоксичними, в окремих випадках – високотоксичними пилоподібними речовинами повинен застосовуватися спецодяг із маркуванням захисних засобів за ГОСТ 12.4.103.

При контактуванні з розчинами повинен застосовуватися спеціальний одяг із маркуванням захисних засобів, виготовлений із спеціальних тканин із просоченням, а також додаткові ЗІЗ шкірних покровів - нарукавники із плівкових матеріалів, фартухи.

9.12.8. Під час фумігації приміщень, ручного обприскування рослин працівники повинні використовувати ізолюючі ЗІЗ шкірних покровів або спеціальний одяг з плівкових матеріалів.

Під час роботи з розчинами пестицидів для захисту рук необхідно використовувати гумові рукавички з трикотажною основою, що забезпечує проникність діючої речовини – не більше 10^{-4} г/м^2, стійкість – не нижче 70% і ступінь детоксикації – не нижче 95 %. Для захисту ніг мають бути гумові чоботи з підвищеною стійкістю до дії пестицидів і дезінфекційних засобів (ГОСТ 5375). Для захисту очей необхідно використовувати окуляри закритого типу “Г” (ТУ 381051-78) або герметичні захисні окуляри типу ПО-2.

9.13. Під час роботи з пилоподібними мінеральними добривами повинні використовуватися протипилові респіратори Ф-62Ш, “Астра-2”, “Лепесток” або універсальний респіратор РУ-60М.

9.14. Вибір ЗІЗ здійснюють відповідно до їх технічних характеристик, а також до фізичних, хімічних, токсичних, бактеріологічних та інших властивостей матеріалів (конкретно для кожного виду робіт і технологічних процесів).

9.15. Засоби індивідуального захисту необхідно підбирати за розмірами. Після закінчення роботи їх слід очистити (провітрити, висушити, знепилити) або знешкодити.

9.16. Під час роботи з азотними рідкими мінеральними добривами працівників потрібно забезпечувати фільтруючими протигазами з коробками типу КД, прогумованими фартухами й нарукавниками та гумовими рукавичками й чоботами за ГОСТ 5375. В аварійних ситуаціях необхідно застосовувати протикислотний костюм з умовним позначенням КК і кисневий прилад.

9.17. Для захисту рук під час роботи з твердими добривами потрібно застосовувати бавовняні рукавиці з плівковим покриттям.

9.18. Під час роботи з посудинами Дьюара і рідким азотом працівники повинні одягати халати, захисні окуляри або щиток з органічного скла. Одяг повинен бути без кишень, штани (брюки) – без манжет і закривати верх взуття. Рукавиці повинні бути сухими і вільно одягатися на руки. Одяг має бути підібраний за зростом й розміром, повністю заправлений і застебнутий.

Робота без засобів індивідуального захисту не дозволяється.

10. Вимоги до організації й виконання виробничих процесів з підвищеним рівнем небезпеки

10.1. Вимоги при улаштуванні та експлуатації електроустановок сільськогосподарських споживачів

10.1.1. Електробезпека на сільськогосподарських підприємствах повинна відповідати вимогам ДНАОП 0.00-1.21-98, ДНАОП 0.00-1.29-97, ГОСТ 12.1.019, ГОСТ 12.1.030, ГОСТ 12.1.038, ГОСТ 12.2.007.0, ГОСТ 12.3.019, ГОСТ 12.3.002, ГОСТ 16556, ГОСТ 12.4.124 та ПУЕ.

10.1.2. Обслуговування діючих електроустановок, проведення в них оперативних переключень, організація й виконання ремонтних, монтажних, налагоджувальних робіт і випробувань здійснюється спеціально підготовленим електротехнічним персоналом. Електротехнічний персонал повинен входити до складу енергетичної служби підприємства, організації, установи.

10.1.3. Уведення в експлуатацію електроустановок дозволяється при наявності відповідного електротехнічного персоналу і призначеної особи, яка відповідає за електрогосподарство і має спеціальну підготовку.

10.1.4. Наказ або розпорядження про призначення відповідальної особи видається після перевірки знань правил та інструкцій, і присвоєння їй IV групи з електробезпеки - при експлуатації електроустановок напругою до 1000 В.

При наявності на підприємстві посади головного енергетика обов’язки особи, відповідальної за електрогосподарство даного підприємства, покладаються тільки на нього.

Власник невеликого підприємства, у штаті якого не передбачена посада електрика з числа ІТП, забезпечує експлуатацію електроустановок відповідно до чинних правил шляхом передачі їх згідно з договором спеціалізованій організації, що експлуатує ці електроустановки або утримує відповідний електротехнічний персонал на пайових засадах з іншими невеликими підприємствами. Власник може також вимагати від організації, якій він підпорядкований, призначення особи, відповідальної за електрогосподарство даного підприємства.

У всіх випадках на чолі персоналу, який обслуговує електроустановки групи невеликих підприємств, повинна бути особа, відповідальна за електрогосподарство, з числа електротехнічного персоналу (ІТП), яка зобов’язана забезпечити виконання вимог ПУЕ та ДНАОП 0.00-1.21-98.

10.1.5. Відповідальність за виконання вимог ПУЕ і ДНАОП 0.00-1.21-98 електротехнічним персоналом на кожному підприємстві визначається посадовими інструкціями й положеннями, затвердженими у встановленому порядку.

10.1.6. Особа, відповідальна за електрогосподарство підприємства, відповідає також за підбір електротехнічного персоналу.

10.1.7. На кожну електроустановку в підприємстві, крім технічної документації з експлуатації, має бути затверджена проектна документація, акт здачі електроустановки в експлуатацію, паспорт на обладнання, апаратуру й прилади, виконавча схема електричних з'єднань, блокувань, сигналізації, розміщення, протоколи електричних випробувань, вимірів, налагодження окремих пристроїв, реле тощо.

10.1.8. Для захисту обслуговуючого персоналу від ураження електричним струмом всі електроустановки повинні відповідати вимогам по забезпеченню захисту від ураження електричним струмом за ПУЕ.

10.1.9. Відповідно до ПУЕ металеві частини електроустановок 380/220 В із глухозаземленим нульовим проводом, які можуть опинитися під напругою внаслідок порушення ізоляції, повинні заземлюватися з'єднанням з нульовим проводом мережі (занулення).

В цих електроустановках заземлення корпусів електрообладнання без з'єднання з нульовим проводом електромережі не допускається.

Заземлювати потрібно корпуси електрифікованих машин, електродвигунів, електрокотлів, електроводонагрівників, переносних електроприладів, металеві каркаси розподільних щитів, щитків і силових шаф, корпуси пускових апаратів, а також металеву освітлювальну й опромінювальну апаратуру, металеву оболонку кабелів і проводів тощо.

10.1.10. У приміщеннях житлових (гуртожитках) і громадських будівель необхідно зануляти металеві корпуси стаціонарних і переносних електроспоживачів, які відносяться до приладів I класу захисту. Нульові захисні провідники, які призначені для занулення металевих корпусів, повинні прокладатися від групових щитків (розподільних пунктів).

Заземлення влаштовується відповідно до вимог ПУЕ, ГОСТ 12.1.030.

Забороняється влаштування заземлювачів у місцях проходу людей і тварин, на вході у приміщення, на вигульних майданчиках і у дворах.

- Не допускається установлення вимикачів і запобіжників у проводах, які використовуються для захисного заземлення.

- Заземлений нульовий провід внутрішньої електропроводки повинен мати розпізнавальні позначення або розпізнавальне пофарбування.

- Надійність заземлення і його загальний стан повинні перевірятися шляхом заміру один раз на рік, а також після кожного капітального ремонту і тривалої перерви в роботі установки.

При виявленні відхилення опору заземлення від значень, вказаних у п. 1.7.62 ПУЕ, слід вжити заходів щодо приведення його до нормативних.

Зовнішній огляд стану заземлювальних провідників (шин) повинен проводитися один раз на 6 місяців, у вологих і особливо вологих приміщеннях - кожні 3 місяці.

При порушенні або несправності заземлювального пристрою установку негайно відключають для ліквідації несправності.

- Для приєднання пересувних і переносних струмоприймачів (зварювальні апарати, електродрилі тощо), які підлягають заземленню, можуть застосовуватися гнучкі проводи лише з додатковою жилою, укладеною в загальну зовнішню оболонку (гумову, пластмасову або іншу).

- Захист людей від ураження електричним струмом при експлуатації ручного електроінструменту, пересувних електроустановок, технологічного обладнання з кабельним живленням, приймачі електричної енергії яких (електродвигуни, пускозахисна апаратура, влаштування автоматики, опромінення й освітлення)

установлені на самохідних або причіпних платформах, повинен забезпечуватися застосуванням пристроїв захисного відключення й занулення.

- Для живлення прожекторів і світильників повинна використовуватися напруга не більше 220 В за умови, що електропроводка й арматура розміщені на висоті не менше 2,5 м.

- У світильниках загального освітлення при висоті розміщення менше 2,5 м і в приміщеннях із підвищеною небезпекою - у приямках норій, завальних ямах і бункерах зернотоку – необхідно застосовувати на напругу не більше 42 В.

- Світильники з люмінесцентними лампами на напругу 127-220 В допускається встановлювати на висоті менше 2,5 м від підлоги за умови недоступності їх струмопровідних частин для випадкового доторкування.

- Для живлення світильників місцевого стаціонарного освітлення із лампами розжарювання повинні використовуватися напруги: у приміщеннях без підвищеної небезпеки - не вище 220 В і у приміщеннях з підвищеною небезпекою - не вище 42 В.

- Лампи розжарювання і люмінесцентні лампи місцевого й загального освітлення повинні мати абажури-відбивачі, що захищають очі працівників від осліплення. Застосування відкритих ламп без відбивачів не допускається.

- У приміщеннях із підвищеною вологістю, жарких і з хімічно активним середовищем застосування люмінесцентних ламп для місцевого освітлення допускається тільки в арматурі спеціальної конструкції.

- Для живлення ручних світильників у приміщеннях із підвищеною небезпекою та особливо небезпечних повинна застосовуватися напруга не вище
42 В.

У разі особливо несприятливих умов, коли можливість ураження електрострумом зростає від підвищеної вологості, тісноти, незручного положення працівника (у каналізаційному колодязі, цистерні, оглядовій ямі тощо), від зіткнення з великими металевими заземленими поверхнями, для живлення ручних світильників застосовують напругу не більше 12 В.

- Переносні світильники, призначені для підвішування, настільні, ті, що встановлюються на підлозі, тощо, прирівнюються при виборі напруги до світильників місцевого стаціонарного освітлення.

10.1.11. Для освітлювальної мережі напругою 12-42 В повинні застосовуватися трансформатори тільки з роздільними обмотками первинної й вторинної напруги. Один із виводів вторинної обмотки трансформатора й сердечник повинні бути заземлені.

10.1.12. Штепсельні з’єднання (розетки, вилки), що застосовуються в мережі з напругою 12-42 В, за своїм конструктивним виконанням повинні відрізнятися від звичайних штепсельних з’єднань, щоб запобігти включенню вилок на 12-42 В у штепсельні розетки на 127-220 В.

10.1.13. На повітряних лініях електропередач до 1 кВ відстань від проводів при найбільшій стрілі провисання до землі і проїжджої частини вулиці повинна бути не менше 6 м. Відстань від проводів до землі може бути зменшена у важкодоступній місцевості до 3,5 м і в недоступній місцевості (схили гір, скелі, стрімчаки тощо) – до 1 м.

У разі перетину непроїжджої частини вулиць відгалуженнями від повітряних ліній до уводів, відстань від проводів до тротуарів і пішохідних доріжок допускається зменшити до 3,5 м. При неможливості дотримання вказаної відстані повинна бути встановлена додаткова опора або конструкція на будинку.

10.1.14. Усі електродвигуни повинні мати відповідний захист від короткого замикання й перевантажень. Клемні коробки електродвигунів мають бути закриті. Експлуатація електродвигунів без захисних коробок не допускається.

10.1.15. На електродвигунах і механізмах, які приводяться ними в дію, фарбою повинні бути нанесені стрілки, які вказують напрям обертання двигуна механізму. На пускових пристроях повинні бути написи: “Пуск”, “Стоп” або “Вперед”, “Назад”. Біля всіх вимикачів (рубильників, магнітних пускачів тощо) і біля запобіжників, змонтованих на групових щитках, повинні бути написи, що вказують, до яких агрегатів вони відносяться.

10.1.16. Огляд, обслуговування й ремонт приймачів та споживачів електроенергії слід проводити тільки після відключення їх від електромережі. На засобах відключення електроенергії (вимикачі, запобіжники тощо) вивішується плакат “Не вмикати - працюють люди”.

10.1.17. В охоронних зонах електричних мереж без письмової згоди підприємств (організацій), у віданні яких знаходяться ці мережі, не допускаються:

- будівництво, капітальний ремонт, реконструкція або знесення будь-яких будівель і споруд;
- вантажно-розвантажувальні та меліоративні роботи;
- посадка та вирубка дерев і чагарників, розміщення польових станів, влаштування загонів для тварин, спорудження дротяних огорож, шпалер для виноградників і садів, а також проведення поливу сільськогосподарських культур;
- проїзд машин і механізмів, які мають загальну висоту з вантажем або без вантажу від поверхні дороги понад 4,5 м (в охоронних зонах повітряних ліній електропередачі);
- проведення земляних робіт на глибину більше 0,3 м, на орних землях на глибину понад 0,45 м, а також планування ґрунту (в охоронних зонах підземних кабельних ліній електропередач).

10.1.18. Захист від шкідливої й небезпечної дії статичної електрики здійснюється відповідно до ГОСТ 12.1.018 і ДНАОП 0.00-1.29-97.

10.1.19. Усі металеві й електропровідні неметалеві частини обладнання повинні бути заземлені незалежно від того, чи застосовуються інші заходи захисту від статичної електрики.

10.1.20. Приєднанню до контуру заземлення за допомогою окремого відгалуження (незалежно від наявності заземлення з’єднаних із ними комунікацій і конструкцій) підлягають:

- апарати, ємкості, агрегати, в яких здійснюється подрібнення, розпилювання, розбризкування продуктів;
- футеровані й емальовані апарати (ємкості);
- окремо розташовані машини, агрегати, апарати, не з’єднані трубопроводами із загальною системою апаратів і ємкостей.

Технологічне обладнання, встановлене на заземлених металевих площадках або підвалинах, додаткового під’єднання до контуру заземлення не потребує.

10.1.21. Резервуари і ємкості місткістю більше 50 $м^3$, за винятком вертикальних резервуарів діаметром до 2,5 м, повинні бути приєднані до заземлювачів за допомогою двох заземлювальних провідників у діаметрально протилежних точках.

10.1.22. Автоцистерни пально-мастильних матеріалів та інших пожежонебезпечних рідин під час заповнення або спорожнення повинні бути приєднані до заземлювальних пристроїв.

Контактні пристрої для приєднання заземлюючих провідників від автоцистерн повинні бути встановлені за межами небезпечної зони.

Гнучкі заземлювальні провідники перерізом не менше 6 мм^2 повинні бути постійно приєднані до металевих корпусів автоцистерн і мати на кінці струбцину або наконечник під болт не менше М10 для приєднання до заземлювального пристрою. При відсутності постійно приєднаних провідників заземлення автоцистерни має виконуватися інвентарними провідниками в такій послідовності: заземлювальний провідник спочатку приєднують до корпусу автоцистерни, а потім до заземлювального пристрою.

10.1.23. Відкривання люків автоцистерн і занурення в них шлангів повинно проводитися тільки після приєднання заземлювальних провідників.

10.1.24. Гумові або інші шланги з діелектричних матеріалів з металевими наконечниками, які використовуються для наливання рідин в автоцистерни та інші пересувні посудини й апарати, повинні бути обвиті мідним дротом діаметром не менше 2 мм (або мідним тросом перерізом не менше 4 мм^2) із кроком витка не більше 100 мм. Один кінець дроту (або тросу) з'єднується паянням (або під болт) з металевими частинами продуктопроводу, другий - з наконечником шланга.

10.1.25. При використанні армованих шлангів або антистатичних рукавів їх не потрібно обвивати за умови обов'язкового з'єднання арматури або електропровідного гумового шару із заземленим продуктопроводом і металевим наконечником шланга.

Наконечники шлангів повинні виготовлятися з міді або металів, які не іскрять.

10.1.26. Для захисту працівників від ураження електричним струмом під час експлуатації електричних елементних водонагрівників:

- Корпус електричного елементного водонагрівника повинен бути зануленим (заземленим).

- У трубопроводах гарячої й холодної води мають бути ізолюючі вставки (гумовий, поліетиленовий шланг тощо), які повинні встановлюватися у відгалуженнях від магістральних ліній водопроводів до автонапувалок, електронагрівників та інших приймачів, зв'язаних з водопроводами.

Довжина вставки повинна бути не менше 1 м.

- Водонагрівникам, розташованим у приміщеннях із штучним або природним вирівнюванням потенціалів, не потрібна ізолююча вставка у трубопроводі гарячої води, якщо її розбір проводиться безпосередньо біля водонагрівника. При цьому корпус водонагрівника повинен мати надійне болтове з'єднання з пристроєм для вирівнювання потенціалів або металоконструкціями, які створюють природне вирівнювання потенціалів, що забезпечує напругу при дотику не більше 12 В.

- Водонагрівники, які забезпечують гарячою водою кілька приміщень, повинні мати ізолюючі вставки, якщо навіть в одному з них (із підвищеною небезпекою або особливо небезпечних щодо ураження електричним струмом) відсутнє природне або штучне вирівнювання електричних потенціалів. Трубопроводи в цьому приміщенні не повинні мати зв'язку із заземленими конструкціями і зануленим обладнанням. При неможливості дотримати вирівнювання потенціалів у місцях розбору води закладають металевий провідник у підлозі на відстані 1 м від водорозбірної труби і з'єднують його з трубопроводом, а також із близько розміщеним зануленим обладнанням.

- Елементні водонагрівники, які забезпечують гарячою водою душові, повинні мати ізолюючі вставки у відповідних трубопроводах. Душові кабіни і роздягальні необхідно обладнувати пристроями вирівнювання потенціалів у вигляді металевої сітки з вічками розміром не більше 30х30 см, яку закладають у шар бетону на глибину

2-3 см від поверхні підлоги. Сітку необхідно з'єднати з трубами гарячої й холодної води, а також із каналізаційними трубами за допомогою зварювання.

Для запобігання дії крокової напруги при виході із зони потенціаловирівнюючої сітки (біля дверей душової) потрібно покласти дерев'яну решітку або гумовий килимок довжиною не менше 75 см.

- При розборі гарячої води безпосередньо біля водонагрівника, встановленого в приміщенні без пристрою вирівнювання потенціалів, необхідне місцеве вирівнювання потенціалів. Його здійснюють прокладанням у шарі бетонованої підлоги провідника, який розміщують по периметру установки на відстані 50 см від її фундаменту. Потенціаловирівнюючий провідник повинен мати надійне болтове з'єднання у двох точках із корпусом установки.

У приміщеннях із неструмопровідними підлогами місцеве вирівнювання потенціалів не потрібне. Корпус водонагрівника, крім занулення, потрібно додатково з'єднати сталевою шиною з повторним заземленням.

10.1.27. Для захисту працівників від ураження електричним струмом під час експлуатації трифазних електродних котлів:

- Електродні котли треба встановлювати в окремих приміщеннях, в яких допускається розміщення технологічного обладнання електрокотельні та пристроїв захисту й автоматики.

Не дозволяється використання котлів у виробничих приміщеннях іншого призначення, особливо небезпечних щодо ураження електричним струмом (приміщення для утримання тварин тощо).

- Електродні котли потрібно підключати через окремі трансформатори, але допускається підключення і безпосередньо до електромережі загального призначення напругою 380/220 В із глухозаземленою нейтраллю.

- Котли повинні мати захист від коротких замикань й перевантажень. Він виконується триполюсними автоматичними вимикачами. Допускається застосування інших апаратів, які діють на відключення.

- Корпус котла, підключеного до мережі 380/220 В із глухозаземленою нейтраллю, повинен бути занулений.

У приміщеннях особливо небезпечних та з підвищеною небезпекою, які мають технологічне обладнання, пов'язане з електродним котлом, необхідно влаштувати пристрій вирівнювання потенціалів або перевірити наявність природного вирівнювання, яке забезпечує в аварійному режимі напругу дотику не більше 12 В. При відсутності вирівнювання котел повинен мати захист від неповнофазних режимів.

- Електродні котли з ізольованим від землі корпусом необхідно закрити кожухом або огородити сіткою (відстань від корпуса не менше ніж 1 м, висота 1,7 м і вище). Технологічне й електричне обладнання електрокотельні потрібно встановлювати за межами огорожі. Сітка повинна бути занулена й забезпечена механізмом блокування, який відключає котел від електричної мережі при відкриванні двері огорожі.

- Трубопроводи теплової мережі приєднують до нульового проводу не менше ніж у двох точках, одна з яких повинна знаходитися в електрокотельні.

- У будівлях, теплопостачання яких здійснюється від електродних котлів, металеві трубопроводи різного призначення необхідно електрично з'єднувати між собою і зануляти.

- Під час проведення ремонтних робіт у тепловій мережі та під час ремонту котлів останні необхідно відключати від електричної мережі.

Допускається проводити ремонтні роботи на трубопроводах при включених електродних котлах за умови, що цілісність трубопроводів і захисного нульового проводу не порушується.

10.1.28. При експлуатації однофазних опалювальних електродних нагрівників напругою 220 В і нижче:

- Однофазні опалювальні електродні нагрівники необхідно встановлювати у сухих приміщеннях. У ванних кімнатах, санвузлах та інших приміщеннях, особливо небезпечних щодо ураження електричним струмом, установлення нагрівників не допускається.

- Однофазний електродний нагрівник необхідно включати в електричну мережу із глухозаземленою нейтраллю. Корпус його повинен бути занулений; поперечні перерізи захисного й робочого нульових проводів повинні дорівнювати поперечному перерізу фазного проводу.

- Захисний нульовий провід приєднують до повторного заземлення на вводі у будівлю.

- Приєднання захисного нульового та живильного проводів до однофазного нагрівника необхідно виконувати так, щоб їх неможливо було від'єднати без спеціального інструменту.

- Регулюючі тяги нагрівників повинні бути виготовлені з ізолюючого матеріалу або мати металевий зв'язок із зануленим корпусом.

- Для захисту потрібно використовувати автомати, які відключають нагрівник при перевантаженнях і коротких замиканнях. Підключення нагрівників за допомогою штепсельних розеток не допускається.

- Використання однофазних опалювальних електродних нагрівників для іншої мети, крім опалення, не дозволяється.

10.1.29. Під час експлуатації електричних калориферних установок:

- Електричні калориферні стаціонарні установки типу СФОА необхідно розміщувати в окремому приміщенні.

- Корпус калорифера повинен бути занулений.

- Огляд нагрівальних елементів дозволяється тільки після відключення калорифера від електричної мережі живлення.

- Металеві повітропроводи, якщо можливе стикання з ними людей або тварин, необхідно з'єднувати з металоконструкціями, зануленим технологічним обладнанням, що знаходиться у приміщенні, або з пристроєм вирівнювання електричних потенціалів.

- Пересувні електрокалориферні установки повинні мати пристрої для контролю за цілісністю нульового проводу або апарати захисного відключення.

10.2. Вимоги до транспортування, зберігання і застосування пестицидів та агрохімікатів

Транспортування

10.2.1. Транспортування пестицидів та агрохімікатів повинно здійснюватися відповідно до підрозділу 4.5 ДНАОП 0.03-1.12-98 і ГОСТ 19433.

10.2.2. Не допускається перевозити одночасно з агрохімікатами людей, харчові продукти, питну воду, предмети домашнього вжитку.

10.2.3. Трактори і самохідні машини, які задіяні на транспортуванні й внесенні мінеральних добрив у ґрунт, повинні мати справні кабіни, які відповідають вимогам ГОСТ 12.2.120.

10.2.4. Кузов транспортного засобу для перевезення твердих мінеральних добрив повинен бути чистим і без щілин. Кожній транспортній одиниці виділяється брезент для накривання вантажу. При перевезенні аміачної селітри транспортний засіб повинен бути укомплектований двома порошковими (ВП-5) та одним вуглекислотним (ВВК-7) вогнегасниками.

10.2.5. Доставка пилоподібних мінеральних добрив безпосередньо на поля з наступним їх внесенням у ґрунт проводиться транспортом, обладнаним устаткуванням для розвантаження. Кузов транспортного засобу повинен бути без щілин і покритий брезентом. Сумісне перевезення аміачної селітри з іншими мінеральними добривами не допускається.

10.2.6. Рідкі мінеральні добрива доставляються до місця їх внесення в автоцистернах-аміаковозах, ємкостях на вантажних автомобілях чи у транспортних бочках.

10.2.7. Транспортний засіб для перевезення рідких мінеральних добрив повинен відповідати вимогам ДНАОП 0.03-1.08-73 та мати справний манометр і рівнемір, два порошкові (ВП-5) та один вуглекислотний (ВВК-7) вогнегасники, червоний прапорець, ланцюг для заземлення, бачок із водою (ємкістю не менше 10 л).

10.2.8. Ємкості для транспортування рідких мінеральних добрив повинні мати відмітні смуги й написи. Люки з дихальними (запобіжними) клапанами повинні герметично закриватися.

10.2.9. Переливання рідких мінеральних добрив з однієї ємкості в іншу потрібно здійснювати із застосуванням “газової обв’язки”. Запірні пристрої (вентилі, крани) необхідно відкривати плавно, без ривків і ударів по них металевими предметами.

10.2.10. При навантаженні й вивантаженні балонів із фумігантами застосовують надійно закріплені трапи або містки. При перевезенні балонів на транспортних засобах їх вкладають у горизонтальне положення ковпаками в один бік і закріплюють, не допускаючи поштовхів, падіння й ударів.

10.2.11. При перевезенні балони і бочки із фумігантами необхідно оберігати від нагрівання сонячними променями або іншими джерелами тепла (ємкості накривають мокрим брезентом).

10.2.12. Водій та інші особи під час навантаження мінеральних добрив не повинні знаходитися у кабіні і на підніжках, проводити техогляд і ремонт транспортного засобу.

10.2.13. Не допускається проводити в нічну пору роботи, пов’язані з транспортуванням аміаковмісних мінеральних добрив, а також приготування розчинів, змішування їх та внесення у ґрунт.

10.2.14. Після закінчення робіт по перевезенню та внесенню твердих мінеральних добрив усі робочі органи і ємкості розкидачів та кузови автомашин повинні бути очищені від залишків добрив і промиті водою.

Після закінчення робіт по перевезенню та внесенню рідких добрив цистерни, баки та робочі органи машин повинні бути промиті гарячою водою або парою.

Чищення і миття машин та інвентарю необхідно проводити на спеціально відведених майданчиках.

10.2.15. Під час перевезення аміаку необхідно бути особливо обережним. Не допускається розвивати швидкість понад 40 км/год, рухатися при сильному тумані й ожеледиці, залишати цистерну на узвозах чи схилах, зупинятися біля населених пунктів і тваринницьких ферм (ближче 200 м), виливати аміак на землю.

10.2.16. Не допускається сумісне транспортування різних пестицидів, хімічна взаємодія яких, при порушенні упаковки, викликає загорання.

10.2.17. Не допускається сумісне транспортування пестицидів і протруєного насіння з біологічними засобами захисту рослин, харчовими й кормовими продуктами та іншими вантажами.

10.2.18. Кожний транспортний засіб, призначений для перевезення пестицидів, комплектується засобами нейтралізації пестицидів (хлорне вапно, каустична сода), відповідними вогнегасниками, необхідним запасом піску й ЗІЗ.

Зберігання

10.2.19. Склади для зберігання мінеральних добрив повинні відповідати типовим проектам, розробленим відповідно до ДБН В.2.2-7-98, ВНТП 12/1-89, ВНТП 12/2-89 та ВНТП 12/3-89.

10.2.20. Розміщення виробничих приміщень необхідно погоджувати з органами санітарно-епідеміологічної служби; експертиза проектів щодо пожежної безпеки здійснюється органами державного пожежного нагляду.

10.2.21. У виробничих приміщеннях повинні бути передбачені природні, примусові або змішані системи вентиляції згідно з ГОСТ 12.4.021.

10.2.22. Приміщення для зберігання мінеральних добрив повинні бути обладнані механізмами для вантажно-розвантажувальних і транспортних робіт, а також засобами пожежогасіння.

10.2.23. Біля складів та інших місць, де проводяться роботи з мінеральними добривами, необхідно передбачати місця для відпочинку працівників.

10.2.24. Виробничі приміщення й майданчики для зберігання аміаку і рідких комплексних добрив повинні бути забезпечені чистою водою й аптечками першої допомоги, аварійним запасом фільтруючих протигазів для усіх працівників, блискавкозахистом і відповідати вимогам СНиП 2.09.02-85.

10.2.25. Рідкі мінеральні добрива потрібно зберігати у спеціальних ємкостях (стальні зварні резервуари, зовнішня поверхня яких пофарбована у світлий колір).

10.2.26. Під час зберігання аміачної і натрієвої селітри необхідно додержуватися протипожежних вимог ДНАОП 0.01-1.01-95. Не дозволяється сумісне зберігання їх з іншими добривами.

10.2.27. Не дозволяється приймати на склади, зберігати й відпускати зі складу мінеральні добрива в тарі або агрегатному стані, які не відповідають вимогам державних стандартів і технічним умовам.

10.2.28. Не дозволяється використовувати для зберігання продуктів, фуражу, води тощо тару від мінеральних добрив навіть після знешкодження.

10.2.29. Вміст шкідливих речовин у повітрі робочої зони не повинен перевищувати граничнодопустимої концентрації, встановленої ГОСТ 12.1.005, санітарно-гігієнічних норм “Допустимі рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водойм, ґрунті” та доповнень до них.

10.2.30. Добові запаси мінеральних добрив допускається зберігати на тимчасових майданчиках за умови додержання вимог охорони навколишнього середовища й збереження ними фізико-хімічних властивостей.

10.2.31. Тимчасові майданчики для зберігання добових запасів мінеральних добрив повинні бути розміщені на рівних і утрамбованих ділянках.

10.2.32. Тимчасове зберігання мінеральних добрив на період внесення їх у ґрунт допускається у пристосованих приміщеннях при додержанні вимог зберігання різних видів добрив і при погодженні із санітарно-епідеміологічною службою і пожежним наглядом.

10.2.33. Технологія зберігання мінеральних добрив на складах повинна відповідати вимогам ДНАОП 0.03-1.08-73.

10.2.34. Надходження та видачу мінеральних добрив із складу необхідно реєструвати у прибутково-видатковому журналі.

10.2.35. Добрива, які надходять на склад у незатареному вигляді (калійні, суперфосфат тощо), зберігаються насипом в окремих засіках. Висота насипу для добрив, які злежуються, - не вище 2 м, які не злежуються, - не вище 3 м.

Затарені добрива повинні зберігатися у штабелях на піддонах, які запобігають доступу вологи знизу.

10.2.36. Роботи під час підготовки мінеральних добрив до внесення у ґрунт необхідно проводити за допомогою механізмів, оснащених пристосуванням для зниження пилоутворення.

10.2.37. Пестициди повинні зберігатися у спеціально призначених для цього складах, збудованих згідно зі ДБН В.2.2-7-98.

10.2.38. Склади (прирейкові, пришосейні, районні, міжгосподарські) є базовими, а склади сільськогосподарських підприємств - витратними.

При витратних складах пестицидів може передбачатися зберігання мінеральних добрив в окремих приміщеннях, площадка для протруєння насіння, розчинно-заправний вузол, площадка знешкодження тари чи апаратури, а також засобів механізації, призначених для обробки тваринницьких і птахівницьких комплексів. Площадки повинні бути асфальтованими або бетонованими.

10.2.39. Зберігання, облік та видачу пестицидів потрібно проводити відповідно до вимог ДНАОП 0.03-1.12-98.

10.2.40. Розміщення пестицидів у складах повинно здійснюватися за сертифікатом кожного препарату з урахуванням токсичності, препаратної форми, пожежонебезпечних властивостей, хімічної сумісності (нейтральності).

10.2.41. Технологія й організація зберігання та складської переробки повинні забезпечувати своєчасну й потокову реалізацію пестицидів з урахуванням гарантійних строків зберігання, цілісність маркування для виключення можливості використання пестицидів не за призначенням та їх втрат.

10.2.42. У складах не допускається зберігання сумішей різних пестицидів; для тимчасового їх зберігання на території базового складу виділяють місця за погодженням з органами пожежного й санітарного нагляду.

10.2.43. Ширина санітарно-захисних зон, улаштування території складу та будівель повинні відповідати вимогам ДНАОП 0.03-1.12-98.

10.2.44. Не допускається зберігання пестицидів навалом на підлозі складу без застосування піддонів і стелажів.

Вибір способу складування й типу піддонів проводиться з урахуванням фізико-хімічних властивостей пестицидів, виду тари та її розмірів.

10.2.45. При порушенні цілісності тари необхідно переупаковувати пестициди у спеціальних приміщеннях, забезпечених місцевою витяжною вентиляцією.

10.2.46. Склади пестицидів повинні відповідати вимогам розділу 10.7.4 “Правил пожежної безпеки в Україні“.

10.2.47. Склади повинні бути забезпечені засобами пожежогасіння відповідно до пестицидів, які у них зберігаються. Зовні складів мають бути вивішені схеми розміщення пестицидів із зазначенням ЗІЗ і засобів пожежогасіння.

10.2.48. На території й у приміщенні складу вивішуються знаки безпеки згідно з ГОСТ 12.4.026.

10.2.49. Місця складування заборонених до застосування і зіпсованих пестицидів повинні позначатися покажчиком “Заборонені пестициди”.

10.2.50. Перебування працівників на складі допускається тільки на час приймання й видачі препаратів, а також для виконання спеціальних робіт.

Під час перебування на складі пестицидів (мінеральних добрив) не дозволяється:

- приймання їжі, пиття, паління;
- робота без спецодягу та інших ЗІЗ;
- присутність сторонніх осіб, не зайнятих безпосередньо роботою на складі.

Застосування

10.2.51. Застосування пестицидів та агрохімікатів повинно регламентуватися статтями Закону України “Про пестициди і агрохімікати” та проводитися під наглядом керівника робіт із додержанням вимог державних і галузевих стандартів, ДНАОП 0.03-1.08-73 та ДНАОП 0.03-1.12-98.

10.2.52. На території України дозволяється транспортування, зберігання і застосування тільки зареєстрованих Укрдержхімкомісією пестицидів, за винятком випадків, зазначених у “Порядку надання дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів та агрохімікатів іноземного виробництва”. Державні випробування пестицидів, не зареєстрованих у країні, проводяться відповідно до “Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації і перереєстрації, ведення переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні”.

10.2.53. Оброблення посівів та інших об’єктів пестицидами повинно проводитися лише після попереднього обстеження спеціалістами по захисту рослин й установлення доцільності такого оброблення.

10.2.54. Асортимент, засоби, сфера застосування пестицидів, норми, кратність оброблень повинні відповідати “Переліку пестицидів й агрохімікатів, дозволених до використання в Україні“, Доповненням до Переліку та додаткам до нього, інструкціям з безпечного застосування пестицидів, що розроблені установами Міністерства охорони здоров′я, погоджені з Міністерством екобезпеки та іншими заінтересованими організаціями.

10.2.55. Під час роботи на спеціальних машинах банки, ящики та інші ємкості для туків повинні бути щільно закриті на защіпку.

10.2.56. Не допускається висипання чи підтікання пестицидів й агрохімікатів у місцях з’єднання фланців, штуцерів, ніпелів, люків.

10.2.57. Під час приготування сумішей і заправки машин мінеральними добривами й пестицидами у полі потрібно:

- пункти для заправки розміщувати з навітряного боку по відношенню до поля, що обробляється;
- заправні пункти укомплектовувати пересувними піддонами для змішування сухих мінеральних добрив;
- посівні агрегати повинні під’їжджати до заправних пунктів із навітряного боку;
- залежно від виду пестицидів та мінеральних добрив забезпечувати працівників, що обслуговують пункти заправки, засобами індивідуального захисту відповідно до пп. 9.12-9.13 розділу “Забезпечення працівників засобами колективного та індивідуального захисту” частини І Правил.

10.2.58. При заборі рідких пестицидів із бочок ємкістю понад 100 л необхідно використовувати допоміжні пристрої (шланги, ручні насоси тощо).

10.2.59. Не дозволяється готувати розчини пестицидів безпосередньо в полі без засобів механізації.

У разі якщо конструкцією машини передбачено приготування розчину безпосередньо в полі під час проведення посівних робіт, необхідно це узгодити з місцевими органами санепіднагляду.

10.2.60. Завантаження мінеральних добрив у транспортні засоби, машини і літаки повинно проводитись відповідно до вимог ДНАОП 0.03-1.08-73.

10.2.61. Внесення пестицидів за допомогою наземної апаратури необхідно проводити відповідно до підрозділу 6.3 ДНАОП 0.03-1.12-98.

10.2.62. Авіаційне застосування пестицидів необхідно проводити відповідно до вимог ДСП 382-96 “Державні санітарні правила і норми авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України”.

10.2.63. Не допускається оброблення пестицидами територій лікарень, шкіл, дитсадків, спортивних майданчиків.

10.2.64. Усі роботи з пестицидами і протруєним насіннєвим матеріалом реєструються у спеціальних журналах (додатки № 8,9,10,11 до ДНАОП 0.03-1.12-98.).

10.2.65. Відповідно до ДНАОП 0.03-1.08-73 внесення рідких мінеральних добрив у ґрунт повинно проводитись тільки спеціальними машинами. Перед початком роботи по внесенню рідких міндобрив ємкості, трубопроводи, шланги, форсунки та інші деталі машин повинні бути старанно очищені, промиті та перевірені чистою водою на герметичність. Всі операції по заправці машин рідкими міндобривами повинні проводитись при закритій герметичній системі трубопроводів.

10.2.66. При одночасному внесенні добрив (або пестицидів) кількома агрегатами відстань між ними має бути не менше 50 м.

10.2.67. Необхідно пильнувати за справною роботою покажчика рівня рідини в ємкостях, щоб запобігти переливу робочого розчину під час заправки.

10.2.68. Завантаження обпилювачів потрібно здійснювати при виключеному валі відбору потужності трактора.

10.2.69. Відкручувати з’єднання й форсунки для прочищення можна тільки при відсутності тиску в системі.

10.2.70. Механізовані роботи на полях, що оброблені пестицидами, незалежно від строків їхнього застосування, допускаються при наявності закритих кабін на тракторах і мобільно-транспортних агрегатах.

10.2.71. Строки проведення робіт на полях після оброблення встановлюють з урахуванням виду пестициду, норми витрати і гранично допустимої концентрації їх у повітрі робочої зони згідно з Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених для використання в Україні, та доповненнями до нього.

Поновлення робіт для інших пестицидів, які рекомендовані для дослідно-виробничого застосування, необхідно здійснювати не раніше ніж через 48 год.

10.2.72. При обробленні рослин сумішшю пестицидів строк відновлення робіт установлюють по компоненту з найбільшим значенням строку, збільшеним на 25%.

10.2.73. Роботи по знешкодженню техніки від пестицидів повинні проводитися згідно з Інструкцією по знешкодженню від пестицидів сільськогосподарських машин, складського обладнання і транспортних засобів та ДНАОП 0.03-1.12-98, запобігаючи при цьому забрудненню атмосферного повітря, ґрунту, водойм, кормів і продуктів харчування пестицидами і мінеральними добривами.

10.2.74. Усі заходи щодо знешкодження транспортних засобів, апаратури і тари від пестицидів слід проводити із застосуванням ЗІЗ на відкритому повітрі на спеціально обладнаних майданчиках або у приміщеннях на території складу (пункту

хімізації), що мають витяжні пристрої відповідно до ГОСТ 12.4.021, та за умови дотримання заходів особистої гігієни.

10.2.75. Майданчик по знешкодженню від пестицидів повинен бути розміром не менше 6х12 м, мати бетоноване чи асфальтоване покриття та ухил 5-7° в бік збору стічних вод.

10.2.76. Розміщення майданчика по знешкодженню в обов'язковому порядку необхідно узгоджувати з місцевими органами санепіднагляду.

10.2.77. Майданчики по знешкодженню повинні мати пристрої для дистанційного нанесення миючих засобів; ємкості з мішалками для приготування робочих розчинів (кількість ємкостей повинна забезпечувати повний об'єм по знешкодженню техніки); приміщення для зберігання знешкоджувальних засобів, підсобного інвентарю та обтирального матеріалу; мийну установку чи шланг, які працюють від насосної установки, металевий ящик із кришкою для збирання обтирального матеріалу, бетоновані приямок і ємкість, які закриваються решіткою та кришкою для збирання промивних вод.

Мийні установки високого тиску ОМ-5285, ОМ-3360 тощо обладнують манометрами й термометрами для вимірювання та контролю режиму їх роботи.

10.2.78. На майданчику по знешкодженню повинні бути приміщення для зберігання одягу й засобів індивідуального захисту, умивальник, рушник та мило, бак для питної води або фонтанчик, місце для сушіння спецодягу, душова, аптечка першої допомоги.

Вимоги під час дератизації

10.2.79. Для попередження проникнення гризунів в тваринницькі, складські і фуражні приміщення необхідно фундамент закладати на глибину понад 70 см, не залишаючи простору під підлогою. При цьому каналізаційні, вентиляційні та інші отвори необхідно закривати металевими решітками.

10.2.80. Для знищення гризунів хімічним методом застосовують кормові принади з отруйними речовинами: вуглекислим барієм, ратінданом, крисідом, фосфідом цинку, миш'яковими препаратами, зоокумарином тощо. Для обкурювання приміщень та нір ефективні задушливі гази (фуміганти) - хлорпікрин, ціанплав, сірчаний ангідрид, вуглекислий газ, які викликають загибель гризунів. Ефективні результати по знищенню гризунів дає комбінований препарат бактокумарин - суміш бактеріальних культур та зоокумарину.

10.2.81. Під час підготовки принад необхідно чітко дотримуватись рекомендованих концентрацій препаратів. Принади виготовляють в спеціальних приміщеннях з витяжними шафами або на спеціальних майданчиках на відстані не менше 200 м від житлових приміщень, тваринницьких ферм тощо із застосуванням засобів індивідуального захисту відповідно до вимог підрозділу 9 цих Правил.

10.2.82. Отруйні принади вносять у нори або інші природні чи штучні схованки. Не дозволяється розсівати або відкрито розкидати отруйні принади в населених пунктах і біля них, на площах випасання худоби та вигулу птиці, біля тваринницьких і птахівничих ферм в радіусі 500 м.

10.2.83. Працівники, що виготовляють і розкладають отруйні принади, повинні мати комбінезони, які не мають зовнішніх кишень, рукавиці, гумові чоботи або брезентові бахили, засоби захисту органів дихання (респіратори) та захисні окуляри. Щодня після роботи потрібно старанно обмивати під душем усе тіло водою з милом, прополіскувати рот чистою водою.

10.2.84. Дератизацію необхідно проводити таким чином, щоб запобігти забрудненню патогенними мікроорганізмами й отрутами сільськогосподарської продукції, ґрунту, води, кормів, повітря, а також зараженню й отруєнню людей і тварин.

10.3. Вимоги до виконання робіт із хімічними речовинами в лабораторіях

10.3.1. Безпека праці при роботі зі шкідливими хімічними речовинами повинна забезпечуватися згідно з вимогами Типової інструкції з безпеки праці для працюючих із шкідливими речовинами.

10.3.2. Підлога в лабораторії повинна бути рівною, не слизькою, із зручною для очищення поверхнею і виконуватися з матеріалів, стійких до кислот, лугів, розчинників та інших хімічних речовин.

10.3.3. Стіни лабораторних приміщень повинні бути з вогнетривких матеріалів, таких, що легко миються.

10.3.4. Усі лабораторії мають бути обладнані лабораторними столами з полицями завдовжки 1,8-2,7 м на кожного працівника. Ширина проходів між обладнанням лабораторії повинна бути не менше ніж 1,4 м.

10.3.5. Усі роботи з їдкими, отруйними, з різким запахом, легкозаймистими й вибухонебезпечними речовинами проводяться в ізольованих (від загального приміщення лабораторії) і забезпечених належною вентиляцією приміщеннях або у витяжних шафах. Під час приготування миючих і дезінфікуючих розчинів необхідно одягати гумові рукавички і захисні окуляри.

10.3.6. Біля робочих місць на видному місці вивішуються інструкції з охорони праці і пожежної безпеки.

10.3.7. Лабораторія забезпечується комплектом первинних засобів пожежогасіння (пінними, вуглекислотними вогнегасниками, ящиками з піском тощо).

10.3.8. Приміщення лабораторії обладнуються припливно-витяжною вентиляцією і, незалежно від цього,– пристроями для природної вентиляції (кватирки, фрамуги, вентиляційні канали). Керування цими пристроями повинно проводитися безпосередньо з підлоги.

10.3.9. Під час переливання горючих рідин і сильнодіючих хімічних речовин слід дотримуватися таких умов:

- скляні бутлі з рідинами ємкістю понад 10 л транспортувати на візку, який дозволяє здійснювати розливання кислот із бутлів, не знімаючи їх із візка;
- працювати в захисних окулярах, гумових чоботах, гумових рукавичках і фартухах;
- для запобігання самозайманню рідин від електричного заряду застосовувати лійку з мідною заземленою сіткою;
- газові горілки й електронагрівальні прилади повинні бути відключені.

10.3.10. Переливати невелику кількість рідини необхідно за допомогою сифона і гумової груші, користуватися лійками із загнутими вінцями і капілярними трубками. Мірники повинні бути забезпечені покажчиками рівнів і сигнальними трубками для відводу агресивних рідин у стік при переповненні.

10.3.11. Для переливання курних кислот необхідно користуватися пристроєм, який збирає пари кислот і повертає їх назад у бутель.

10.3.12. Переливання курних кислот і розчинів аміаку повинно проводитися у витяжній шафі. Під час приготування розчинів хлорного вапна необхідно захищати органи дихання за допомогою протигазів з коробками марки В або КД.

10.3.13. Під час приготування розчинів суміші кислот, лугів і отруйних речовин потрібно:

- вливати кислоту у воду, а не навпаки;
- сухі реактиви відбирати шпателем, склом чи ложкою.

10.3.14. Під час роботи з легкозаймистими рідинами та рідинами, які випаровуються, не допускається:

- тримати їх біля відкритого вогню;
- мати їх на столі більше, ніж потрібно для роботи;
- залишати немитим лабораторний посуд і ємкості, що звільнилися від легкозаймистих рідин;
- залишатися в лабораторії самому;
- курити в лабораторії.

10.3.15. Під час переливання легкозаймистих рідин газові пальники та електронагрівальні прилади повинні бути вимкнені.

10.3.16. Для нагрівання скляного посуду необхідно користуватися металевою або азбестовою сіткою, піщаними банями чи закритими керамічними електроплитками.

10.3.17. На всіх посудинах, в яких знаходяться отруйні речовини, повинна бути вказана назва речовини та зроблений попереджувальний напис “Отрута”.

10.3.18. При зберіганні хімічних речовин на тарі повинна бути етикетка чи бирка із зазначенням найменування та хімічної формули речовини, сорту, питомої ваги, міцності, часу приготування й прізвища працівника, що готував цей препарат. Крім того, весь посуд із розчинами реактивів повинен мати номер. Реактиви мають завжди знаходитися на певних місцях.

10.3.19. Отруйні речовини повинні зберігатися у спеціальному приміщенні (відділенні) у витяжних шафах. Ключ від цього приміщення (відділення) має бути у завідуючого лабораторією.

10.3.20. Легкозаймисті рідини необхідно нагрівати на водяній, масляній або піщаній бані, користуючись при цьому зворотним холодильником.

10.3.21. Усі концентровані розчини сірчаної, азотної, соляної, оцтової та інших кислот, кристалічний йод, фосфорний ангідрид, азотнокисла мідь та інші леткі речовини необхідно зберігати у спеціальному скляному посуді з притертими пробками.

10.3.22. Зберігання у хімічних лабораторіях сильнодіючих, отруйних, вибухових, вогненебезпечних речовин допускається в межах змінної потреби чи потреби на 1 робочий день.

10.3.23. Не допускається зливати у раковину концентровані кислоти і горючі рідини, нерозчинні у воді (ефір, бензин, хлороформ тощо), а також викидати в раковину куски металевого натрію, калію, вуглецевого і фосфористого кальцію, обрізки жовтого фосфору тощо.

10.3.24. Не допускається користуватися розбитим чи тріснутим посудом, ставити його безпосередньо на вогонь і прибирати бите скло незахищеними руками. Бите скло необхідно складати у спеціально виділену ємкість.

10.3.25. Не допускається використовування хімічного посуду для харчових цілей.

10.3.26. Не допускається пробувати на смак чи запах невідомі речовини.

10.3.27. Під час заповнення жиромірів (бутирометрів) необхідно обережно вливати з автомата спочатку сірчану кислоту, потім по стінці жироміра молоко, а тоді вже ізоаміловий спирт. Жиромір повинен бути обгорнутий серветкою, його необхідно

держати на відстані витягнутої руки від себе й оточуючих, обов'язково над посудом із водою.

10.3.28. Заповнення центрифуги жиромірами повинно бути симетричним. Не дозволяється відкривати кришку центрифуги до її повної зупинки.

10.3.29. В місцях, де виконують роботу з кислотами, лугами та іншими сильнодіючими хімічними реактивами, потрібно завжди мати запас нейтралізуючих речовин та аптечку першої допомоги.

10.3.30. При попаданні кислоти на тіло необхідно промити уражене місце 2-3 % розчином бікарбонату натрію (харчової соди), при попаданні лугу - 3-5 %-ним розчином оцтової кислоти чи 2%-ним розчином борної кислоти, а при відсутності цих речовин - терміново промити уражене місце під струменем води протягом 10-15 хв.

10.3.31. При попаданні кислоти в очі треба негайно промити їх водою з фонтанчика або крана і терміново звернутися до лікаря.

10.3.32. Пролиті отруйні речовини необхідно терміново знешкоджувати нейтралізацією розчином бікарбонату натрію чи оцтової кислоти з подальшим прибиранням за допомогою тирси і ретельним промиванням цих місць водою.

10.4. Вимоги під час виконання робіт на схилах і терасах

10.4.1. Для доставки людей, техніки і проведення робіт на схилах власник повинен розробити спеціальний комплекс організаційних і технічних заходів щодо безпеки праці. Трактористи-машиністи й водії транспортних засобів повинні бути ознайомлені з особливостями виконання робіт у таких умовах.

10.4.2. При проведенні робіт на схилах понад 9°(16%) необхідно використовувати машини в крутосхилому або низькокліренсному виконанні, обладнані креноміром і зчіпною петлею, яка обертається навколо поздовжньої осі.

Гранично допустимі кути нахилу полів, на яких дозволяється робота машин в крутосхилому або низькокліренсному виконанні, встановлюються технічною документацією на відповідну машину.

10.4.3. Мобільна сільськогосподарська техніка, яка працює на схилах, повинна бути забезпечена противідкатними упорами (башмаками).

При виникненні несправностей в гальмовій системі або ходовій частині машина має бути відбуксирована на жорсткому зчепленні на горизонтальний майданчик або рівну ділянку дороги.

Буксирування допускається здійснювати трактором, маса якого перевищує масу машини (агрегату), яка буксирується, не менше ніж в 2 рази.

10.4.4. При роботі на схилах ширина розворотної смуги повинна бути не менше подвійної ширини захвату машинно-тракторного агрегату.

10.4.5. Забороняється виконувати роботи на схилах:

- при вологості ґрунту, яка викликає сповзання машини (агрегату);
- при мерзлому ґрунті, ожеледиці;
- при густому тумані (видимість менше 50 м);
- при наявності снігового покриву;
- в нічну пору.

10.5. Вимоги під час вантажно-розвантажувальних робіт

10.5.1. Вантажно-розвантажувальні роботи повинні виконуватися згідно з вимогами ГОСТ 12.3.002, ГОСТ 12.3.009, ГОСТ 12.3.010, ГОСТ 12.3.020, ДНАОП 0.00-1.28-97 та цих Правил.

10.5.2. Згідно з ДНАОП 0.00-5.06-94 та ДНАОП 0.00-5.07-94 відповідальність за проведення вантажно-розвантажувальних робіт, безпечну експлуатацію й утримання у справному стані вантажопідіймальних машин покладається наказом власника на працівників, в підпорядкуванні яких знаходиться персонал, що обслуговує машини, після перевірки їх знань комісією і видачі відповідних посвідчень.

Номер і дата наказу про призначення відповідальної особи, а також посада, прізвище, ім'я та по батькові, підпис особи повинні бути вписані в паспорт вантажопідіймальної машини.

10.5.3. Особа, відповідальна за безпечне проведення вантажно-розвантажувальних робіт, при призначенні на роботу повинна проходити перевірку знань особливостей технологічного процесу, вимог безпеки праці, будови і безпечної експлуатації підйомно-транспортного обладнання, пожежної безпеки та виробничої санітарії згідно з посадовими обов'язками.

10.5.4. Вантажно-розвантажувальні роботи, що виконуються вручну, повинні проводитися при дотриманні норм, які обмежують піднімання й перенесення вантажів залежно від статі й віку працівника.

Гранично допустима вага вантажу для чоловіків старше 18 років становить 50 кг. Піднімати вручну вантаж вагою 60-80 кг повинні не менше двох працівників.

Гранично допустима вага вантажу при підніманні й переміщенні для жінок і підлітків визначається відповідно до вимог ДНАОП 0.03-3.28-93 та ДНАОП 0.03-3.29-96.

10.5.5. До механізованих вантажно-розвантажувальних робіт допускаються особи не молодше 18 років, що пройшли навчання та інструктаж з питань охорони праці.

10.5.6. Працівники, що зайняті на вантажно-розвантажувальних роботах, повинні проходити періодичні медичні огляди згідно з вимогами ДНАОП 0.03-4.02-94.

10.5.7. Допуск осіб до керування транспортними засобами для вантажно-розвантажувальних робіт повинен проводитися згідно з вимогами ГОСТ 12.3.020.

10.5.8. Організація вантажно-розвантажувальних робіт повинна передбачати виключення травмонебезпечних ситуацій та дорожньо-транспортних пригод, проводитися з урахуванням категорій вантажу відповідно до ГОСТ 19433 і під керівництвом відповідальної особи, призначеної власником.

10.5.9. Власник зобов'язаний забезпечити вантажників і працівників, зайнятих на вантажно-розвантажувальних роботах, засобами захисту згідно з ДНАОП 0.00-3.01-98.

10.5.10. Працівники, зайняті на навантаженні (розвантаженні) у залізничні вагони, або ті, що працюють поблизу прирейкових шляхів, а також річкового транспорту, повинні бути ознайомлені з вимогами ДНАОП 5.1.11-1.22-90 та ДНАОП 5.1.22-1.05-91.

10.5.11. На майданчиках, де проводиться навантаження навалочних та сипких вантажів (зерно, мінеральні добрива тощо) із стаціонарних бункерів, повинні бути встановлені покажчики і розмежувальні лінії для транспортних засобів.

10.5.12. Транспортні засоби, встановлені під навантаження (розвантаження), повинні бути загальмовані і вжиті додаткові заходи щодо попередження їх самовільного руху.

10.5.13. В місцях під'їзду транспортного засобу до вантажно-розвантажувальних механізмів, приймальних бункерів тощо повинні бути передбачені відбійні бруси.

10.5.14. Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою механізмів повинні проводитися відповідно до вимог ДНАОП 0.00-1.03-93, ДНАОП 0.00-5.03-95, ДНАОП 0.00-5.04-95, ДНАОП 0.00-5.06-94 і ГОСТ 12.2.022-80.

10.5.15. Максимальна швидкість пересування підйомно-транспортних механізмів на території підприємства не повинна перевищувати 5 км/год; у вузьких захаращених місцях, у приміщеннях і на поворотах, біля воріт, дверей, штабелів матеріалів - 3 км/год.

10.5.16. При виконанні вантажно-розвантажувальних робіт автомобілями з вантажопідйомними бортами (платформами) не допускається:

- перебувати людям у зоні проведення робіт;
- піднімати вантаж у нестійкому положенні;
- переміщати автомобіль при відкритому вантажопідйомному борті;
- залишати борт-підіймач з піднятою в горизонтальне положення платформою;
- підлазити під платформу з метою перевірки технічного стану чи ремонту.

10.5.17. Після закінчення навантаження (розвантаження) платформа повинна бути переведена у транспортне положення і закріплена фіксатором.

Автомобіль при проведенні вантажно-розвантажувальних робіт повинен бути загальмований.

10.5.18. Зона піднімання й переміщення вантажів електромагнітами й грейферами повинна бути огороджена або мати сигналізацію, що вказує на небезпеку знаходження людей у робочій зоні. Огородження повинні бути пофарбовані в сигнальний колір відповідно до ГОСТ 12.4.026.

10.5.19. Відкривати й закривати борти кузова повинні не менше ніж 2 працівники.

10.5.20. При завантаженні тракторного причепа чи кузова автомобіля необхідно дотримуватися таких вимог:

- при вантаженні навалом вантаж не повинен бути вище бортів кузова (стандартних або нарощених);
- штучні й соломисті вантажі, навантажені вище бортів кузова, необхідно ув’язувати мотузками або канатами (користуватися металевим канатом і дротом не дозволяється). При ув’язуванні працівники не повинні знаходитися на вантажі;
- висота вантажу не повинна перевищувати висоту проїздів під мостами й шляхопроводами, що зустрічаються на шляху руху, і бути більше 4 м від поверхні дороги до вищої точки вантажу. При висоті вантажу понад 4 м потрібно отримати дозвіл Державної автомобільної інспекції на його перевезення;
- штучний вантаж, зокрема ящики й бочки, необхідно укладати щільно, без проміжків, так, щоб під час руху чи різкого гальмування він не міг переміщуватися на підлозі кузова. При наявності вільного простору між вантажами потрібно встановити міцні дерев’яні прокладки й розпірки.

10.5.21. Навантаження або розвантаження довгомірних вантажів вручну повинні проводити не менше ніж 2 працівники, яких потрібно забезпечити міцними мотузками.

10.5.22. При навантаженні (розвантаженні) бочок, рулонів, котушок кабелю та інших вантажів повинні застосовуватися спеціальні дерев’яні лаги завдовжки не менше 4 м і діаметром не менше 200 мм із гачками.

10.5.23. Навантаження і розвантаження вантажів з агресивними рідинами повинні проводити не менше 2 працівників. При цьому скляна тара повинна встановлюватися шийками (пробками) догори, а кожне місце вантажу має окремо закріплюватися в кузові таким чином, щоб вантаж не переміщувався і не перекидався.

10.5.24. При навантаженні й розвантаженні тарно-штучних вантажів необхідно застосовувати їх пакетування з використанням піддонів, контейнерів та інших засобів, за допомогою яких утворюють пакети. У пакетах вантажі повинні скріплюватися між собою.

10.5.25. Навантажувати у транспортні засоби лісоматеріали в пакетах потрібно з розрахунком можливої зміни їхнього об'єму із зміною вологості деревини.

10.5.26. Навантаження й розвантаження мінеральних добрив та інших курних матеріалів повинні проводитися з навітряного боку при закритій кабіні водія транспортного засобу.

10.5.27. Навантаження й розвантаження пестицидів допускається тільки у міцній, справній і закритій тарі підприємства-виготовлювача.

10.5.28. Перед розливанням рідких азотних добрив і аміачної води необхідно ретельно перевірити справність шлангових з'єднань і запірних пристроїв.

10.5.29. Вантажити й вивантажувати тварин, сировину й продукти тваринного походження необхідно тільки при наявності даних про характер вантажу і згідно з ГОСТ 12.1.008.

Перед початком робіт вантаж повинен бути перевірений органами ветеринарного нагляду.

10.5.30. Розсипані чи розлиті під час вантажно-розвантажувальних робіт мінеральні добрива, пестициди і дезінфекційні речовини необхідно прибрати або нейтралізувати, додержуючись вимог, передбачених для робіт із цими речовинами.

10.5.31. Переміщення довгомірних вантажів (колоди, дошки, труби тощо) повинно проводитися кількома працівниками з урахуванням гранично допустимих навантажень на одну особу. При використанні жердин переміщення виконують не менше ніж 2 працівники.

10.5.32. При зміні метеорологічних умов, які впливають на фізико-хімічний стан вантажу, вантажно-розвантажувальні роботи повинні бути припинені або вжиті заходи щодо створення безпечних умов їх проведення.

10.5.33. При транспортуванні балонів у літній (жаркий) час необхідно їх накривати матеріалом, який захищає від прямих сонячних променів.

10.5.34. При навантаженні балонів у кузов більше як в один ряд потрібно обов'язково застосовувати прокладки, які захищають балони від ударів один об одного.

10.5.35. Транспортувати балони з газом до місця навантаження чи від нього необхідно на спеціальних візках, конструкція яких має захищати балони від струсів і ударів.

10.5.36. Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт у вечірній або нічний час територія місця проведення робіт і робочі місця повинні бути освітлені відповідно до СНиП II-4-79.

10.5.37. Переміщувати бочки, барабани та ящики з небезпечними речовинами необхідно на спеціальних візках.

10.5.38. Транспортувати акумуляторні батареї необхідно на візках із платформами, обладнаними гніздами за розмірами батарей.

10.5.39. Транспортування небезпечних вантажів (кислоти, луги тощо) у скляній тарі від місця розвантаження до складу і від складу до місця навантаження повинно здійснюватися у пристосованих для цього носилках, візках тощо. Перенесення цих вантажів без пристроїв не допускається.

10.5.40. Власник повинен розробити схеми укладання різних вантажів на транспортні засоби.

10.5.41. При укладанні на піддони вантаж не повинен виступати за межі піддонів розміром 0,8х1,2 м більше ніж на 0,02 м із кожного боку.

10.5.42. Висота штабеля при ручному укладенні не повинна перевищувати 2 м.

10.5.43. Не дозволяється щільно укладати штабель до штабеля для запобігання обвалам при розбиранні сусіднього штабеля.

10.5.44. При складуванні у штабелі вантажі, затарені у ящики, повинні укладатися виключно вперев'язку.

10.5.45. Штабель із вантажу в мішках необхідно укладати у вигляді зрізаної піраміди, перев'язуючи мішки трійниками чи п'ятериками. Розбирання верхніх рядів проводиться спусканням мішків по лотках. Між рядами вантажу в паперових мішках повинна бути прокладка з дощок.

10.5.46. Висота укладки бочок із солінням у горизонтальному (лежачому) положенні повинна бути не більше ніж у 3 ряди, з обов'язковими прокладками між рядами й установленням стояків із підкосами для попередження розкочування крайніх бочок.

При укладанні бочок у горизонтальне положення (лежачи) між двома стінами складу впритул допускається висота в 4 ряди.

10.5.47. Вантажі дозволяється брати тільки з верхнього ряду штабеля. При знятті вантажу необхідно спочатку переконатися, що вантаж, який лежить поруч, займе стійке положення і не впаде.

10.5.48. Будова й експлуатація тари повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.3.010.

- Порожня й заповнена тара не повинна мати гвіздків, що стримлять, кантувального дроту й заліза, а також бахроми, задирок, короблень та інших пошкоджень.

- Краї клепок дерев'яних бочок повинні бути чисто обстругані, без задирок, вм'ятин та відщепів. У клепках остову бочок не допускаються відколи і відщепи на торцях, а також між торцем і упорним пазом.

- Бочки повинні мати симетричну правильну форму без переходів, вм'ятин та опуклостей.

- В мішках не допускаються: діри, погано оброблені шви, відриви, пропуски й недостатність стібків, жирні плями й забруднення. Усі нитки швів повинні бути закріплені і не повинні мати вільних кінців завдовжки понад 0,05 м.

- Піддони одного типорозміру (розбірні зі знімними стійками, стінками, кришками, обв'язкою) повинні легко складатися й збиратися, з'єднувальні вузли й деталі повинні вільно з'єднуватися.

- Піддони повинні бути розраховані на укладання їх із вантажем у штабелі. При цьому піддон, встановлений на підлогу, повинен витримувати навантаження не менше 4-кратної номінальної вантажопідйомності і особистої маси трьох піддонів.

10.5.49. Під час експлуатації тари необхідно виконувати такі вимоги:

- тара не повинна завантажуватися більше номінальної маси брутто;

- тара не повинна переміщуватися волоком;

- для перекидання тари необхідно застосовувати тільки спеціальні пристрої і вантажопідйомні машини;

- неправильне положення тари на вилах навантажувача повинно вирівнюватися тільки повторним навантажуванням тари на вила;

- тара, що укладається у штабель, повинна мати єдину конструкцію й розміри фіксуючих пристроїв;

- складана тара, яка знаходиться у штабелі, повинна мати стінки в закритому положенні.

10.6. Вимоги до організації та виконання транспортних робіт

10.6.1. При організації та виконанні транспортних робіт слід керуватися Законом України “Про дорожній рух”, Правилами дорожнього руху України, ДНАОП 0.00-1.28-97 і цими Правилами.

10.6.2. Посадові особи, які відповідають за експлуатацію і технічний стан транспортних засобів, зобов’язані:

- забезпечувати належний технічний стан транспортних засобів та дотримання екологічних вимог їх експлуатації;
- не допускати до керування транспортними засобами осіб, які не мають права на керування транспортним засобом відповідної категорії, не пройшли у встановлений строк медичного огляду, перебувають у стані алкогольного чи наркотичного сп’яніння, у хворобливому стані або під впливом ліків, що знижують реакцію й увагу;
- не випускати на лінію транспортні засоби, технічний стан яких не відповідає вимогам державних стандартів, правил дорожнього руху, а також якщо вони не зареєстровані у встановленому порядку, переобладнані з порушенням вимог законодавства або не пройшли державний технічний огляд.

10.6.3. Проїзд тракторів, автомобілів та інших самохідних машин через залізничні переїзди повинен здійснюватися відповідно до діючих Правил дорожнього руху.

При висоті автопотягу понад 4,5 м, ширині більше 5 м і довжині понад 22 м перевезення вантажу повинно бути узгоджене з начальником дистанції залізниці.

10.6.4. При перевезенні пально-мастильних матеріалів і аміачної води автотракторні цистерни повинні бути забезпечені двома порошковими (ВП-5) та одним вуглекислотним (ВВК-7) вогнегасниками і пристроями для зберігання або закріплення у неробочому стані шлангів, а також металевими заземлюючими ланцюгами.

10.6.5. Гальмова система тракторних причепів повинна бути під’єднана до гальмової системи трактора, щоб гальма причепа були керовані з кабіни трактора і забезпечували гальмування причепа під час зупинки, включення гальм при відриві причепа від трактора, утримання причепа під час стоянки на схилах, попередження штовхальної дії причепа на трактор при різкій зміні швидкості руху і під час руху під ухил.

10.6.6. При виконанні колісними тракторами транспортних робіт ведучі колеса повинні бути встановлені на максимальну транспортну ширину колії і мінімальний дорожній просвіт, передбачені конструкцією.

10.6.7. Кузов автомобіля й причіп не повинні мати зламаних брусів і дощок; бокові і задні борти повинні бути на міцних завісах і мати запори, що виключають можливість самовільного відкривання.

10.6.8. Для безпечної роботи під піднятим кузовом причепів-самоскидів і самохідних шасі потрібно встановлювати упор. Робота під піднятим навантаженим кузовом не допускається.

10.6.9. Тракторні потяги повинні відповідати таким вимогам:

- кількість причепів у тракторному потягу визначається тяговою потужністю трактора і дорожніми умовами;
- гальмова система причепів і система керування підніманням кузовів повинні бути підключені до приводу керування з робочого місця тракториста-машиніста;

- електрообладнання причепів повинно бути приєднане до системи електрообладнання трактора.

10.6.10. Причепи між собою і з трактором, крім з'єднання тягово-зчіпних пристроїв штирем, повинні з'єднуватися страхувальними ланцюгами (тросами).

10.6.11. Тракторні сани повинні бути обладнані полозами з металевими шинами, кузовом із міцно закріпленим настилом, бортами висотою не менше 700 мм і жорсткою сницею. Не допускається, щоб кінці настилу виступали за борти кузова.

10.6.12. При направленні тракторів у рейс більше ніж на добу необхідно призначати два трактористи-машиністи і виділяти трактор із двомісною кабіною. При направленні в рейс одного тракториста-машиніста тривалість рейсу не повинна перевищувати однієї зміни.

10.6.13. В умовах бездоріжжя відправляти в рейс більше ніж на добу одиничні транспортні засоби не допускається.

10.6.14. Для використання колісних тракторів на транспортних роботах призначаються трактористи-машиністи, які мають стаж роботи за цією спеціальністю не менше 2 років, а гусеничних тракторів - трактористи-машиністи із стажем роботи не менше 1 року.

Для використання тракторів на транспортних роботах, маршрути руху яких проходять по дорогах державного значення, призначаються трактористи-машиністи 1-го та 2-го класів.

10.7. Вимоги під час перевезення людей до місця роботи

10.7.1. Перевезення працівників до місця роботи і назад має здійснюватися на автобусах або в кузовах вантажних автомобілів із бортовими платформами, обладнаними згідно з Правилами дорожнього руху України (розділ 21).

10.7.2. В кузові вантажного (бортового) автомобіля, не обладнаного для перевезення людей, дозволяється перевозити тільки осіб, які супроводжують вантаж, за умови, що вони забезпечені місцями для сидіння.

10.7.3. Під час транспортних переїздів агрегатів не допускається знаходження працівників навіть на обладнаних сидіннях причіпних або навісних машин.

10.8. Вимоги при подоланні водних перешкод і крутих спусків

Загальні вимоги

10.8.1. Переправи машин через судноплавні й несудноплавні річки й водойми на поромах та інших самохідних і буксированих засобах здійснюються відповідно до Правил плавання по внутрішніх судноплавних шляхах України, а також до цих Правил.

10.8.2. Відповідальність за безпеку під час переправи машин через річки та озера за допомогою плавзасобів покладається на посадову особу, у віданні якої знаходяться плавзасоби.

10.8.3. Переправи машин убрід, на човнах, плотах або іншими способами, особливо в незнайомих місцях, повинні проводитися тільки після ретельної підготовки, яка включає:

- вибір і вивчення місця переправи;
- розроблення плану переправи;
- перевірку переправних, охоронних і рятувальних засобів.

Відповідальною за підготовку переправи є посадова особа, у віданні якої знаходяться машини.

10.8.4. Усі учасники переправи повинні детально ознайомитися з місцем переправи й заходами безпеки при її проведенні.

10.8.5. Переправи з використанням несправних або ненадійних переправних засобів і в умовах, що не гарантують безпеку, не дозволяються.

10.8.6. Переправи через водні перешкоди будь-якої ширини під час повені, сильного дощу, снігу, туману, льодоходу і при сильному вітрі не дозволяються.

Переправа убрід

10.8.7. Брід необхідно позначити віхами по обидва боки від осі наміченої смуги переходу. Перевірена ширина смуги броду повинна бути не менше 3 м.

10.8.8. Місце броду при систематичному користуванні ним повинно бути відмічене покажчиком “Брід”.

10.8.9. Дно річки в місці переправи повинно бути твердим і рівним. На трасі броду не повинно бути корчів, великого каміння, ям та інших перешкод.

10.8.10. При переїзді транспортних засобів через водні перешкоди глибина не повинна перевищувати висоти верхнього полотна гусениці або осей коліс (менших за розміром) колісних тракторів та самохідних машин.

10.8.11. При переправі убрід рухатися необхідно на зниженій передачі, при постійному числі обертів двигуна, не переключаючи передач і без зупинок.

Переправа на поромах

10.8.12. Під час переправ на поромах вантаження й вивантаження тракторів, автомобілів та інших машин дозволяється тільки після швартування порому до причалу.

10.8.13. Спуск на поромну пристань повинен мати ухил не більше 15°.

10.8.14. Не дозволяється в’їзд на пором і виїзд з нього автомобілів, тракторів і підвід із пасажирами.

10.8.15. Після в’їзду на пором двигун машини необхідно заглушити, машину загальмувати, під колеса машини й причепа підкласти дерев’яні клини, під гусениці трактора - підкладки.

10.8.16. При розміщенні машин і підвід на поромі повинно забезпечуватися його рівномірне завантаження.

10.8.17. В нічний час в’їзд на пором повинен бути освітлений.

Переправа по льоду

10.8.18. Рух людей, транспорту й тварин по льодових дорогах дозволяється тільки по завчасно прокладених трасах, позначених віхами й покажчиками, після перевірки товщини льоду і за умови безперервного спостереження за його станом. Відстань між віхами по ширині смуги повинна дорівнювати 6 м, по довжині - 30 м. Траса переправи по льоду повинна пролягти вище відкритих ділянок води (ополонки, розводдя).

10.8.19. Не допускається пересування машин по льоду необстеженої траси.

10.8.20. Перед переправою по льоду необхідно уважно оглянути дану ділянку водойми і визначити загальну придатність її до переправи. Обстеження льодового покриву при виборі місця переправи проводять два працівники, які рухаються в мотузяній зв’язці з жердинами один за одним на відстані 10 м. Перший з них у міру пересування перевіряє міцність льоду плішнею з петлею, діаметр якої повинен бути не менше 25 см, щоб у разі необхідності можна було вивільнити з неї руку.

Пробне віддалення від берега і пробні переходи однієї людини з метою визначення міцності льоду не дозволяються.

10.8.21. За роботою осіб, які проводять визначення міцності льоду, повинно бути встановлено спостереження з берега (судна) для подання в разі необхідності негайної допомоги. Спостерігачі повинні бути забезпечені засобами рятування: баграми, дошками, канатами (довжиною не менше 50 м) та ін.

10.8.22. Первісна товщина льоду по трасі майбутньої дороги повинна визначатися через інтервали, що дорівнюють 1/20 ширини річки, водойми.

10.8.23. При товщині льоду менше 10 см на обох берегах вивішуються відповідні дорожні сигнальні знаки і плакати, які забороняють рух людей, гужового, тракторного і автомобільного транспорту. В темну пору ці знаки і плакати повинні бути освітлені.

10.8.24. Місце переправи по льоду повинно мати зручні похилі спуски на лід, міцне з'єднання льоду з берегом, рівний і надійний по міцності льодовий покрив без тріщин і ополонок. Ухил спуску на лід не повинен перевищувати 6° для колісних тракторів і 12° - для гусеничних.

10.8.25. У випадку, коли лід біля берегів не надійний, зависає, має тріщини і розломи, між берегом і льодом повинен бути обладнаний настил із колод.

10.8.26. На льодових переправах товщина прісноводного льоду залежно від навантаження повинна бути не менше величин, наведених в табл. 1.

Таблиця 1

Потрібна товщина льоду і дистанція між машинами при переправах по льоду

Допустиме навантаження, т	Потрібна товщина льоду, см, при середній температурі повітря за три доби			Дистанція між машинами й осями смуг руху, м
	-10°С і нижче	-5°С	0°С (короткочасна відлига)	
Людина з ношею				
0,1	10			
Гужовий транспорт				
1,2	20			
Гусеничні машини				
4	18	20	23	10
6	22	26	31	15
10	28	31	39	20
16	36	40	50	25
20	40	44	56	25
30	49	54	63	35
40	57	63	80	40
50	63	70	88	55
60	70	77	98	70
Колісні машини				
3,5	22	24	31	18
6	29	32	40	20
8	34	37	48	22
10	38	42	53	25

15	46	50	64	30

10.8.27. Вказані в таблиці величини визначені для прозорого шаруватого льоду, який не замерзає в нижніх шарах. Для визначення потрібної товщини льоду іншої структури слід товщину льоду помножити на коефіцієнт врахування структури льоду К, наведений в табл. 2.

Таблиця 2

Значення коефіцієнта врахування
структури льоду К

Структура льоду	К
Зернисто-шуговий лід, який складається з окремих крижин	2,19
Дуже слабкий, кришталево-прозорий лід з пустотілими вертикальними трубочками значного діаметра	1,41
Слабкий кришталево-прозорий лід з вертикальними трубочками невеликих розмірів (по довжині і діаметра)	1,18
Дуже міцний лід, кришталево-прозорий, без включень	0,77

Примітки:

1. Визначаючи товщину льодового покриву шари снігового і пористого, просоченого водою льоду, до розрахунку не беруть.

2. У разі появи на льоду води навантаження на льодову дорогу повинно бути зменшене на 50-60%.

3. Під час розрахунку навантаження на лід слід враховувати, що міцність льоду навесні зменшується вдвічі.

4. У разі наявності сухих і не наскрізних тріщин шириною менше 3 см і глибиною не більше половини товщини льоду навантаження на льодову дорогу повинно бути знижене на 30%.

10.8.28. На переправах по льоду допускається одночасний рух тільки в один бік. Інтервал між машинами, які ідуть одна за одною, наведений у табл.1.

При русі по льоду не дозволяється різко гальмувати і обганяти.

Швидкість руху автомобілів і тракторів не повинна перевищувати 10 км/год.

10.8.29. При переправах по льоду люди, що супроводжують машини, повинні йти пішки на відстані не менше 25 м від них. Водій автомобіля або тракторист-машиніст повинен їхати з відкритими дверима.

Рух на крутих спусках

10.8.30. Рух на гірських дорогах і крутих спусках повинен здійснюватися згідно з вимогами розділу 28 Правил дорожнього руху України.

10.8.31. Під час руху на крутих спусках не дозволяється переключати передачі.

10.8.32. Під час руху гусеничних машин на дільницях доріг, позначених дорожнім знаком “Крутий спуск”, необхідно користуватися правилом зворотного керування (при повороті вправо від’єднують ліву гусеницю, вліво - праву гусеницю).

10.9. Вимоги при буксируванні

10.9.1. Буксирування транспортних засобів здійснюється відповідно до вимог розділу 23 Правил дорожнього руху України.

10.10. Вимоги під час виконання механізованих робіт у зимових умовах

10.10.1. Трактори, самохідні шасі та інші самохідні машини, призначені для використання в зимових умовах, повинні мати утеплену кабіну, справні системи обігріву й запуску двигуна з кабіни.

10.10.2. Трактори повинні бути обладнані додатковими засобами утеплення двигуна (шторкою радіатора й чохлом).

10.10.3. До настання заморозків на території підприємства повинні бути приведені в порядок штучні споруди, круті спуски, повороти та інші небезпечні дільниці доріг.

10.10.4. На підприємствах повинні бути пристрої для підігріву води, мастил, полегшення запуску двигуна. Підігрів двигуна та інших частин трактора відкритим вогнем не допускається.

10.10.5. Охолоджуючі рідини з низькою температурою замерзання (далі - антифризи) потрібно перевозити у справних герметичних металевих бідонах або в бочках із пробками, які закручуються.

10.10.6. Антифризи слід зберігати в закритому сухому неопалюваному приміщенні. Порядок зберігання, перевезення й використання антифризів повинен виключати можливість використання їх не за призначенням.

10.10.7. На тарі, в якій зберігають і перевозять антифризи, та на порожній тарі з-під них повинен бути напис, що не змивається, великими літерами: “Отрута”, а також знак, яким позначаються отруйні речовини.

10.10.8. Забороняється допускати до обслуговування машин трактористів-машиністів та інших осіб, які не пройшли інструктаж із правил застосування антифризів та їх суміші.

10.10.9. Запускати двигун у закритому приміщенні дозволяється тільки при наявності справної витяжної вентиляції. Тривала робота двигуна в закритому приміщенні допускається тільки за умови виводу вихлопних газів за межі приміщення.

10.10.10. Для виконання робіт далеко від населених пунктів і проїжджих доріг при температурі повітря нижче - 20 ^{0}С, а також під час хуртовини і снігопаду необхідно одночасно направляти не менше двох тракторів. Перед виїздом вони повинні бути повністю заправлені пальним. За поверненням тракторів на місце стоянки наприкінці дня повинні слідкувати відповідальні особи. У разі затримки з поверненням тракторів вони зобов’язані з’ясувати причину і вжити заходів до надання допомоги.

10.10.11. При направленні одного трактора на роботи на відстань понад 100 км виділяється трактор із двома посадочними місцями і два тракторист-машиністи. У ряді випадків, з урахуванням конкретних умов (малонаселена місцевість, погані погодні та дорожні умови), на зазначені роботи слід призначати не менше двох тракторів.

10.10.12. При експлуатації машин в ожеледицю потрібно забезпечувати їх ланцюгами проти ковзання, швидкознімними льодовими шпорами та іншими подібними пристроями.

10.10.13. Тракторист-машиністи повинні бути навчені прийомам подання першої долікарської допомоги при обмороженні.

10.11. Колодязі, закриті ємкості, камери

10.11.1. Обладнання та експлуатація водопровідних і каналізаційних споруд і мереж повинні відповідати вимогам ВНТП-СГіП 46-1.94.

10.11.2. Гноєсховища, гноївкозбірники, котловани, ями, траншеї, які розташовані на території ферм, повинні мати огородження заввишки не менше 1 м.

10.11.3. Насосні станції для перекачування гноївки необхідно забезпечити припливно-витяжною вентиляцією з розміщенням пускового пристрою вентилятора зовні станції.

На двері насосної для перекачування гноївки встановлюється знак “Обережно. Отруйні речовини” згідно з ГОСТ 12.4.026.

10.11.4. Приямки, оглядові колодязі і канали, а також монтажні отвори у перекриттях слід обладнувати міцними кришками. Перед їх відкриванням потрібно встановлювати бар’єрні огородження заввишки не менше 1 м або триногу з попереджувальним знаком “Обережно! Можливе падіння” згідно з ГОСТ 12.4.026.

Відкидні кришки необхідно обладнувати пристосуваннями для надійної фіксації у відкритому і закритому положенні.

10.11.5. До робіт у колодязях, гноївкозбірниках, цистернах, ємкостях, силосних (сінажних) баштах допускаються особи не молодше 18 років, що пройшли інструктаж із безпеки праці, навчені застосуванню ЗІЗ, знають правила надання першої допомоги при отруєннях, опіках та інших травмах. Для виконання робіт повинен видаватися наряд-допуск.

10.11.6. У наряді на виконання робіт з підвищеною небезпекою вказуються зміст роботи, заходи безпеки при її виконанні, час початку і закінчення, склад бригади і дані про проведення інструктажу з безпеки праці з обов'язковим підписом робітників. Право видачі і затвердження наряду на роботи з підвищеною небезпекою встановлюється наказом по підприємству. Наряд видається на строк, потрібний для виконання заданого обсягу робіт.

10.11.7. Бригада, призначена для роботи в колодязі, має бути не менше ніж з 3 працівників: один - для роботи в колодязі, другий - для роботи на поверхні, третій - для нагляду і, у разі потреби, для надання допомоги працюючому в колодязі.

10.11.8. Бригада для роботи у колодязях (камерах) повинна бути забезпечена таким інвентарем:

- випробуваним і перевіреним рятувальним поясом із наплічними ременями і кільцями на їх пересіченні;
- мотузкою, перевіреною на розрив при навантаженні 1200 Н довжиною на 3 м більше глибини колодязя (використання поясних ременів не дозволяється);
- шланговим протигазом із шлангом на 2 м довше глибини колодязя або кисневого ізолюючого протигаза;
- акумуляторним ліхтарем напругою не вище 12 В або шахтарськими лампами (використання джерел світла з відкритим вогнем не дозволяється);
- пересувним (переносним) вентилятором (компресором);
- переносними (попереджувальними і заборонними) знаками безпеки;
- сигнальними ліхтарями із червоним світлом, що прикріплюються у нічний час до триніг, на яких встановлені знаки;
- гаками і ломами для відкривання люків колодязів;
- аптечкою першої допомоги.

10.11.9. Працювати в колодязі із шланговим протигазом можна безперервно не більше 15 хв, після цього необхідно змінити працюючого у колодязі для відпочинку на поверхні не менше ніж на 20 хв.

10.11.10. Для видалення накопичених токсичних газів з колодязів потрібно застосовувати:

- природне провітрювання у разі відсутності вентиляції (не менше 20 хв) при відкритих кришках сусідніх оглядових колодязів, що розташовані як вище, так і нижче на самопливній каналізаційній лінії. При цьому кришка робочого колодязя залишається закритою (під час провітрювання колодязя на водопровідній мережі кришку робочого колодязя відкривають);

- примусове нагнітання повітря за допомогою ручного вентилятора або компресорної установки протягом 10 хв;

- наповнення колодязя водою з подальшим її відкачуванням.

10.11.11. Не дозволяється застосовувати випалювання газу з метою його вилучення.

10.11.12. Для запобігання вибуху в колодязі не дозволяється виконувати роботи, які можуть викликати іскроутворення. Акумуляторні ліхтарі повинні бути опломбовані.

10.12. Охоронні роботи

10.12.1. До охорони об'єктів колективної і приватної власності допускаються особи не молодше 18 років, які мають відповідну підготовку (навчання в профтехучилищах, на курсових комбінатах тощо), попереднє спеціальне навчання і перевірку знань з охорони праці, пройшли медичний огляд та інструктаж на робочому місці.

10.12.2. Охоронника необхідно забезпечувати сезонним спецодягом, ліхтарем, свистком.

10.12.3. Приміщення охоронного пункту повинно бути достатньо освітлено, забезпечено зв’язком, сигналізацією (на випадок виникнення екстремальних і аварійних ситуацій), у холодну пору опалюватися.

10.13. Вимоги пожежної безпеки

10.13.1. Пожежна безпека на підприємствах сільського господарства повинна відповідати вимогам Закону України “Про пожежну безпеку”, ДНАОП 0.01-1.01-95, ГОСТ 12.1.004, НАПБ Б.07.005-86, протипожежним вимогам діючих будівельних норм та іншим нормативним документам.

10.13.2. Відповідно до Закону України “Про пожежну безпеку” забезпечення пожежної безпеки підприємств покладається на їхніх керівників та уповноважених керівниками осіб, якщо інше не передбачено відповідним договором.

Ч А С Т И Н А 2

Вимоги охорони праці у рослинництві

1. Загальні вимоги

1.1. Ця частина Правил установлює вимоги безпеки до організації й виконання технологічних процесів по вирощуванню, збиранню і первинній обробці сільськогосподарських культур. При цьому необхідно виконувати вимоги, встановлені частиною 1 цих Правил.

1.2. Під час виробництва на працівників діють небезпечні й шкідливі виробничі фактори, властиві усім видам виробництва, зокрема, і процесам виробництва продукції рослинництва.

1.3. Агрегатування машин і устаткування з тракторами, самохідними шасі, а також переведення їх у транспортне положення необхідно проводити відповідно до вимог, передбачених експлуатаційною документацією.

1.4. Роботу агрегату, який обслуговують кілька працівників, необхідно починати тільки за встановленим сигналом, переконавшись у тому, що всі працівники його зрозуміли.

1.5. Розвороти машин потрібно проводити лише при виглиблених із ґрунту робочих органах. При цьому швидкість повинна бути не більше 4 км/год.

1.6. Переїзд сільськогосподарської техніки слід проводити відповідно до маршрутів, затверджених власником.

2. Вимоги до технологічних процесів

2.1. Технологічні процеси вирощування, збирання та первинної обробки продукції рослинництва повинні відповідати типовим технологіям, затвердженим власником.

2.2. При розробці нових технологій вирощування, збирання та первинної обробки продукції рослинництва безпека працівників повинна забезпечуватися вимогами, викладеними в частині 1 цих Правил, а також через:

- усунення прямого контакту працівників із протруєним насінням під час завантаження у транспортні засоби, доставки на поле, завантаження сівалок і саджалок;
- забезпечення трактористу-машиністу з кабіни оглядовості робочих органів начіпних сільськогосподарських машин;
- застосування сільськогосподарських машин з автоматичним приєднанням до енергетичних засобів;
- передбачення візуальної та звукової сигналізацій, які б забезпечували узгоджені та безпечні дії спільно працюючих агрегатів та машин;
- погодженість роботи агрегатів, яка унеможливлює виникнення небезпек.

3. Вимоги до організації виробничих процесів

3.1. Вимоги до технічного стану засобів механізації

Посівні та садильні машини

3.1.1. Посівні та садильні машини, які допускаються до експлуатації, повинні мати:

- справне сидіння сівача, площадку або підніжну дошку і поручні; ширина підніжної дошки повинна бути не менше 350 мм, обладнана запобіжним бортиком заввишки 100 мм; поручні мають бути гладкими і надійно закріпленими на висоті 1 м (якщо конструкцією передбачено робоче місце);

- захисні огородження рухомих деталей приводних передач;

- підключені пристрої двосторонньої сигналізації;

- надійне кріплення маркерів у транспортному положенні;

- надійне з'єднання насіннєпроводів з коробками висівних апаратів.

Машини для хімічного захисту рослин

3.1.2. В машинах, що застосовуються для роботи з пестицидами, всі з'єднання магістралі переміщення пестицидів (фланці, пробки, штуцери, ніпелі, люки тощо) повинні мати ущільнюючі прокладки. Машини з недостатнім ущільненням з′єднань до роботи не допускаються.

3.1.3. Манометри на обприскувачах, які працюють під тиском, попередньо мають бути перевірені на точність показань.

3.2. Вимоги до підготовки полів і проведення меліоративних та земляних робіт

Підготовка поля

3.2.1. У кожному підприємстві повинна бути проведена паспортизація земельних угідь із зазначенням крутості поздовжніх і поперечних схилів, земельних ділянок, перешкод, небезпечних місць та ін.

3.2.2. Вивідні й глибокі поливні борозни, перемички та інші нерівності поля перед збиральними роботами повинні бути засипані й вирівняні.

3.2.3. Земельні ділянки для роботи машинно-тракторних агрегатів повинні бути завчасно підготовлені:

- прибране каміння, солома, засипані ями та ліквідовані інші перешкоди;

- виставлені віхи біля великих каменів, розмитих ділянок та інших перешкод;

- поля розбиті на загінки, обкошені й підготовлені прокоси;

- проведені контрольні розори;

- відбиті поворотні смуги; під час роботи на схилах і поблизу ярів ширина поворотної смуги має бути не менше величини, що дорівнює подвійному мінімальному радіусу розвороту комбайна чи машинно-тракторного агрегату;

- позначені місця для відпочинку.

3.2.4. Робота машин на непідготовлених полях не дозволяється.

3.2.5. Місця, призначені для короткочасного відпочинку і вживання їжі, повинні позначатися добре видимими віхами заввишки 2,5-3,0 м і включеними в нічний час ліхтарями, а також обладнуватися вагончиками, наметами чи навісом і блискавкозахистом. Не допускається обладнувати місця відпочинку працівників в охоронній зоні ЛЕП.

3.2.6. Ділянка, що підлягає поливанню, повинна бути ретельно оглянута, спланована, в особливо небезпечних місцях слід установити віхи висотою 2,5-3,0 м.

3.2.7. Підготовка полів до роботи на них сільськогосподарської техніки має проводитися тільки у світлу пору доби.

3.2.8. Перед початком польових робіт на полях, над якими проходять повітряні ЛЕП, власник організовує перевірку спеціалізованими організаціями величини провисання проводів із тим, щоб відстань по вертикалі від найвищої

точки машини (вантажу) до електричних проводів була не менше значень, вказаних у п.21 Правил охорони електричних мереж:

1 м - до 35 кВ,

1,5 м - 110 кВ,

2 м - 150 кВ,

2,5 м - 220 кВ,

3,5 м - 330 кВ,

4,5 м - 400-500 кВ,

6 м - 750 кВ.

3.2.9. Схили для улаштування терас повинні бути попередньо обстежені спеціалізованою проектною організацією на придатність їх для посадки відповідних сільськогосподарських культур та має бути складений проект улаштування терас.

3.2.10. Терасування схилів необхідно проводити, починаючи зверху вниз по схилу. Нарізка терас знизу уверх не допускається.

3.2.11. Забороняється виконання роботи по улаштуванню терас у нічний час, в туман, дощову погоду, під час ожеледиці, при наявності сніжного покриву, при сильному вітрі.

3.2.12. Під час робіт на скреперах забороняється переміщати ґрунт на схилах більше 35°, а також розвантажувати його під час руху заднім ходом.

3.2.13. При улаштуванні високих насипів і розробці глибоких виїмок для руху завантаженого скрепера повинні бути підготовлені в'їзди і з'їзди з ухилами, відповідними до вимог експлуатаційної документації.

3.2.14. Не дозволяється робота скреперів на мокрих глинистих ґрунтах і в дощову погоду.

3.2.15. Під час виконання робіт бульдозером не дозволяється:

- переміщати ґрунт на підйом, під схил і на поперечному схилі крутістю більшою, ніж передбачено в експлуатаційній документації машини;

- повертати бульдозер із завантаженим або заглибленим відвалом;

- робота бульдозера в межах призми завалювання ґрунту;

- висувати відвал за брівку схилу виїмки при скиданні ґрунту;

- робота у воді при глибині понад 0,6 м на будь-якому ґрунті, а також на глинистому ґрунті у дощову погоду;

- перебування людей між трактором і рамою бульдозера або трактором і відвалом до повної зупинки двигуна.

3.2.16. Під час виконання планувальних робіт інтервал між бульдозерами повинен бути не менше 2 м, а дистанція - 20 м.

3.2.17. До початку роботи екскаватора керівник землерийних робіт повинен ознайомитися з технічною документацією. При її відсутності необхідно довідатись про наявність на ділянці підземних комунікацій і споруд.

3.2.18. Розробка ґрунту при наявності в ньому діючих підземних комунікацій проводиться з дозволу і в присутності представника організації, яка відповідає за їх експлуатацію, та керівника робіт.

3.2.19. Земляні роботи в безпосередній близькості до підземних ліній і комунікацій виконуються за нарядом-допуском вручну і тільки лопатою. Не дозволяється застосовувати ломи та пневматичний інструмент.

3.2.20. При виникненні небезпечних умов (зсув ґрунту, обрив проводів тощо) роботи слід припинити, людей вивести з небезпечної зони, а саму зону огородити.

3.2.21. Виконання землерийних робіт в темний час доби дозволяється тільки на щільних ґрунтах при освітленні фронту робіт і прилеглої до нього ділянки відповідно до СНиП II-4-79.

3.2.22. У ґрунтах природної вологості з непорушеною структурою при відсутності ґрунтових вод і розташованих поблизу підземних споруд копати котловани і траншеї з вертикальними стінками без кріплення дозволяється на глибину, не більше:

- у піщаних (гравійних ґрунтах) - 1 м;

- у супісках - 1,25 м;

- у суглинках, глині і сухих лесоподібних ґрунтах -1,5 м;

- в особливо щільних ґрунтах - 2 м.

3.2.23. Кріплення вертикальних стінок котлованів і траншей завглибшки до 3 м потрібно проводити інвентарними щитами. При їх відсутності в ґрунтах з природною вологістю (крім піщаних) дозволяється використовувати дошки товщиною не менше 40 мм, а в ґрунтах піщаних і підвищеної вологості - не менше ніж 50 мм. Дошки закладаються за вертикальні стійки, встановлені на відстані не більше 1,5 м одна від одної. Розпірки кріплень розміщують на відстані одна від одної по вертикалі не більше 1 м, на кінцях розпірок (зверху та знизу) прибивають бобишки. Верхні дошки кріплення повинні перевищувати бровку виїмки не менше ніж на 0,15 м.

3.2.24. Розбирання дощатих кріплень виконують у міру засипання траншеї у напрямку знизу вверх у присутності керівника робіт. Кількість дощок, що одночасно знімаються по висоті, не повинна перевищувати трьох, а в сипучих ґрунтах - одної. При зніманні дощок слід відповідно переставляти розпірки. У сипучих або насичених водою ґрунтах (пливунах) кріплення потрібно частково або повністю залишати у ґрунті.

3.2.25. Розробляти траншеї і котловани в перезволожених піщаних, лесоподібних та насипних ґрунтах без кріплення вертикальних стінок не дозволяється.

3.2.26. Крутість нахилу стін котлованів і траншей у глинистих ґрунтах, перезволожених дощовими, сніговими (талими) та іншими водами, слід зменшити до 1:1 (45°) проти вказаної у табл. 3. Про зменшення крутості нахилу стін виконавець повинен скласти відповідний акт.

При глибині понад 5 м крутість схилів установлюється розрахунком.

3.2.27. Розроблення котлованів та траншей без кріплення на велику глибину в ґрунтах природної вологості і при відсутності ґрунтових вод необхідно вести із схилами з врахуванням установлених норм.

3.2.28. При розробленні виїмок уступами ширина кожного уступу повинна бути не менше 3,5 м; при слабких ґрунтах ширина уступу збільшується.

3.2.29. Одночасна робота екскаваторів на двох уступах, розміщених один над одним, дозволяється лише у разі, якщо інтервал між екскаваторами становить не менше ніж 20 м.

3.2.30. При одночасній роботі екскаватора і бульдозера необхідно організувати роботу так, щоб бульдозер не перебував в зоні дії стріли екскаватора.

3.2.31. При розпушуванні мерзлого ґрунту ударними пристроями люди повинні знаходитися від місця роботи на відстані не менше 30 м .

3.2.32. Під час розпушування мерзлого ґрунту клином чи шар-бабами (кулями) в радіусі 50 м від екскаватора повинні бути встановлені заборонні знаки

з пояснювальним надписом “Забороняється заходити в зону роботи екскаватора” відповідно до ГОСТ 12.4.026.

Таблиця 3

Найбільша допустима крутість схилів котлованів і траншей у ґрунтах природної вологості

Ґрунт	При глибині виїмок, м					
	до 1,5		від 1,5 до 3		від 3 до 5	
	кут між напрямком схилу і горизонталлю, °	відношення висоти схилу до його закладання	кут між напрямком схилу і горизонталлю, °	відношення висоти схилу до його закладання	кут між напрямком схилу і горизонталлю, °	відношення висоти схилу до його закладання
Піщаний і гравійний, вологий, але ненасичений	68	1:0,5	45	1:1,00	45	1:1,00
Глинистий, природної вологості:						
супісок	76	1:0,25	56	1:0,67	50	1:0,85
суглинок	90	1:0,00	63	1:0,50	53	
глина	90	1:0,00	76	1:0,25	63	1:0,75
						1:0,50
Лесоподібний сухий	90	1:0,00	63	1:0,50	63	1:0,50

3.2.33. На ділянці радіусом 50 м не допускається одночасна робота двох екскаваторів, один з яких руйнує мерзлий ґрунт.

3.2.34. Екскаватор повинен бути забезпечений звуковим сигналом. Сигнали подають за встановленою системою, яку повинен знати персонал, що обслуговує екскаватор і транспортні засоби.

3.2.35. Роботи із застосуванням екскаватора, якщо будь-яка його частина може потрапити в межі охоронної зони діючої лінії електропередачі, повинні виконуватися згідно з вимогами Правил охорони електричних мереж з оформленням наряду-допуску.

3.2.36. Відстань по повітрю від підйомної або висувної частини екскаватора в будь-якому її положенні, зокрема при найбільш допустимому за конструкцією підйомі або боковому вильоті, до найближчого проводу, який перебуває під напругою, має бути не менше ніж у п. 3.2.8.

3.2.37. При роботі в межах охоронної зони лінії, що перебуває під напругою, екскаватор повинен бути заземлений з допомогою переносного заземлення. Заземлення не потрібне, якщо використовується екскаватор на гусеничному ходу та роботи проводяться під відключеною лінією електропередачі.

3.2.38. Під час проїзду під лінією електропередачі, яка перебуває під напругою, стріла екскаватора має бути у транспортному положенні. Проїзд екскаватора поза дорогами під проводами лінії, яка знаходиться під напругою, необхідно виконувати ближче до опори. Переїзд екскаватора під проводами ЛЕП потрібно виконувати під безпосереднім керівництвом відповідального працівника.

3.2.39. На крутих спусках і підйомах з поздовжнім ухилом, який перевищує встановлені паспортні дані екскаватора, переміщення його дозволяється тільки на буксирі трактором або лебідкою за допомогою сталевого троса і в присутності особи, відповідальної за проведення роботи.

3.2.40. Проїзд великогабаритних екскаваторів та інших важких землерийних машин самоходом по дорогах, містках, через трубопроводи, греблі, дамби та інші штучні споруди, а також по залізничних переїздах проводиться під керівництвом відповідальної особи, призначеної власником із дозволу організації, у віданні якої знаходяться споруди.

3.2.41. При механізованому розчищенні водойм та річищ глибина води в місцях роботи екскаватора не повинна перевищувати нормативів, передбачених експлуатаційною документацією.

3.2.42. Ручний інструмент, що застосовується на землерийних роботах, має бути справним.

4. Вимоги до виконання виробничих процесів

4.1. Вимоги до розміщення і режимів руху машин та агрегатів

4.1.1. Розміщення машин, машинно-тракторних агрегатів, збиральних і транспортних засобів на полях, де проводяться сільськогосподарські роботи, повинно здійснюватися відповідно до технологічних карт і цих Правил.

4.1.2. Заправка сільськогосподарських машин і агрегатів технологічними матеріалами (насінням, розсадою, рідкими та твердими агрохімікатами і пестицидами) повинна здійснюватися на технологічних дорогах поля із застосуванням засобів механізації.

Заправка автомобілів і тракторів пально-мастильними матеріалами повинна проводитись із врахуванням вимог Правил пожежної безпеки в Україні.

4.1.3. Режими руху сільськогосподарських машин і машинно-тракторних агрегатів під час виконання технологічних операцій повинні відповідати технологічним картам та експлуатаційній документації і не допускати їх зіткнення та наїздів на працівників і відпочиваючих.

У темну пору доби машини повинні працювати із включеними джерелами світла, які передбачені конструкцією машини, або із штучним освітленням території.

4.1.4. Не допускається двосторонній рух під час переїзду машин до рисових чеків та при відвезенні врожаю по внутрішньогосподарських дорогах, прокладених по валах іригаційних систем.

4.1.5. При груповому методі роботи дистанція повинна бути між:

- орними, посівними, садильними і збиральними - не менше 30 м;

- агрегатами з роторними (крім контурного обрізування гілок) робочими органами - не менше 50 м;

- машинами для контурного обрізування гілок плодових дерев - не менше 75 м.

При зустрічному вітрі дистанція має бути збільшена до значень, за яких був би відсутній взаємний вплив шкідливих і небезпечних виробничих факторів.

4.1.6. Під час вивантаження технологічного продукту на ходу інтервал між збиральним агрегатом і транспортним засобом повинен бути не менше 1,5 м.

4.1.7. Відстань по фронту між копицями соломи повинна бути на 1,5 м більше від ширини транспортних засобів, які використовуються для відвезення зерна.

4.1.8. Відкриті майданчики для стоянки машин під час проведення масових польових робіт повинні бути віддалені не менше, ніж на:

- 30 м – від місць тимчасового зберігання пально-мастильних матеріалів;
- 100 м – від хлібних масивів, скирт соломи, сіна, токів;
- 50 м – від будівель.

4.1.9. Майданчик повинен бути очищений від стерні та сухої трави й оборaний смугою завширшки не менше ніж 4 м. При цьому машини повинні стояти на майданчику в один ряд на відстані, яка б забезпечувала вільний проїзд із боків засобів технічного обслуговування і безпечну евакуацію машин на випадок виникнення пожежі.

4.1.10. Машини загального призначення використовуються при проведенні робіт на полях із нахилом до 9° (16%).

4.1.11. Причіпні сільськогосподарські машини, які обладнані постійними робочими місцями, повинні мати справну двосторонню сигналізацію.

4.1.12. Пересування машин і агрегатів до місця роботи і під час виконання робіт повинно здійснюватися відповідно до розроблених маршрутів і технологій.

4.2. Вимоги до виконання робіт з обробітку ґрунту, посіву, садіння і догляду за посівами

4.2.1. Механізовані роботи з обробітку ґрунту, посіву, садіння та догляду за посівами необхідно проводити відповідно до вимог технологічних (операційних) карт, експлуатаційної документації і цих Правил.

4.2.2. В зоні можливого руху маркерів або навісних машин при розвороті машинно-тракторних агрегатів не повинні знаходитися люди.

4.2.3. Не допускається одночасне обслуговування одним працівником двох або більше сівалок під час руху агрегату.

4.2.4. Завантаження сівалок і садильних машин насінням, посадковим матеріалом та добривами повинно проводитися за допомогою засобів механізації. Ручне завантаження дозволяється тільки при зупиненому посівному або садильному агрегаті, заглушеному двигуні трактора, із застосуванням засобів індивідуального захисту і дотриманням гранично допустимих навантажень при переміщенні вантажів вручну.

4.2.5. Заміну, очищення і регулювання робочих органів навісних машин і знарядь, які знаходяться в піднятому стані, слід проводити після вжиття заходів, що запобігають їх самовільному опусканню.

4.2.6. Не допускається піднімання працівників на машини під час їх руху, а також спускання з них.

4.2.7. Не допускається робота сівачів на навісних сівалках.

4.3. Вимоги до збирання зернових, зернобобових та круп’яних культур

4.3.1. Перед початком збиральних робіт власниками (керівниками підприємств) повинні бути проведені такі організаційні заходи:

- закінчена підготовка збирально-транспортних агрегатів;
- закріплена техніка за працівниками;

- організовані ланки технічного обслуговування машин;

- на відведених ділянках обладнані польові стани й місця для відпочинку працівників, майданчики для зберігання техніки і пально-мастильних матеріалів;

- підготовлені поля і перевірено провисання проводів ліній електропередач;

- проведений інструктаж з питань охорони праці та пожежної безпеки.

4.3.2. Під час збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур необхідно дотримуватися правил пожежної безпеки, які викладені в розділі 7.9.1 ДНАОП 0.01-1.01-95.

4.3.3. При організації інструктажу з охорони праці на робочому місці повинні враховуватися стан культури, що збирається, погодні умови, стан збиральної техніки і транспортних засобів, кількість і кваліфікація працівників, а також інформація про виробничі небезпеки та випадки травмування під час збирання врожаю.

4.3.4. Персонал, який обслуговує збиральні агрегати, потрібно комплектувати працівниками з врахуванням їхньої кваліфікації.

4.3.5. Під час проведення технічного обслуговування збиральних машин і транспортних агрегатів у темний період доби повинно бути забезпечено штучне освітлення майданчиків. Освітленість поверхні в будь-якому місці робочої зони має бути не менше 50 люкс.

4.3.6. При виборі способу збирання зернових, зернобобових та круп'яних культур перевагу слід надавати технологіям, які мають вищу надійність і безпеку технологічного процесу.

4.3.7. Запасні ножі збиральних машин необхідно зберігати в дерев'яних чохлах на польовому стані. Як виняток, допускається зберігання запасного ножа на жатці в безпечному місці.

4.3.8. Під час роботи в полі і руху по дорогах нікому, крім комбайнера, не дозволяється знаходитися на зернозбиральному комбайні.

4.3.9. Не дозволяється перебування людей у кузові автомашини або тракторного причепа при заповненні їх технологічним продуктом, а також при транспортуванні продукту до місця складування.

4.3.10. Для зниження негативної дії низькочастотних коливань (вібрації) машини на організм комбайнера й поліпшення технологічних показників напрям косовиці повинен співпадати з напрямом оранки і бути впоперек або під кутом до напряму посіву.

4.3.11. Комбайни слід забезпечити дерев'яними лопатами для проштовхування злежаного зерна в бункерах до вивантажувального шнека.

4.3.12. Збиральні машини повинні бути забезпечені міцними дерев'яними підкладками для встановлення домкрата. Перед підніманням машину необхідно загальмувати, а під колеса встановити противідкатні башмаки. Домкрат потрібно установлювати тільки у спеціально позначених місцях.

4.3.13. Під час переїздів вивантажувальні шнеки та інші робочі органи збиральних машин повинні бути переведені у транспортне положення. Дистанція між машинами має бути не менше 50 м.

4.4. Вимоги до післязбиральної доробки та зберігання зернових, зернобобових та круп'яних культур

Загальні вимоги

4.4.1. Післязбиральна доробка зерна повинна проводитися у виробничих приміщеннях і на виробничих майданчиках, які відповідають нормам технологічного

проектування підприємств сільського господарства, вимогам санітарних та будівельних норм і правил.

4.4.2. Дозволяється проводити післязбиральну обробку зерна у приміщеннях зерносховищ, які мають окремі спеціальні відділення для протруєння, очищення, сушіння й зберігання зерна, оснащені системою аспірації і протипожежним інвентарем.

4.4.3. Безпека виробничих процесів післязбиральної доробки зерна повинна бути забезпечена:

- вибором технологічних процесів, прийомів, режимів роботи й порядку обслуговування виробничого устаткування;
- вибором виробничих приміщень та майданчиків;
- вибором виробничого обладнання;
- розміщенням виробничого обладнання й організацією робочих місць;
- застосуванням колективних та індивідуальних засобів захисту працюючих;
- виконанням діючих норм і правил, визначених вимогами до конструкції будівель, споруд, машин;
- виконанням вимог цих Правил.

4.4.4. Технічний стан обладнання зернових токів, зерноочисних агрегатів, зерноочисно-сушильних комплексів спеціалізованих насіннєочисних підприємств, цехів і дільниць повинен відповідати вимогам експлуатаційної документації.

4.4.5. Організація технологічних процесів і застосовувані в них машини й обладнання повинні виключати прямий контакт обслуговуючого персоналу з оброблюваним продуктом, особливо у завальних ямах і бункерах.

4.4.6. При розміщенні обладнання на виробничому майданчику (у зерносховищі) потрібно забезпечити зручність та безпеку обслуговування і можливість евакуації працівників в аварійних ситуаціях. Інтервал між обладнанням у зоні обслуговування повинен бути 0,8-1,0 м.

4.4.7. Ширина проїзду в зерносховищах повинна бути на 1,4 м більше від ширини навантажувальних засобів (прохід для людей – 0,7 м з кожного боку).

4.4.8. Не дозволяється використовувати для протруювання насіння обладнання агрегатів, комплексів і токів, що призначене для післязбиральної доробки й зберігання продовольчого й фуражного зерна.

Протруювання насіння необхідно проводити згідно з ДНАОП 0.03-1.12-98.

4.4.9. Візуальна й звукова сигналізації повинні забезпечувати надійний і зрозумілий зв’язок для безпечних сумісних дій обслуговуючого персоналу, в тому числі в темний час доби.

4.4.10. Під час проведення технічного обслуговування зерноочисних машин й обладнання необхідно зупинити їх і відключити напругу. На рубильниках і пускачах вивісити плакат “Не вмикати! Працюють люди”.

4.4.11. Захисні огородження після закінчення технологічних регулювань і технічного обслуговування машин і обладнання повинні бути встановлені на свої місця. Експлуатувати машини й обладнання без захисних огороджень не дозволяється.

4.4.12. При монтажі зернового навантажувача, щоб уникнути поздовжнього перекидання, спочатку необхідно установити живильники, а потім завантажувальний транспортер. Демонтаж проводять у зворотному порядку.

4.4.13. Технічне обслуговування сушарок проводять після зупинки їх роботи й охолодження до 45°С.

4.4.14. При технічному обслуговуванні сушарок потрібно прибрати пил і бруд з повітропроводів і шахт, перевірити стан топки. Виявлені тріщини і нещільності необхідно усунути.

4.4.15. Під час проведення технічного обслуговування внутрішньої поверхні сушильного агрегату або бункерів засувки для впускання і випускання зерна повинні бути щільно зачинені. З пускових пристроїв електродвигунів необхідно зняти напругу і вивісити на них і засувках бункерів плакати “Не вмикати! Працюють люди”, “Не відкривати! Працюють люди”. Знімати плакат допускається лише з дозволу особи, яка проводила обслуговування.

4.4.16. Вимоги безпеки праці, що ставлять до електроустановок, регламентуються чинними ПУЕ і ДНАОП 0.00-1.21-98, документами з експлуатації.

4.4.17. Світильники повинні бути в герметичному виконанні, а електродвигуни - у вибухобезпечному, з відповідним захистом.

4.4.18. На розподільному щиті зернотоку, агрегату, комплексу необхідно встановлювати загальні апарати, які відключають живлення усіх електроустановок.

4.4.19. Переміщення електрифікованих машин на інше робоче місце потрібно проводити при вимкненому рубильнику або автоматі і від’єднаному живильному проводі.

Живильний кабель самохідних машин по довжині повинен перевищувати максимально можливий шлях переміщення машини. Не можна допускати, щоб він був на шляху руху машин.

Працівники не повинні знаходитися в зоні переміщення машин.

4.4.20. Не дозволяється підключення двох і більше машин до одного рубильника.

4.4.21. При експлуатації повітряних ліній електропередач напругою до 1000 В на зернотоках необхідно, щоб відстань від нижнього проводу до поверхні землі при найбільшій стрілі провисання (найвища температура повітря, ожеледь) була не менше 6 м для будь-якої місцевості.

Вимоги до хімічного консервування вологого фуражного зерна

4.4.22. Кожна партія хімічних консервантів при надходженні на підприємство і під час транспортування повинна супроводжуватися документами, в яких вказана назва, якість і маса продукції.

4.4.23. Місця розміщення складу консервантів, а також окремі цистерни з рідкими органічними кислотами для тимчасового зберігання повинні бути віддалені не менше як на 300 м від водойм, житлових приміщень і тваринницьких ферм, огороджені і укомплектовані первинними засобами пожежогасіння.

4.4.24. Консервування зерна слід проводити на бетонованому (асфальтованому) майданчику згідно з Інструкцією по хімічному консервуванню зелених кормів і вологого фуражного зерна. Обробку зерна необхідно проводити механізованим способом.

4.4.25. Працівники, що безпосередньо беруть участь в роботі з консервантами, повинні мати спецодяг, призначений для роботи з пестицидами при обпилюванні і обприскуванні, гумові чоботи, рукавички, захисні окуляри, респіратори або фільтруючі протигази з коробками марки В.

4.4.26. В місцях роботи з хімічними консервантами повинні бути аптечки першої допомоги з антидотами, бачки з чистою водою, мило і рушник.

4.4.27. На території зберігання хімічних консервантів і в місцях проведення робіт по консервуванню зерна не дозволяється вживати їжу, палити і користуватися відкритим вогнем.

4.4.28. У разі попадання на шкіру хімічного консерванту це місце слід терміново промити водою з милом, при попаданні в очі – промивають водою і потерпілого терміново відправляють до лікаря.

4.4.29. Знешкодження обладнання, апаратури, тари, приміщень і спецодягу від консервантів необхідно проводити згідно з ДНАОП 0.03-1.12-98.

4.4.30. Тривалість роботи з консервантами I та II класів небезпеки не повинна перевищувати 4 год, з іншими - 6 год на добу (решту часу робочого дня слід доробити на операціях, не пов'язаних із застосуванням пестицидів).

4.5. Вимоги до збирання та заготівлі соломи, сіна, сінажу і силосу

Загальні вимоги

4.5.1. Технологія збирання соломи і сіна повинна бути узгоджена з вибраною технологією збирання зернових і трав'яних культур.

4.5.2. При збиранні та заготівлі соломи, сіна, сінажу і силосу необхідно дотримуватися правил пожежної безпеки, які викладено у ДНАОП 0.01-1.01-95.

4.5.3. При збиранні зернових з одночасним подрібненням і збиранням полови та соломи в причіпні транспортні засоби безпеку працівників потрібно забезпечити:

- обладнанням зернозбиральних комбайнів і транспортних засобів автоматичною зчіпкою, яка дозволяє здійснювати від'єднання наповненого причепа і приєднання порожнього під час руху агрегату без участі допоміжного працівника;
- погодженням траєкторії та швидкостей руху трактора й комбайна під час заміни причепа на ходу.

4.5.4. Безпека працівників при збиранні сіна і соломи, яке передбачає стягування або зштовхування копиць та укладання їх у скирту або стіг, повинна забезпечуватися через:

- комплектування машинно-тракторних агрегатів для стягування копиць тросовими волокушами двома тракторами однакового типу і класу тяги (колісними або гусеничними);
- використання справних тросових волокуш із сталевими тросами діаметром не менше 18 мм. У разі потреби подовження тросів волокуші, необхідно застосовувати сталеві троси такого ж діаметра, як і троси волокуші; зрощування тросів зв'язуванням вузлами не дозволяється. Кінці тягових тросів волокуш, а також місця зрощування повинні бути ретельно з'єднані на довжину не менше 0,5 м та обшиті брезентом або іншим цупким матеріалом жовтого кольору;
- проведення щозмінних оглядів і вибракування тягових тросів у випадках виявлення обірваних дротів: більше 12 шт. при хрестоподібному і 6 шт. – при односторонньому сплетенні;
- виставлення тракторів на максимальну ширину колії й обладнання їх зрівноважуючими вантажами на передній частині рами або на навісній системі (залежно від розміщення навісного обладнання). Не дозволяється використання вузькогабаритних гусеничних та колісних тракторів на вузькій колії;
- призначення допоміжного працівника для погодження дій трактористів при розчепленні волокуші з трактором і початку руху машин після розчеплення. Працівник має бути попереду агрегату в зоні видимості обох трактористів. Тракторист повинні починати рух тільки після сигналу допоміжного працівника (свистком, прапорцем тощо);
- регламентацію швидкісних режимів руху тракторів під час транспортування волока, від'їзду машин від волока і під час транспортування порожньої волокуші.

Знаходження людей на копицях (стогах), які переміщують, не дозволяється.

4.5.5. До скиртування сіна або соломи допускаються особи, які мають дозвіл до робіт на висоті.

4.5.6. Під час скиртування працівників забезпечують справними вилами, страхувальним знаряддям (приставні або мотузяні драбини, страхувальні мотузки для утримання драбини, металевий стрижень діаметром не менше 14 мм і завдовжки не менше 2 м), засобами сигналізації (свисток, прапорець) та індивідуального захисту відповідно до ДНАОП 0.00-3.01-98.

4.5.7. Скиртування дозволяється проводити тільки у світлий час доби і при швидкості вітру не більше 6 м/с. Не дозволяється скиртувати під час грози.

4.5.8. Під час скиртування потрібно виконувати такі вимоги:

- кількість скиртоправів, що одночасно знаходяться на скирті, не повинна перевищувати шістьох, і щоб розміщувалися вони не ближче ніж 1,5 м від краю скирти;

– при досягненні скиртою висоти 2 м навколо неї необхідно вистелити шар соломи шириною 2 м і висотою 1 м (для пом'якшення удару у разі падіння працівника зі скирти);

- скиртоправи не повинні бути на скирті під час перерви в роботі;

- не дозволяється використовувати стогоклад для підйому на скирту і спуску з неї;

- при завершенні формування скирти на ній мають залишитися не більше двох скиртоправів;

- скиртоправи не повинні знаходитися ближче 3 м від грабельної решітки під час подавання соломи (сіна) стогокладом на скирту;

- при піднімані й спусканні працівників зі скирти необхідно застосовувати приставні або мотузяні драбини, які у верхній частині повинні кріпитися страхувальними мотузками, з'єднаними з металевим стрижнем, введеним перпендикулярно вертикальній площині у нижню частину скирти зі зворотного боку на глибину не менше 1 м.

4.5.9. Безпека працівників під час збирання соломи і сіна з валків механізованим способом з використанням прес-підбирачів та підбирачів-копнувачів повинна бути забезпечена:

- співпадінням ширини валків з шириною захвату підбиральних машин;

- контролюванням наявності та справності на карданних валах трактора і агрегатованих машин захисних засобів.

4.5.10. Вкладання тюків у скирту, склади для сіна або кузов транспортного засобу повинно здійснюватися в перев'язку. При цьому тюки повинні подаватися узгоджено, укладачі не повинні наближатися до краю скирти (кузова) ближче 1,5 м.

4.5.11. Рулони необхідно вкладати механізованим способом вертикально у шаховому порядку.

4.5.12. При укладанні рулонів і тюків не допускається нахил штабеля. Похилений штабель необхідно закріпити упорами, відтяжками тощо і не прибирати їх до повного розбирання штабеля.

4.5.13. При укладанні рулонів, тюків за допомогою кранів або навантажувачів перебування працівників під піднятими рулонами, тюками і в радіусі дії стріли не допускається.

4.5.14. До початку скиртування керівник робіт повинен вибрати майданчик для скиртування, скласти схему розміщення скирт, а також відвести місце для відпочинку й прийняття їжі.

4.5.15. В умовах гористої місцевості допускається укладання невеликих за розміром скирт, при цьому майданчик для маневрування транспортних засобів повинен розміщуватися по схилу вище скирти.

4.5.16. Схил майданчика для маневрування транспортних засобів біля скирти не повинен перевищувати 6°(11%).

4.5.17. Допустима швидкість руху транспортних засобів на цьому майданчику не повинна перевищувати 5 км/год.

4.5.18. Протипожежні розриви між скиртами (копицями) і штабелями мають бути не менше 20 м.

Відстань від скирт (стогів), штабелів грубих кормів повинна бути не менше 15 м – від ліній електропередач, 20 м - від доріг, 50 м - від будівель та споруд.

4.5.19. Скирти (стоги) і штабелі дозволяється розташовувати попарно. При цьому розриви між скиртами (стогами) та штабелями в одній парі мають бути не менше 6 м, між сусідніми парами - не менше 30 м. Протипожежні розриви між двома парами повинні бути проорані смугою не менше 4 м завширшки на відстані 5 м від основи скирти (копиці) або штабеля.

4.5.20. Під час розрізання скирт чи стогів скирторізом призначається сигнальник, який повинен знаходитися за межами зони можливого падіння пиляльного ланцюга при поломках.

4.5.21. При використанні машин для навантаження соломи і сіна із скирт з одночасним подрібненням і пневматичним завантаженням у транспортні засоби не допускається перебування людей поблизу робочих органів машини, біля транспортних засобів і потоку подрібненої маси. Не дозволяється починати роботу в присутності сторонніх осіб.

4.5.22. При розбиранні скирт (стогів) не допускається утворення нависаючих козирків. У разі утворення козирків працювати під ними не дозволяється.

4.5.23. Переміщення нерозібраних скирт (стогів) волокушею на ферму проводиться по завчасно вибраному маршруту під керівництвом відповідальної особи, призначеної власником. Перебування людей на скиртах (копицях), що переміщують, не допускається.

Пресування сіна (соломи)

4.5.24. Перед початком робіт по пресуванню сіна (соломи) повинна бути перевірена справність вузлів прес-підбирача прокручуванням маховика вручну.

4.5.25. Під час роботи прес-підбирача не допускається:

- знаходитися на прес-підбирачі;
- заглядати в пресувальну камеру;
- поправляти руками в’язальний шпагат у в’язальному апараті;
- знаходитися в зоні обертання маховика;
- проштовхувати руками масу в приймальну камеру.

4.5.26. Під час використання прес-підбирача в стаціонарних умовах власник зобов’язаний:

- організувати подачу маси до приймальної камери з відстані не ближче 1,5 м справними вилами, які при подаванні маси не повинні доходити до приймальної камери ближче 0,5 м;
- встановити додаткові переносні огородження, запобігаючи доступу працівників до приймальної камери і зони обертання маховика карданного валу.

4.5.27. Під час роботи тюкоукладальника обслуговуючий персонал не повинен знаходитися ближче 1 м від робочих ланцюгів підбирача і поперечного транспортера та проштовхувати тюки в підбирач під час його руху.

4.5.28. Ручне докладання тюків, що обвалилися, дозволяється здійснювати тільки після зупинки агрегату.

4.5.29. Перед вивантаженням штабеля на землю необхідно упевнитися, що в небезпечній зоні немає людей. Під час розвантаження поправляти штабель вручну не допускається.

4.5.30. Працівники, які вкладають тюки в кузов транспортного засобу вручну, повинні знаходитися в кузові не ближче 1 м від бортів. Тюки потрібно подавати узгоджено.

4.5.31. Для піднімання в кузов транспортного засобу і спускання з нього працівникам слід використовувати приставні драбини.

4.5.32. Під час пресування соломи (сіна) не допускається перебування обслуговуючого персоналу і сторонніх осіб:

- біля штабеля тюків під час його стиснення;
- у робочій зоні машини при підніманні і опусканні штабеля;
- у кузові транспортного засобу, завантаженого тюками, під час їх транспортування;
- під платформою.

Штучне сушіння сіна

4.5.33. Вентиляційні установки для досушування сіна в скиртах і приміщеннях активним вентилюванням атмосферного або підігрітого повітря повинні монтуватися і експлуатуватися згідно з експлуатаційною документацією.

4.5.34. Пускова (рубильники, вимикачі, магнітні пускачі тощо) і запобіжна апаратура в установках і механізмах повинна бути в закритому виконанні, а електродвигуни, корпуси пускової, захисної і регулюючої апаратури силових шаф, розподільних щитів тощо заземлені або занулені.

4.5.35. На вхідному отворі вентилятора повинна бути установлена решітка з вічками 50х50 мм.

4.5.36. Вентиляційні установки, обладнані повітронагрівачем, повинні розміщуватися на відстані не менше 5 м від місця зберігання сіна.

4.5.37. Підігріте повітря в повітропровідний канал повинно подаватися по металевому повітропроводу або брезентовому рукаву, просоченому вогнестійкими речовинами.

4.5.38. Не дозволяється залишати без нагляду працюючу вентиляційну установку з повітронагрівачем, недопустимо накопичення поблизу нього рослинних решток.

4.5.39. Огляд і очищення повітророзподільних каналів системи повітророзподілу повинні проводити не менше двох працівників, один з них - спостерігач.

4.5.40. Пуск вентиляційних установок повинен здійснюватися послідовно. Не дозволяється запускати одночасно більше двох установок.

4.5.41. Включення пневмотранспортера і транспортера укладання кормів повинно проводитися після подачі попереджувального (світлового або звукового) сигналу.

Висушування рослин та відходів виробництва

4.5.42. Агрегати для висушування трав, соломи, зелених гілок дерев, виноградної вичавки та інших відходів харчової промисловості, і для виготовлення вітамінного трав'яного борошна повинні бути встановлені під навісом або у приміщеннях. Горючі конструкції навісів та приміщень мають бути оброблені вогнезахисними речовинами.

Агрегати повинні мати справні прилади контролю температурного режиму та автоматику безпеки, яка відключає подавання палива у разі обриву полум'я форсунки.

4.5.43. Розпалювання, пуск та зупинку агрегату типу АВМ слід виконувати відповідно до експлуатаційної документації. Невиконання вимог експлуатації може спричинити вибух.

4.5.44. В протипожежному відношенні приготування і зберігання трав'яного борошна повинно відповідати вимогам Правил пожежної безпеки в Україні.

Силосування та закладання сінажу

4.5.45. До обслуговування обладнання баштових сховищ допускаються особи не молодше 18 років, які мають дозвіл на виконання робіт на висоті відповідно до НАОП 6.1.00-2.13-86.

4.5.46. Місця закладання силосу не повинні розміщуватися біля колодязів і водойм із питною водою та під лініями електропередач.

4.5.47. Роботи, пов'язані із закладанням силосу, дозволяється проводити тільки у світлий час доби. У траншеях заглибленого типу допускається трамбувати силосну (сінажну) масу в темний час доби одним трактором при відсутності у траншеї допоміжних працівників і стаціонарному освітленні всієї поверхні робочої зони не менше 50 люкс.

4.5.48. Траншеї, що не використовуються, повинні бути огороджені, а ті, що не підлягають подальшому використанню,- засипані.

4.5.49. Траншейні сховища наземного й напівзаглибленого типу повинні мати обвалування бокових стін із кутом нахилу не більше 9^0 (16%) при ширині не менше 6 м. Обвалування повинно починатися на 0,2 м нижче верхнього краю бокової стінки.

4.5.50. На відстані 1 м від краю траншеї з боку розвантаження транспортних засобів повинен бути встановлений запобіжний брус.

4.5.51. Кут нахилу майданчика для маневрування транспортних засобів біля траншеї не повинен перевищувати 6^0 (11%). Швидкість руху транспортних засобів на цьому майданчику не повинна перевищувати 5 км/год.

4.5.52. З боку в'їзду й виїзду з траншеї і буртів, а також по периметру курганів повинні бути підготовлені під'їзні шляхи і рівні майданчики, достатні для маневрування транспортних засобів.

4.5.53. При використанні обв'язувального троса з кілками кінці його повинні досягати тягового гаку трактора на відстані 3-4 м від транспортного засобу.

При застосуванні бруса або сітки на кінці тросів закріплюють гаки, які після заповнення транспортних засобів силосною масою повинні знаходитися біля заднього борту кузова і при незначному зусиллі зводитися один з одним без перекосу.

Кінці додаткового троса повинні мати кільця відповідно до розміру гаків стягуючого пристрою й трактора.

Обв'язувальний трос на обох кінцях повинен мати кільця. Кріплення обв'язувальних тросів штирями і за допомогою перехідних пристроїв не допускається.

4.5.54. Тросові пристрої повинні утримуватися у справному стані і забезпечувати розвантажування маси із транспортних засобів без заїзду у траншею. Кінці тросів мають бути зароблені й обшиті брезентом на кінцях на довжину не менше 0,5 м, а несучі зчіпні деталі – пофарбовані у жовтий колір.

4.5.55. Для трамбування маси використовуються тільки гусеничні трактори загального призначення. При цьому дверці кабіни повинні бути закріплені у відкритому положенні.

4.5.56. На гусеничному тракторі, призначеному для трамбування маси, для зручності з'єднання з тросом при стягуванні маси з транспортних засобів необхідно замість серги на задній причіпній скобі встановлювати гак.

4.5.57. Дозволяється використовувати трактори тільки з передньою навіскою розрівнюючого пристрою.

4.5.58. На кургані, бурті або у траншеї дозволяється робота тільки одного трактора. У траншейних сховищах шириною 12 м і більше допускається одночасна робота не більше двох гусеничних тракторів загального призначення.

4.5.59. Розміри силосних траншей, курганів та буртів повинні відповідати проектно-технічної документації. При цьому кути в'їзду й виїзду із траншеї, підйому і спуску з бурту та кургану повинні бути не більше 20°.

4.5.60. На роботи по внесенню хімічних консервантів направляють не менше двох працівників.

4.5.61. Під час закладання в башту силосу або сінажу неприпустимо перебування людей в баштах при перервах в подачі маси більше ніж на 2 год. Після таких перерв, а також якщо башта тривалий час знаходилася в неробочому стані поновлення робіт дозволяється тільки після її провітрювання протягом 2 год.

Роботи по закладанню у башту силосу (сінажу) проводяться за нарядом-допуском згідно з вимогами п.10.1 частини 1 цих Правил.

4.5.62. При закладанні силосу або сінажу в силосні (сінажні) башти потрібно:

- вивісити табличку "Провітрюйте башту до початку робіт";
- впевнитися у відсутності людей в башті;
- перевірити надійність кріплення завантажувача до завантажувального трубопроводу;
- перевірити стан пневмотранспортера й розподілювача маси і провести їх пробне включення;
- призупинити роботу при виявленні несправностей в момент запуску машин, обладнання;
- допускати людей в завантажені башти відповідно до вимог п. 4.5.61;
- дозволяти виконання робіт по герметизації маси в башті і обслуговуванню її внутрішнього обладнання за умови, якщо розвантажувач знаходиться на висоті 0,4-0,6 м від поверхні маси;
- контролювати примусове провітрювання заповненої башти протягом 1 год перед входом в неї працівників для герметизації маси плівкою, а потім періодичне провітрювання протягом 15-20 хв через кожні 30 хв роботи;
- призупинити роботи під час грози і відвести працівників від башти на відстань не менше 50 м.

4.6. Вимоги до збирання та післязбиральної доробки льону

4.6.1. При складанні агрегату трактор–льонокомбайн–причіпний візок причіплювач повинен знаходитися з лівого боку агрегату і подавати сигнали трактористу. Зчеплення агрегату необхідно проводити при зупиненому тракторі.

4.6.2. Страхувальні пристрої повинні бути в положенні, яке виключає можливість роз'єднання агрегату.

4.6.3. Карданний вал комбайна або льонобралки необхідно приєднувати до валу відбору потужності трактора після зчеплення машин та при заглушеному двигуні.

4.6.4. Не допускається перебування працівників в кузові причепа під час руху. Розрівнювати ворох в причепі дозволяється тільки при зупинці агрегату.

4.6.5. Льонозбиральні агрегати на поворотах та крутих схилах повинні рухатися із швидкістю, яка б забезпечувала безпеку руху.

4.6.6. Перед відчепленням льонокомбайна від трактора необхідно опустити та зафіксувати підставки причіпного обладнання (сниці) і картера. Під колеса машин слід поставити упори.

4.6.7. Не дозволяється надівати та знімати бральні паси та заправляти в'язальний апарат комбайна і підбирача шпагатом при працюючому двигуні.

4.6.8. Під час обкатки в'язального апарата включення його здійснювати тільки за шнур, прив'язаний до педалі, при цьому необхідно знаходитися за межами зони роботи скидальних важелів.

4.6.9. На пункті сушіння перед пуском в роботу повітропідігрівача потрібно перевірити надійність заземлення (занулення) системи електрообладнання.

4.6.10. Не допускається ремонт та проведення технічного обслуговування машин і обладнання на пункті сушіння без попереднього їх відключення з електромережі.

4.6.11. Транспортні засоби, які використовують на сушильному пункті, забезпечуються іскрогасниками.

4.6.12. Пожежна безпека на пунктах сушіння повинна відповідати вимогам Правил пожежної безпеки України.

4.6.13. Приміщення льонопереробного пункту повинно відповідати вимогам ДНАОП 0.03-3.01-71 (СН № 245-71), мати природне освітлення відповідно до СНиП II-4-79 і вентиляцію для видалення пилу згідно з ДНАОП 0.03-1.07-73 (СП №1042-73).

4.6.14. В приміщенні льонотіпальний агрегат і куделеприготувальну машину розташовують так, щоб прохід між ними і стіною приміщення був завширшки 1,3-1,5 м, а між прийомною частиною м'яльної машини і стіною приміщення – не менше ніж 1,5 м.

4.6.15. Всі машини на пункті первинної обробки льону повинні бути обладнані вентиляційними пристроями – для видалення пилу і пневмотранспортерами – для видалення костриці за межі пункту, а відходів тріпання - до місць наступної обробки.

4.6.16. Привід машин м'яльно-тіпальних і куделеприготувальних агрегатів, вентиляторів системи пиловидалення і пневмотранспортерів для костриці та відходів тіпання повинен здійснюватися електродвигунами закритого типу. Електродвигуни окремих машин повинні бути заземлені (занулені).

4.6.17. Льономолотильні і тіпальні машини слід обладнувати столами для подачі сировини і обмежувачами положення рук.

4.6.18. Не допускається відкривати кожухи тіпальних машин до повної їх зупинки.

4.6.19. Усувати забивання голчатих валиків трясилок та знімати намотки з вальців машин і шийок бильних барабанів тіпальних машин необхідно тільки за допомогою гаків-різаків.

4.6.20. Не допускати в приміщеннях накопичення пилу на проводах та стелі.

4.6.21. З метою пожежної безпеки необхідно постійно слідкувати, щоб на частинах механізмів, що обертаються, не утворювалися намотки з волокна.

4.7. Вимоги до вирощування та збирання цукрових буряків

4.7.1. Безпека процесів вирощування та збирання цукрових буряків забезпечується виконанням заходів, розроблених згідно з ГОСТ 12.3.002.

4.7.2. Роботи по вирощуванню та збиранню цукрових буряків на підприємствах повинні виконуватися відповідно до технологічних карт.

4.7.3. Режими виконання технологічних процесів сівби, догляду за посівами та збирання цукрових буряків повинні забезпечувати:

- погодженість роботи машинно-тракторних агрегатів;
- завантаження машинно-тракторних агрегатів відповідно до їх продуктивності.

4.7.4. Технічний стан машин і обладнання повинен відповідати вимогам підрозділу 3.1 частини 2 цих Правил.

4.7.5. Не дозволяється перебування працівників на сівалках під час переїзду і розворотів, на транспортних засобах при завантаженні і транспортуванні гички або коренеплодів цукрових буряків.

4.7.6. Працівникам не дозволяється:

- підштовхувати буксуючі транспортні засоби та бурякозбиральні машини;
- знаходитися на рамі або інших частинах бурякозбиральних машин під час їх роботи;
- без рукавиць проводити заміну ножів і дисків зрізуючих і обрізувальних механізмів, встановлювати зазори між дисками копачів та зазори в конічних підшипниках копачів.

4.7.7. З метою попередження зіткнення збирального агрегату (комбайну) з транспортним засобом при завантаженні під час руху інтервал між ними повинен бути не менше 1,5 - 2 м.

4.7.8. Не дозволяється розрівнювання коренеплодів цукрових буряків вручну в кузові транспортного засобу під час його руху.

4.7.9. Не допускається перебування працівників попереду і позаду гичкозбиральної машини, а також в площині обертання ротора.

4.7.10. Якщо після розвантаження в транспортному засобі залишається частина коренеплодів, їх треба прибирати скребком або лопатою з подовженим держаком, не піднімаючись в кузов.

4.8. Вимоги до вирощування, збирання та післязбиральної доробки картоплі

4.8.1. Технологічні процеси вирощування, збирання і післязбиральної доробки картоплі на підприємствах повинні відповідати технологічним картам. Режими технологічних процесів повинні забезпечувати:

- погодженість роботи машин і агрегатів;
- завантаження машин відповідно до їх продуктивності.

4.8.2. Розвороти машин належить проводити при виглиблених із ґрунту робочих органах. При цьому швидкість повинна бути не більше 4 км/год.

4.8.3. Обпилювання і обприскування картоплі пестицидами за допомогою наземної апаратури та авіації, внесення гранульованих препаратів у ґрунт здійснюються відповідно до пунктів підрозділу 10.2 частини 1 цих Правил.

4.8.4. При ручному навантажуванні й розвантажуванні посадкового матеріалу в мішках та інших ємкостях маса вантажу разом із тарою не повинна перевищувати встановлених норм, викладених у п. 10.5 частини 1 цих Правил.

4.8.5. Не дозволяється перевозити навісну саджалку із завантаженими бункерами.

4.8.6. Під час переміщення садильного агрегату піднімати й опускати маркери вручну не допускається.

4.8.7. Не допускається перебування людей у радіусі дії стріли завантажувача.

4.8.8. Зчеплення, навішування машин і знаряддя на трактори або самохідні шасі, а також монтування й підключення стаціонарних машин повинні проводитися згідно з вимогами експлуатаційної документації.

4.8.9. Комплектування й налагодження машинно-тракторних агрегатів для посадки та обробку картоплі, комбайнів і стаціонарних машин для доробки повинен проводити тракторист-машиніст під наглядом керівника робіт.

4.8.10. Робота картоплезбиральних комбайнів у темний час доби дозволяється тільки в тому випадку, якщо забезпечується освітленість відповідно до ГОСТ 12.2.019.

4.8.11. При транспортних переїздах передні колеса причіпних картоплезбиральних комбайнів і вивантажувальні транспортери необхідно установлювати у транспортне положення.

4.8.12. При груповому переїзді агрегатів дистанція між ними повинна бути не менше 30 м, а на схилах - не менше 50 м.

4.8.13. Усунення несправностей, очищення, регулювання знарядь, машин і обладнання потрібно проводити при зупинених (опущених) робочих органах і виключеному валу відбору потужності.

4.8.14. Монтаж (демонтаж) і переміщення транспортерів для транспортування картоплі слід проводити згідно з вимогами, викладеними в експлуатаційній документації.

4.8.15. Післязбиральну доробку картоплі належить проводити у виробничих приміщеннях (на виробничих майданчиках), які відповідають нормам технологічного проектування підприємств сільського господарства, санітарним нормам, а також вимогам електро - і пожежобезпеки.

4.8.16. У виробничих приміщеннях позначається маршрут руху транспортних засобів, швидкість руху яких не повинна перевищувати 2 км/год.

4.8.17. Швидкість в'їзду транспорту на платформу підйомника і його допустима вантажопідйомність регламентуються експлуатаційною документацією і позначаються відповідними знаками.

4.8.18. Перед підніманням платформи підйомника оператор повинен упевнитися у відсутності працівників на транспортному засобі, що розвантажується, в прийомному бункері, на платформі підйомника та подати звуковий сигнал.

4.8.19. Обслуговуючому персоналу забороняється знаходитися під піднятою платформою підйомника.

4.8.20. Після в'їзду транспортного засобу на платформу підйомника водій зобов'язаний поставити машину на стоянкове гальмо, вийти з кабіни і зійти з платформи.

4.8.21. Відстань між машинами, що розвантажується і розвантаженою, має бути не менше 20 м.

4.8.22. Струмопідвідні проводи до електрифікованих машин і установок на робочих площадках і у виробничих приміщеннях для післязбиральної доробки

картоплі повинні бути ізольовані, захищені від механічних пошкоджень і не заважати роботі транспорту.

4.8.23. Не допускається підключення машини до електромережі у разі виявлення механічних пошкоджень кабелю, проводу, пускової апаратури, рукояток управління, до усунення несправностей з подальшою перевіркою.

4.8.24. Електротехнічний персонал повинен щозміни проводити огляд всієї електротехнічної апаратури.

4.8.25. Переміщення електрифікованих машин на інше місце необхідно проводити під керівництвом особи, яка відповідає за цю ділянку роботи.

4.8.26. При переміщенні електрифікованих машин потрібно слідкувати за тим, щоб не виникало натягу живильного проводу й наїздів на нього. Не допускається переміщувати машини без попереднього знеструмлення.

4.8.27. Не допускається проїзд агрегату під лінією електропередачі, якщо відстань від найвищої точки агрегату до проводу не відповідає вимогам п. 3.2.8 частини 2 цих Правил.

4.9. Вимоги до вирощування та збирання овочевих і баштанних культур

4.9.1. Підготовку поля необхідно проводити згідно з вимогами підрозділу 4.2.

4.9.2. Для запобігання перекиданню машин при роботі поблизу великого каміння, небезпечних схилів, ярів тощо слід проводити обмежувальну розмітку поля виставленням віх висотою 2,5-3 м, попереджувальних знаків відповідно до вимог ГОСТ 12.4.026 і проведення плугом обмежувальних борозен на відстані не менше ширини поворотної смуги агрегату від краю перешкоди.

4.9.3. Робота машин загального призначення дозволяється на полях із нахилом не більше 9°(16%).

4.9.4. Немеханізовані роботи повинні проводитись тільки на ділянках полів і плантацій, на яких не проводяться механізовані роботи.

4.10. Вимоги до закладення і вирощування багаторічних насаджень та збирання врожаю

4.10.1. Роботи по терасуванню схилів необхідно проводити відповідно до вимог підрозділу 3.2.1 частини 2 цих Правил.

4.10.2. До роботи по терасуванню схилів допускаються трактористи, які мають кваліфікацію не нижче 2 класу і стаж роботи на гусеничному бульдозері не менше 3 років.

4.10.3. Вмикання прищеплювальних машин в електричну мережу повинно здійснюватись через штепсельне з’єднання. Технічне обслуговування і ремонт слід проводити тільки після знеструмлення машин.

4.10.4. На вхідних дверях приміщення для світлового загартування щеплень з використанням ртутних ламп високого тиску (ДРЛ) повинен вивішуватися заборонний знак згідно з ГОСТ 12.4.026 з пояснювальним написом “При включених ртутних лампах заборонено перебування людей в приміщенні”. Відкривання дверей повинно бути зблоковано з вимиканням ртутних ламп.

4.10.5. При навантаженні і розвантаженні шпалерних стовпів треба знаходитися з їх торцевих боків, кожен залізобетонний стовп розвантажувати тільки удвох.

4.10.6. Не дозволяється складувати шпалерні стовпи в штабелі заввишки понад 1,5 м.

4.10.7. Машини і знаряддя, призначені для роботи в безпосередній близькості від крон дерев, повинні бути обладнані обтічниками, що запобігають нанесенню травм трактористу і обслуговуючому персоналу.

4.10.8. Садові платформи або агрегати, призначені для піднімання і переміщення працівників, належить утримувати в справному стані. Перед початком робіт потрібно перевірити справність перил, а також наявність страхувальних ланцюгів на перилах трапів.

4.10.9. Для роботи на садових платформах і на драбинах допускаються особи, що мають медичний дозвіл для роботи на висоті.

4.10.10. Під час роботи на платформі з використанням пневматичного інструменту для очищення, побілення штамбів, збирання плодів і обрізування крони плодових дерев працівники повинні застосовувати захисні окуляри.

4.10.11. Під час роботи на садовій платформі не допускається:

- знаходитися в зоні дії трапів;

- лагодити пневматичний різальний апарат і замінювати його при працюючому компресорі;

- заходити на платформу і сходити з неї на ходу, а також переходити з одного боку трапа на другий;

- використовувати платформу для перевезення людей.

4.10.12. Робота садових платформ на ділянках з ухилом більше 12° та на терасах не дозволяється.

4.10.13. Не допускається проводити машинне контурне обрізування плодових дерев:

- у садах з нахилом понад 9° (16%);

- без захисного огородження лобового і бокових стекол кабіни трактора;

- з використанням дискових пилок з тріщинами на диску або зубцях, із зламаними підряд двома зубцями; як виняток, допускається до роботи дискова пилка без двох діаметрально розміщених зубців;

- без контролю кріплення пилок через кожні 3 год роботи;

- при знаходженні людей в радіусі 70 м.

4.10.14. Не дозволяється очищати дискові пилки від гілок без рукавиць і спеціальних чистиків.

4.10.15. Ручна тара для посадки саджанців, розсади і збирання продукції садівництва (ящики, корзини тощо) повинна бути у справному стані.

4.10.16. При обробітку ґрунту і прорідженні рослин з використанням ручного інструменту працівникам необхідно розміщатися на відстані 2-3 м один від одного.

4.10.17. При проведенні чеканки пагонів, обрізуванні лози, зрізанні виноградних грон, підв’язуванні виноградних кущів працівники повинні знаходитися один від одного на відстані не менше 2 м.

4.10.18. Шпалерний дріт повинен бути натягнутий без провисання, не повинен мати кінців, що стирчать. Шпалерні стовпи повинні бути без тріщин, відломів, викривлень і міцно закріплені в ґрунті.

4.10.19. Під час ремонту шпалер дріт повинен бути звільнений від лози.

4.10.20. Для обрізування плодових дерев потрібно використовувати драбини-стрем’янки з огородженими робочими площадками.

4.10.21. Обрізувати дерева з приставних драбин не дозволяється.

4.10.22. Кожного дня перед початком роботи керівник робіт повинен перевіряти справність драбин.

4.10.23. Роботи на драбинах висотою більше 3 м повинні виконувати два працівники, один з яких повинен підтримувати драбину в основі від переміщень.

4.10.24. При використанні драбини під час обрізування гілок не допускається:

- працювати, стоячи вдвох на одній драбині;
- переходити з драбини на дерево і назад;
- стояти одною ногою на драбині, а другою – на дереві;
- працювати механізованим інструментом на драбині з неогородженою робочою площадкою.

4.10.25. Не дозволяється підкладати під нижні кінці драбин каміння, обрізки дощок, обрубки дерев та інші предмети, використовувати як підставки випадкові предмети (ящики, бочки, лавки тощо).

4.10.26. Не дозволяється перекидати один одному сокири та інструмент, залишати інструмент на деревах, драбинах і площадках драбин.

Для переміщення ручного ріжучого інструменту повинні використовуватись відповідні сумки або легкі переносні ящики.

4.10.27. Керівник робіт повинен вибрати і вказати місця складування або спалювання відходів обрізування (лози, гілки тощо). Спалювання відходів обрізування здійснюється бригадою у складі не менше двох осіб.

4.10.28. Під час обрізування не допускається:

- одночасне виконання механізованих і ручних робіт на одній ділянці, плантації, винограднику;
- порушення встановлених строків поновлення ручних робіт на полях, виноградниках і в садах, оброблених пестицидами;
- спільне перевезення до місця роботи людей і незахищеного ручного інструменту, що ріже або коле (вил, граблів, сап, мотик, секаторів, садових ножів тощо);
- зберігати інструмент на ділянках і в траві;
- залишати інструмент в робочій зоні;
- проводити роботи по обрізуванню дерев під час дощу і після нього до підсихання стовбурів і основних скелетних гілок;
- класти в кишені і на площадку драбини матеріали та інструмент, що застосовується при обрізуванні, лікуванні ран і дупел дерев та інших роботах;
- знаходитися під гілками, що зрізуються;
- проводити обрізування високих дерев поблизу ліній електропередач під напругою;
- залізати на дерева при обрізуванні дерев та збиранні плодів;
- знаходитися в міжрядді під час натягування шпалерного дроту механічними засобами.

4.11. Вимоги до зрошуваного землеробства

4.11.1. Перед початком робіт потрібно організувати огляд дощувальних машин, перевірити герметичність з’єднань трубопроводу при робочому тиску води, наявність захисних кожухів, роботу дощувальних апаратів і спрацювання зливних клапанів на водопровідному поясі.

Засувку гідранта, що живить водою дощувальну машину, слід відкривати повільно, протягом 1-2 хв, не допускаючи гідравлічного удару.

4.11.2. Під час роботи двоконсольних дощувальних машин тракторист-машиніст повинен знаходитися в кабіні трактора із закритими дверцями.

4.11.3. У процесі роботи, технічного обслуговування та ремонту дощувальних машин позиційної дії необхідно їх загальмувати. Перед переїздом машин на нову позицію трубопровід належить звільнити від води, а гальма встановити у транспортне положення.

4.11.4. Промивання та очищення трубопроводів і насадок дощувальних апаратів від засмічення необхідно здійснювати щітками, чистиками і ручними насосами. Не дозволяється продування дощувальних патрубків ротом, очищення фільтрів вручну, без захисту шкірного покриву рук.

4.11.5. Усі роботи по технічному обслуговуванню, усуненню несправностей дощувальної техніки й обладнання з одночасним внесенням добрив і тваринницьких стоків необхідно проводити тільки при припиненні подачі суміші для підживлення в дощувальну машину і після попереднього промивання її чистою водою. Промивання дощувальної техніки чистою водою потрібно проводити після кожного застосування розчину добрив протягом 10-15 хв.

4.11.6. У процесі експлуатації електрифікованих дощувальних машин, не рідше одного разу на 3 міс, необхідно перевіряти ізоляцію проводів і обмоток електродвигунів із занесенням даних вимірювання у спеціальний журнал. При величині опору менше 0,5 МОм належить провести огляд електрообладнання й усунути несправність. Перевірку повинен робити електротехнічний персонал.

4.11.7. Під час технічного обслуговування й усунення несправностей на пульті управління вивішується плакат “Не вмикати! Працюють люди.”

4.11.8. Технічне обслуговування щита управління виконується електротехнічним персоналом, який має не нижче III групи з електробезпеки.

4.11.9. При пересуванні електрифікованих дощувальних машин оператор повинен слідкувати за контрольною лампою сигналізації на пульті керування, положенням приєднувального кабелю, не допускаючи його натягу.

4.11.10. Для штучного дощування в охоронній зоні повітряної лінії електропередачі повинні використовуватися машини, які забезпечують переривчастий струмінь води.

4.11.11. В охоронній зоні повітряної лінії електропередач напругою вище 1000 В полив дощуванням необхідно організовувати так, щоб останні краплини струменя води за будь-яких погодних умов і технічного стану машини не пересікали вісь траси лінії електропередачі 3-35 кВ; при напрузі повітряної лінії електропередачі 110 кВ і вище відстань від дощувальної машини до лінії електропередачі повинна бути такою, щоб останні краплини струменя дощувальної води не перехрещували межі охоронної зони.

4.11.12. Віддаль від проекції на землю ближнього проводу лінії електропередачі до сопла дощувального апарата має бути не менше вказаної в табл.4.

Таблиця 4

Найменша відстань на поверхні землі від сопла дощувального апарата до проекції на землю найближчого проводу повітряної лінії електропередачі, м

Тип	Марка	Відстань, м при напрузі, кВ

		до 1	10	35
Далекоструминні дощувальні апарати				
	ДН-1	20	30	30
	ДА-2	20	40	40
	ДД-15	30	45	45
	ДД-30	40	55	55
	ПУК-3	30	45	45
	ДДН-70	50	65	65
	ДДН-100	70	85	85
Середньостру-минні дощувальні машини (від кінцевого дощувального апарата)	“Фрегат”	15	30	30
	"Волжанка" (ДКШ-64)	15	20	20

4.11.13. Питомий електричний опір дощувальної води повинен бути не нижче 7 Ом·м (700 Ом·см);

4.11.14. Вказані у пп. 4.11.11-4.11.12 відстані мають бути збільшені настільки, щоб останні краплі струменя дощувальної води не пересікали меж охоронної зони, якщо:

- питомий опір води менше 7 Ом·см;
- на дерев’яних опорах повітряної лінії 6-20 кВ встановлені ізолятори типу ШС 10-А;
- ділянки ліній електропередач, які проходять по сільськогосподарських угіддях, де здійснюється полив дощуванням, не забезпечені автоматичним повторним включенням (АПВ).

4.11.15. Для поливу широкозахватними дощувальними машинами вибирають площі, по яких не проходять повітряні лінії електропередачі.

4.11.16. Організацію зрошувальної системи і вибір технологічних схем роботи дощувальних машин і агрегатів в охоронній зоні лінії електропередачі необхідно здійснювати з врахуванням пп. 4.11.11-4.11.14. Замір питомого опору води проводить кваліфікований персонал проектної організації.

4.11.17. При переміщенні дощувальних машин під проводами електричних ліній, що знаходяться під напругою, потрібно виконувати вимоги Правил охорони електричних мереж.

4.11.18. При використанні дощувальних машин для поливу не дозволяється:

- під час роботи і при переїзді дощувальних машин знаходитися на крилах, рамі візка, підніжках і навісці трактора, фермі і під фермою двоконсольних агрегатів, під струменем і поблизу сопла далекоструминних машин;
- допускати надмірного викривлення водопровідного трубопроводу;
- наближатися поливним агрегатом до бровки зрошувального каналу на відстань менше 0,7 м;
- здійснювати полив і переїзди вздовж зрошувального каналу, з опущеним водозабірним вузлом на транспортній швидкості агрегату;

- переміщувати електрифіковані машини в темну пору доби при відключеній сигналізації і несправній системі світлового контролю;

- проїжджати дощувальним машинам типу “Днепр” та “Кубань” під високовольтними лініями електропередач;

- перевозити або переміщувати насосну станцію з працюючим двигуном;

- розміщувати насосну станцію ближче 1,5 м від краю берега водозабору;

- транспортувати насосну станцію, не обладнану гальмами, при швидкості більше 15 км/год;

- зберігати безпосередньо біля станції паливо, мастильні матеріали та інші предмети, що не мають відношення до її обслуговування;

- проводити полив ділянок, які розташовані відносно дощувальної машини з протилежного боку лінії електропередач напругою вище 1000 В.

4.11.19. На ділянках, що розміщені коло полів, оброблених пестицидами, роботи належить проводити з навітряного боку.

При зміні напряму вітру, що викликає попадання парів пестицидів або продуктів їх розпаду в робочу зону, необхідно застосовувати засоби захисту відповідно до вимог розділу 9 частини 1 або припинити роботу.

4.12. Вимоги до землеробства у гірських, передгірських зонах і на схилах

4.12.1. В кожному підприємстві проводиться паспортизація оброблюваних крутосхилих земельних ділянок з зазначенням крутості поздовжніх і поперечних схилів, перешкод, небезпечних місць тощо.

Небезпечні місця на ділянках повинні бути позначені попереджувальними знаками “Обережно! Інші небезпеки” згідно з ГОСТ 12.4.026.

4.12.2. Згідно з вимогами Правил дорожнього руху України (розділ 28) мобільну сільськогосподарську техніку, призначену для роботи в гірських умовах, потрібно забезпечувати противідкатними упорами (башмаками).

4.12.3. Під час роботи на схилах необхідно стежити за покажчиком крену.

4.12.4. Перед початком робіт на крутих схилах слід додатково перевірити справність гальм, рульового управління, ходової частини і муфти зчеплення, креноміра, рівень масла в картері двигуна, у гідравлічній системі і гідросистемі коробки переміни передач.

4.12.5. Для вимушеної зупинки машини (трактора) повинна бути вибрана ділянка з найменшим нахилом. При тривалій зупинці на схилі після заглушення двигуна машину потрібно поставити на стоянкове гальмо, педалі робочих гальм поставити на защіпку, включити І або задню передачу, навісне знаряддя опустити або заглибити робочі органи, а під колеса або гусениці підкласти противідкатні упори (башмаки).

4.12.6. При роботах на схилах ширина розворотної смуги має бути не менше подвійної ширини захоплення машинно-тракторного агрегату.

4.12.7. При роботі на схилах двері кабіни з боку верхньої частини схилу повинні бути закріплені у відкритому положенні. Не допускається перебування в кабіні трактора сторонніх осіб.

4.12.8. При одночасному русі двох тракторів і більше по схилу відстань між ними має становити не менше 50 м, при зустрічному роз’їзді - не менше 2 м.

4.12.9. Під час подолання крутих і слизьких підйомів (спусків) в складі колони машина, що рухається ззаду, не повинна починати рух доти, поки передня машина не подолає підйом (спуск). Підйом необхідно долати на нижчій передачі без зупинок і переключення передач.

4.12.10. Розбивати загінки і прокладати перші борозни на схилах потрібно під керівництвом відповідальних осіб, призначених власником.

4.12.11. Працювати стогокладом дозволяється на схилі не більше 6^0 і при швидкості вітру до 10 м/сек.

Ч А С Т И Н А 3

Вимоги охорони праці у тваринництві

1. Загальні вимоги

1.1. Безпека процесів, пов'язаних з виробництвом продукції тваринництва, повинна відповідати вимогам державних стандартів, технологічної та експлуатаційної документації, інструкцій з вимог безпеки до технологічних процесів, вимогам 1 та 3 частин цих Правил.

1.2. У виробництві продукції тваринництва на працюючих можуть діяти небезпечні й шкідливі виробничі фактори, викладені в розділі 1.1 частини 1 цих Правил, а також нижченаведені:

- біологічна небезпека (мікроорганізми: бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, гриби, актиноміцети, найпростіші та продукти їхньої життєдіяльності і макроорганізми: тварини, рослини, люди й продукти їхньої життєдіяльності, а також культури кліток і тканин);
- спільні хвороби для людей і тварин: бруцельоз, туберкульоз, ящур, сибірка, сап, сказ, Ку-гарячка, лептоспіроз, туляремія і деякі гельмінтози (бичачий і свинячий солітер, трихінельоз, ехінококоз).

На підприємствах із виробництва продукції тваринництва повинні бути передбачені заходи щодо захисту працюючих від дії цих факторів.

1.3. Мікроклімат виробничого середовища не повинен чинити несприятливого впливу на працівників. У виробничих приміщеннях, де неможливо встановити допустимі нормативні показники мікроклімату через технологічні вимоги до виробничого процесу, повинен бути забезпечений колективний або індивідуальний захист працівників згідно з вимогами розділу 9 частини 1 цих Правил. В інших виробничих та підсобних приміщеннях мікроклімат повинен відповідати ГОСТ 12.1.005.

1.4. Рівень шуму на робочому місці повинен бути не більше 80 дБА відповідно до ГОСТ 12.1.003.

У разі відсутності технічної можливості зниження шуму на робочих місцях до гранично допустимих величин працівники допускаються до роботи лише при наявності засобів індивідуального захисту.

1.5. Біологічна безпека повинна забезпечуватися мінімальним часом контакту працівників із тваринами, кормовими сумішами, продукцією тваринництва, екскрементами тварин і відходами виробництва; ефективною роботою вентиляції, систематичним проведенням дезінфекційних робіт та прибиранням приміщень, застосуванням дезодорантів, встановленням бактерицидних ламп та ін.

1.6. Температура поверхонь, що оточують постійне робоче місце, не повинна перевищувати 35°С.

1.7. Небезпечні місця та зони на фермах необхідно позначати попереджувальними знаками згідно з ГОСТ 12.4.026. Знаки безпеки повинні бути розміщені на видному місці.

1.8. Сигнальні пристрої, які попереджують про небезпеку, розміщують таким чином, щоб сигнали були помітними або добре прослуховувались під час виконання виробничого процесу.

1.9. Поводження з тваринами має бути спокійним, упевненим, але не грубим.

1.10. Над стійлами агресивних тварин слід вивішувати попереджувальні знаки відповідно до ГОСТ 12.4.026 з пояснювальним написом типу "Обережно! Корова б'ється!" тощо.

1.11. Конструкція станків, секцій, стійл для тварин повинна відповідати вимогам ОНТП 3-85, ВНТП СГіП-46-1.94, ВНТП СГіП-46-2.95, ДБН В.2.2-1-95.

1.12. Працівники по догляду за тваринами, які мають незначні рани, садна, захворювання шкіри, допускаються до роботи лише з дозволу медпрацівників і за умови виконання ними потрібних захисних заходів.

2. Вимоги до технологічних процесів

2.1. При проектуванні, організації і впровадженні виробничих процесів у тваринництві необхідно виконувати вимоги:

- утримання тварин;
- зменшення часу безпосереднього контакту працівників з тваринами за рахунок заміни ручної праці на механізовану та автоматизовану;
- виключення шкідливої дії на працівників продуктів життєдіяльності тварин, а також матеріалів, які мають шкідливі властивості;
- використання засобів колективного та індивідуального захисту;
- заміни виробничих процесів і операцій, пов'язаних з виникненням небезпечних і шкідливих виробничих факторів, процесами і операціями, за яких зазначені фактори відсутні, а вміст шкідливих речовин не перевищує гранично допустимих концентрацій та рівнів;
- дотримання правил експлуатації машин і обладнання, викладених в експлуатаційній документації;
- забезпечення заходів, направлених на запобігання проявленню небезпечних і шкідливих виробничих факторів у разі аварії;
- використання сигнальних пристроїв, кольорів і знаків безпеки згідно з ГОСТ 12.4.026;
- своєчасного прибирання, знешкодження і знезараження виробничих відходів, які є джерелом шкідливих виробничих факторів.

2.2. Виробничі процеси, які супроводжуються забрудненням навколишнього середовища (повітря, ґрунту, водойм) і розповсюдженням шкідливих речовин у концентраціях, що перевищують гранично допустимі норми, встановлені відповідно до чинних стандартів та інших нормативних документів, проводити не дозволяється.

2.3. Для виробничих процесів, пов'язаних з виділенням і накопиченням шкідливих речовин та хвороботворних мікроорганізмів, потрібно передбачати устаткування для механічного очищення місць їх накопичення (доїльна апаратура, трубопроводи, виробничі приміщення, транспортні засоби тощо) з подальшим їх знешкодженням та знезараженням.

2.4. В місцях встановлення машин, механізмів, обладнання необхідно вивішувати інструкції по їх безпечному обслуговуванню і експлуатації.

3. Вимоги до організації виробничих процесів

3.1. Вимоги до території, майданчиків та приміщень

3.1.1. Територія тваринницьких ферм, розміри санітарних захисних зон повинні відповідати вимогам ВНТП-СГіП-46-1.94, ДБН Б.2.4-3-95, ДБН 360-92, Правил пожежної безпеки в Україні.

3.1.2. Освітлення території ферм, робочих місць виробничих приміщень, проходів, проїздів, входів, виходів і споруд повинно відповідати вимогам галузевих норм освітлення згідно зі СНиП II-4-79.

3.1.3. При розміщенні будівель і споруд на тваринницьких фермах не допускається перехрещення шляхів переміщення сировини і готової продукції, відходів виробництва та харчової продукції, хворої або підозрюваної на захворювання худоби із здоровою.

3.1.4. Дороги, проїзди і пішохідні проходи повинні бути вільними для руху, вирівняні, очищені від снігу і грязі, під час ожеледиці - посипані матеріалами, що

запобігають сковзанню, а в темну пору - освітлені. Швидкість руху на території ферм має бути до 10 км/год, у виробничих приміщеннях - не більше 2 км/год.

3.1.5. Під'їзні шляхи до кормоцехів і майданчиків для прийому та вантаження кормів повинні мати тверде покриття.

3.1.6. Схему руху транспорту на території ферми з зазначенням дозволених і заборонених напрямків, поворотів, стоянок, виїздів і в'їздів після затвердження її власником підприємства доводять до відома всіх працівників і вивішують при в'їзді, а також на складних ділянках і у виробничих приміщеннях.

3.1.7. Для відведення виробничих стічних вод (стоків від миття обладнання, коренебульбоплодів, цехів переробки продукції, пунктів утримання худоби перед забоєм, санітарного блоку тощо), а також господарсько-побутових стічних вод підприємство потрібно обладнувати каналізацією. Кількість та типи систем каналізації повинні визначатися з урахуванням забезпечення повного знезараження стоків.

3.1.8. Ділянка території тваринницького комплексу (ферми) для приготування робочих рідин пестицидів, проведення обробки тварин, знезараження та знешкодження використаної тари, технічних засобів повинна бути заасфальтована або зацементована і мати ухил в бік бетонованого резервуара для збирання відпрацьованих рідин.

3.1.9. Прибирання території на великих тваринницьких підприємствах повинно бути механізоване і здійснюватись систематично за допомогою мобільних сміттєзбірників, мийних автомобілів, інших машин та агрегатів.

3.1.10. Ветеринарні служби (за винятком ветсанпропускників), котельні, гноєсховища відкритого типу розміщуються на фермах з навітряного боку відносно рози вітрів.

3.1.11. На території ферми потрібно влаштовувати спеціальні місця для відпочинку і окремо - для куріння.

3.1.12. Біля водойм, басейнів, градирень, що знаходяться на території ферм і комплексів, належить встановлювати плакати, які не дозволяють купання і використання їх не за призначенням.

3.1.13. Виробничі приміщення для утримання і доїння тварин, первинної обробки і зберігання молока повинні відповідати вимогам п. 7.9.6 Правил пожежної безпеки в Україні, нормам технологічного проектування згідно з та ВНТП-СГіП-46-1.94.

3.1.14. У виробничих приміщеннях передбачаються місця для вогнегасників, аптечок першої допомоги, плакатів із безпеки праці, пожежної безпеки і виробничої санітарії, а також плану безпечної евакуації людей і тварин під час пожежі.

3.1.15. Решітки зливних отворів і каналів у приміщеннях повинні бути на одному рівні з підлогою.

3.1.16. Двері або ворота у приміщеннях мають легко відкриватися назовні на всю ширину отвору і мати пристрої для фіксування дверних полотен у відкритому та закритому положеннях.

3.1.17. Віконні рами повинні мати легко керовані ручні або механізовані пристрої для відкриття й фіксації їх з підлоги у потрібному положенні.

3.1.18. Центральні пункти управління технологічними процесами та устаткуванням повинні розміщуватися в окремих приміщеннях.

Умови праці операторів повинні відповідати ГОСТ 12.1.005, ГОСТ 12.1.003, ГОСТ 12.1.007, ГОСТ 12.1.008, ГОСТ 12.1.012, ГОСТ 12.2.032, ГОСТ 12.2.033 і СНиП II-4-79 .

3.1.19. Отвори у стінах, по яких транспортуються сипучі корми на кормороздавальні установки, обладнуються пристроями (підвісні щитки, фартухи тощо), що виключають протяги у приміщеннях.

3.1.20. Підлога у виробничих приміщеннях, доїльних залах, молочарнях, мийних, вакуум-насосних повинна бути водонепроникною, без щілин, вибоїн, із стоками для води і відповідати ДБН В.2.2-1-95.

3.1.21. Підлога станків доїльних установок повинна бути рівною з твердим покриттям і мати ухили для стікання води від станків до 0,5°(1%).

3.1.22. Оброблення стін, стелі і поверхонь конструкцій виробничих приміщень повинно попереджувати сорбцію шкідливих речовин і дозволяти миття та дезінфекцію.

Доїльний зал, молочне відділення після закінчення робіт потрібно ретельно прибирати, мити та провітрювати.

Двічі на місяць їх слід дезінфікувати розчином гіпохлориду кальцію (натрію) з вмістом 3%-ного активного хлору до висоти не менше ніж 1,8 м. Заштукатурені стіни приміщення належить дезінфікувати суспензією свіжогашеного вапна. Внутрішню поверхню стін приміщень доїльних залів, молочних та мийних відділень і лабораторій потрібно мити і дезінфікувати до висоти не менше 1,8 м.

Фарбування стін, стелі, обладнання кормоцехів, кормокухонь, складів повинне відповідати вимогам санітарії.

3.1.23. Вакуум-насоси і компресори слід розміщувати в окремих звукоізольованих приміщеннях з виводом глушників у звукопоглинаючі колодязі.

3.1.24. Допоміжні приміщення (кормоцехи, кормокухні і склади) тваринницьких ферм повинні відповідати вимогам ВНТП -СГіП-46-1.94.

3.1.25. Допоміжні приміщення мають бути обладнані первинними засобами пожежогасіння залежно від властивостей горючих речовин (фізико-хімічних, пожежонебезпечних), площі приміщення і категорії приміщення за вибухопожежною небезпекою. Засоби пожежогасіння необхідно розміщувати на видних та легкодоступних місцях, по можливості ближче до виходу з приміщень.

3.1.26. Люки і завантажувальні отвори повинні закриватися міцними кришками, які фарбують з обох боків у сигнальний жовтий колір згідно з ГОСТ 12.4.026.

3.1.27. На складах та в інших приміщеннях, що використовуються для зберігання кормів, соломи і сіна в тюках, необхідно вивішувати таблички із зазначенням дозволеного навантаження на 1 $м^2$ перекриття.

3.1.28. У приміщеннях, де використовуються електрокари, навантажувачі та інший транспорт, потрібно забезпечувати окремі зони для проїзду транспорту і для проходу обслуговуючого персоналу.

3.1.29. В транспортних і комунікаційних галереях висота проходів повинна бути не менше 1,8 м, ширина - не менше ніж 0,8 м.

3.2. Водопостачання

3.2.1. Джерела водопостачання та оцінка можливостей їх використання, водопровідні споруди, водогони, зони санітарної охорони групового водопроводу і водопостачання пасовищ повинні відповідати вимогам СНиП 2.04.02-84, ВСН 33/10-2.2.10-88, ВСН 33-2.2.04-86, ВНТП-СГіП-46-1.94 і Правил пожежної безпеки в Україні.

3.2.2. Водопійний майданчик повинен мати тверде покриття з обов’язковим закріпленням його країв. Майданчик повинен мати ухил у бік пониження рельєфу місцевості в межах 0,25°(0,5%) - 5°(10%).

Стоки з майданчика відводяться канавою, довжина якої повинна забезпечувати відведення їх від місця водозабору на відстань понад 100 м на глинистих і не менше 200 м – на піщаних ґрунтах.

3.2.3. При заборі води для пиття та господарських потреб належить улаштовувати зони санітарної охорони джерел водопостачання згідно з вимогами ВСН 33-3.5-77 .

3.2.4. Питання про забезпечення питною водою обслуговуючого персоналу та тварин на пасовищах повинно вирішуватися за погодженням із місцевими органами санітарно-епідеміологічної служби.

4. Вимоги до виконання виробничих процесів

4.1. Переробка й приготування кормів

Подрібнення кормів

4.1.1. Виробничий процес приготування кормів не повинен включати операції, що приводять до безпосереднього контакту працівників із кормовим матеріалом, перебування в робочій зоні механізму або в зоні викидання компонентів кормосуміші, пари, рідини.

4.1.2. Дробарки, вальцеві верстати, жорна та інші подрібнювачі встановлюються на фундаментах відповідно до експлуатаційної документації на устаткування. У разі використання цих машин у складі комплекту обладнання комбікормового або кормоприготувального цеху їхнє місце і спосіб установки визначаються проектом.

4.1.3. Під час підготовки до роботи подрібнювачів необхідно перевірити балансування робочого органу, кріплення ножів, молотків і протирізальної пластини, справність і надійність кріплення кришки дробильної камери, наявність захисних огороджень на передачах та рухомих частинах машин.

4.1.4. Не допускаються до роботи подрібнювачі з незбалансованим ротором, незакріпленими ножами і молотками.

4.1.5. При підготовці до роботи живильників та подрібнювачів слід перевірити кріплення болтових з’єднань, натяг ременів і ланцюгів. Рухомі й нерухомі ножі подрібнювачів повинні бути закріплені болтами з контргайками, а зазори між ними – відповідати значенням, вказаним у паспорті машини.

4.1.6. Перед пуском подрібнювача потрібно впевнитися у відсутності сторонніх предметів усередині нього і на живильниках.

4.1.7. Подача продуктів у подрібнювач здійснюється тільки після виходу його ротора у робочий режим.

Продукт необхідно подавати в машину рівномірно, використовуючи для цього спеціальні дерев’яні подавачі-проштовхувачі з ручкою довжиною не менше 1 м.

4.1.8. Подрібнювачі, які мають реверсивний пристрій для пуску транспортера, спочатку потрібно включити на зворотний хід, щоб упевнитися у відсутності сторонніх предметів на транспортері, зупинити, а потім переключити на робочий хід.

4.1.9. Під час завантаження подрібнювачів необхідно слідкувати, щоб у них не потрапляли сторонні предмети і змерзлі грудки технологічного продукту.

4.1.10. Очищати від забивання робочі органи (подрібнювачі, живильники тощо) потрібно тільки при виключеному і повністю зупиненому обладнанні з ужиттям заходів, які запобігають його випадковому пуску (знімання приводних пасів, відключення муфти, навішування на пусковий пристрій попереджувальної таблички “Не вмикати!” тощо).

4.1.11. Не дозволяється перебування працівників на платформі працюючого живильника та в зоні викидання подрібненої маси. Перебування працівників у ямах і траншеях допускається тільки при установленні на подрібнювачах дефлектора і напрямного рукава.

4.1.12. Робочі місця й приміщення, де встановлені подрібнювачі, необхідно щоденно прибирати від пилу й бруду.

Автоклавна (гідробаротермічна) обробка грубих кормів

4.1.13. Під час автоклавної обробки грубих кормів повинні виконуватися вимоги ДНАОП 0.00-1.07-94 та експлуатаційної документації до автоклавів.

4.1.14. Автоклави встановлюють в окремому приміщенні з температурою повітря не нижче 5°С.

4.1.15. Завантаження сировини в автоклави, як правило, повинно бути механізованим.

4.1.16. При використанні хімічних реагентів, з метою запобігання попаданню їх у повітря виробничого приміщення, передбачається герметизація обладнання і система аспірації.

4.1.17. Перед кожним циклом парової обробки кормів необхідно проводити гідравлічну перевірку автоклава, а також прилеглих трубопроводів і запірної арматури, використовуючи процес замочування сировини в автоклаві під тиском води не меншим, ніж робочий тиск пари. Максимальний тиск живильного насоса не повинен перевищувати дозволеного робочого тиску автоклава згідно з експлуатаційною документацією.

4.1.18. Противаги кришок автоклавів потрібно огороджувати, а масу їх відрегулювати так, щоб виключити самовільне опускання кришок.

4.1.19. Випускання відпрацьованої пари в ємкість з водою здійснюється через барботувальний пристрій у нижній її частині. Ємкість з водою повинна мати пряме (таке, що не перекривається) сполучення з атмосферою за межами робочого приміщення.

4.1.20. Швидкознімні кришки автоклава протягом процесу обробки повинні бути закриті на замок. При використанні прохідних автоклавів у тупиковій схемі неробочі кришки повинні мати заглушки.

4.1.21. Перед закриванням автоклава прилеглі поверхні кришок і торців очищаються від часток корму і змащуються графітним мастилом, яке не взаємодіє із гумою прокладок.

4.1.22. Для контролю тиску в автоклаві необхідно спостерігати за показаннями манометра на підвідному трубопроводі і не допускати підвищення тиску більше встановленого.

4.1.23. Перед подачею води слід проконтролювати, щоб різниця температур між водою і стінками автоклава не перевищувала 45°С.

4.1.24. Швидкість розігрівання і охолодження стінок автоклава не повинна перевищувати 2°С за 1 хв. Регулювання теплообміну здійснюється подачею води або пари за допомогою витратного вентиля.

4.1.25. Автоклави повинні бути забезпечені апаратурою автоматичного запису температури і тиску робочого середовища. Вона встановлюється в кабіні оператора або в інших місцях поблизу пультів і органів керування, де б забезпечувалось постійне спостереження за їх роботою і показаннями.

4.1.26. Автоклави, їх кришки, трубопроводи і ємкості для води повинні бути теплоізольовані негорючими матеріалами. Температура поверхні теплоізоляції автоклава не повинна перевищувати 45°С.

4.1.27. Трубопроводи потрібно фарбувати відповідно до ДНАОП 0.00-1.11-98.

4.1.28. Конденсат повинен відводитися в безпечне місце. При його зливанні необхідно переконатися, що навпроти зливного отвору немає людей.

4.1.29. При гідробаротермічній обробці грубих кормів знімати або відкривати кришки устаткування необхідно тільки після припинення подачі пари та повного закриття вентилів.

4.1.30. Під час вивантаження кормів із автоклава потрібно проводити вентиляцію приміщення.

Екструдування кормів

4.1.31. Оператор, який обслуговує прес-екструдер, повинен працювати в спеціальному одязі, головному уборі, мати при собі рукавиці від підвищених температур типу Тп 400 згідно з ГОСТ 12.4.103.

4.1.32. Над кожним прес-екструдером повинен бути пристрій для примусової витяжної вентиляції. При непрацюючій вентиляції прес-екструдер включати не дозволяється.

4.1.33. Не дозволяється знаходитися проти регулятора-гранулятора під час пуску, зупинки і роботи прес-екструдера, здійснювати пуск прес-екструдера з частково закритими або забитими продуктами вихідними отворами регулятора-гранулятора; брати руками пробу вихідної суміші на виході із шнека дозатора (необхідно користуватися совком), розбирати шнекову частину при температурі деталей понад 45°С.

Хімічна обробка кормів

4.1.34. Безпека під час роботи з аміачною водою, рідким (безводним) аміаком та іншими хімреагентами повинна відповідати вимогам НАОП 2.2.00-1.08-82.

Працівники, які працюють з рідким (безводним) аміаком, повинні мати посвідчення на право обслуговування посудин, які працюють під тиском.

Хімічна обробка кормів має проводитися тільки при наявності вентиляції.

4.1.35. Під час роботи з аміаком, каустичною содою та іншими хімічними речовинами працівники повинні забезпечуватися спецодягом, спецвзуттям відповідно до ДНАОП 0.00-3.01-98 та ЗІЗ згідно з розділом 9 частини 1 цих Правил.

4.1.36. Перевозити хімічні речовини необхідно у закритих ємкостях відповідно до вимог п.10.2 частини 1 Правил.

4.1.37. Зберігати вапно, карбамід, селітру необхідно у спеціально обладнаних сухих приміщеннях в закритій тарі.

У кормоцеху слід зберігати не більше однодобового запасу цих речовин.

4.1.38. Ємкість для зберігання аміачної води високої концентрації (25%-ної) повинна мати відповідний напис, бути заземлена, обладнана запобіжними клапанами і знаходитися за межами приміщення кормоцеху.

4.1.39. Сховища для аміачної води мають бути обладнані первинними засобами пожежогасіння.

У випадку виникнення пожежі пересувні ємкості з аміачною водою транспортують у безпечне місце, а стаціонарні – щедро поливають водою.

Зберігання горючих матеріалів, проведення будь-яких робіт із застосуванням відкритого вогню і паління на відстані менше 100 м від сховища аміачної води не дозволяється.

4.1.40. Машини і ємкості з хімреактивами повинні розміщуватися на огороджених, рівних, із твердим покриттям майданчиках.

Машини і спецмашини, цистерни, бочки мають підлягати перевірці технічного стану, усуненню виявлених несправностей, випробуванню на холостому ходу і під навантаженням.

4.1.41. В місцях розташування машин і ємкостей з хімічними речовинами вивішують інструкції по їх безпечному обслуговуванню.

4.1.42. Запірні пристрої ємкостей належить відкривати повільно і плавно без ривків і ударів металевими предметами.

4.1.43. Продування контрольних кранів і вентилів та відбір проб аміачної води, каустичної соди та інших хімреактивів необхідно проводити обережно, у гумових рукавичках, в протигазі із відповідним фільтруючим елементом згідно з підрозділом 10.2 частини 1 цих Правил.

4.1.44. Переливання аміачної води із однієї тари в іншу слід виконувати за методом “газової обв’язки”, коли пари з наповненої ємкості потрапляють у порожню. При цьому працівники повинні знаходитися з навітряного боку.

4.1.45. Кислоти і формалін потрібно переливати з бутлів за допомогою сифонів, не допускаючи розбризкування рідин.

4.1.46. Приготування робочих розчинів реагентів необхідно проводити в закритих установках з мішалками. Подачу вихідних речовин і робочого розчину слід здійснювати за

допомогою механізмів або обладнання (шнеки, насоси), що запобігають контакту працівників з реагентами.

4.1.47. Робочий розчин повинен подаватися у змішувачі-реактори через інжекторний пристрій.

4.1.48. Під час застосування їдкого натру або кальцинованої соди можлива кристалізація їх у трубопроводах, що може спричинити підвищення тиску до аварійного.

У такому разі необхідно відігрівати трубопровід гарячою водою або парою з дотриманням заходів безпеки.

4.1.49. Гасити вапно і обробляти ним солому потрібно в закритих ємкостях, заглиблених у землю і розміщених за межами приміщення.

4.1.50. Перед обслуговуванням, ремонтом і внутрішнім оглядом ємкостей і трубопроводів з-під аміачної води та інших хімреагентів необхідно їх промивати й продувати повітрям або парою, які подаються в нижню частину ємкості при відкритому верхньому люкові. Люк ємкості залишають відкритим до повного видалення з неї пари аміаку. Лише після цього можна виконувати ремонтні роботи та користуватись відкритим вогнем.

Для виконання цих робіт видається наряд-допуск. Роботи належить здійснювати відповідно до пп.10.11.8-10.11.12 частини 1 цих Правил.

4.1.51. Цехи з хімічної обробки кормів потрібно забезпечити:

- розчином гідрокарбонату натрію (0,5%-ним і 1%-ним об’ємом не менше ніж по 3 л кожного для нейтралізації кислоти, що потрапила в очі або на шкіру;

– сухою харчовою содою (не менше 1 кг) для приготування розчинів;

- 1%-ним розчином лимонної або оцтової кислоти, насиченим розчином борної кислоти для нейтралізації лугів (аміачної води, каустичної соди);

- ємкістю із чистою водою для умивання після нейтралізації кислот або лугів;

- аптечкою першої допомоги з необхідними медикаментами.

Запарювання та варіння кормів

4.1.52. Варильні котли, що працюють під тиском більше 0,07 МПа (0,7 атм.), та водогрійні котли з температурою нагрівання понад 115°С повинні експлуатуватися відповідно до вимог ДНАОП 0.00-1.07-94, а при нижчих тисках і температурі – згідно з вимогами ДНАОП 0.00-1.26-96.

4.1.53. Для обслуговування верхньої частини запарників і варильних котлів їх необхідно обладнувати драбинами й площадками відповідно до ГОСТ 26887.

4.1.54. Для захисту працівників від опіків парою та гарячою водою з викидної труби запарника, верхня частина її відводиться у безпечне місце.

4.1.55. Перед відкриванням кришок запарників і варильних котлів потрібно закрити паровий вентиль і скинути тиск. Під час відкривання кришки необхідно стояти з того боку, в який вона відкривається.

4.1.56. Перед зливанням конденсату із запарника слід впевнитися, що проти зливного отвору немає людей.

4.1.57. Не дозволяється експлуатація запарників і варильних котлів, які не оглянуті, не оснащені справними, випробуваними і опломбованими манометрами, запобіжними клапанами, мають несправні деталі (кріплення кришок, арматуру, патрубки тощо), а також залишати працюючий запарник і варильний котел у робочому стані без нагляду.

Приготування комбінованих кормів і кормосумішей

4.1.58. Керування операціями приготування комбікормів - подрібненням, сушінням, екструдуванням, тепловою та хімічною обробкою, дозуванням, змішуванням, гранулюванням (брикетуванням) повинно бути дистанційним, із загального пульта

керування. Під час проведення технічного обслуговування й ремонту необхідно передбачити можливість переходу на місцеве керування окремими агрегатами.

4.1.59. Обладнання й механізми, робота яких супроводжується виробничим шумом і вібрацією, що перевищують допустимі санітарні норми, потрібно забезпечувати ізолюючими пристроями, встановлювати на віброізолюючій основі або в ізольованих приміщеннях.

4.1.60. При переробці кормів із виділенням пилу необхідно передбачити герметизацію усіх місць і джерел пилоутворення та їхню аспірацію. Аспіраційні установки повинні вмикатися за 0,5 хв до включення технологічних ліній і вимикатися через 3 хв після зупинки ліній.

4.1.61. Зерно та інші компоненти кормів перед переробкою повинні очищатися від металевих та інших домішок .

4.1.62. Рідкі компоненти комбікормів повинні вноситися за допомогою шлюзових затворів або дозаторів, що запобігають їх розбризкуванню.

4.1.63. Робота з компонентами, які мають різкий неприємний запах (білкові, мінеральні, лікарські домішки), повинна проводитися при працюючій системі аспірації або місцевій вентиляції.

4.1.64. З метою зменшення пилоутворення при вільному падінні сухих кормів із напрямних жолобів або транспортерних стрічок необхідно використовувати спускні рукави, фартухи тощо.

4.2. Навантаження, транспортування та роздавання кормів

4.2.1. Під час зберігання, навантаження і транспортування кормів не можна допускати попадання в них сторонніх предметів, які можуть викликати поломку обладнання, створити аварійні й травмонебезпечні ситуації.

4.2.2. Під час завантаження сипучих кормів працівникам не дозволяється знаходитися в кузові транспортного засобу.

4.2.3. При розміщенні вантажопідйомних машин і механізмів на вантажно-розвантажувальних майданчиках необхідно залишати вільні проходи завширшки не менше 0,8 м для працівників, а для проїзду транспортних засобів – не менше 3,5 м.

4.2.4. При застосуванні навантажувачів усі дії працюючих повинні узгоджуватись із машиністом навантажувача.

4.2.5. Місця під’їзду транспортних засобів до вантажно-розвантажувальних механізмів, приймальних бункерів тощо необхідно обладнувати відбійними брусами.

4.2.6. Трактор із начіпним навантажувачем, для підвищення поздовжньої стійкості, необхідно укомплектовувати бульдозерною навіскою. Не допускається робота трактора з начіпним знаряддям на схилах понад 8°(16%). В зоні дії навантажувачів, фуражирів тощо не допускається перебування сторонніх осіб, а також перебування працівників під вантажем і стрілою.

4.2.7. Розробку скирт, буртів, траншей та інших складів кормів висотою понад 2 м необхідно проводити вертикальними шарами, починаючи з верхньої частини і з краю, виключаючи при цьому можливість зсуву або обвалу частини скирти, бурта, траншеї тощо. Після вжиття необхідних заходів безпеки козирки, що утворилися, навіси корму в скиртах, буртах і траншеях потрібно обвалити.

4.2.8. Транспортні засоби, поставлені під навантаження (розвантаження), повинні бути загальмовані та вжиті додаткові заходи, що перешкоджають їх самовільному рухові.

4.2.9. Перед початком транспортування соломи і сіна з полів та луків на кормовий двір необхідно привести у справний стан дороги, переїзди, греблі та насипи, а на небезпечних ділянках встановити відповідні дорожні знаки.

4.2.10. При виконанні транспортних робіт колісними тракторами потрібно передні і задні колеса встановити на максимальну ширину колії. Під час ожеледиці і у важкопрохідних місцях дороги на ведучі колеса надіти ланцюги проти ковзання.

4.2.11. Для піднімання на транспортний засіб, завантажений соломою або сіном, чи для спускання з нього працівників належить забезпечити мотузяними або приставними драбинами та організувати їх страхування.

4.2.12. Ремонт і технічне обслуговування стаціонарних кормороздавачів необхідно проводити при вимкненому рубильнику і знятих запобіжниках електричного щита. На щит потрібно вивісити плакат з написом “Не вмикати! Працюють люди”.

4.2.13. Для роз’єднання і з’єднання тягових ланцюгів необхідно мати пристрої, які виключають зривання і викидання інструменту під час ремонту.

4.2.14. На мобільних кормороздавачах слід поновлювати написи і знаки, передбачені заводом-виготовлювачем.

4.2.15. Біля робочих органів кормороздавачів мають бути нанесені написи, що забороняють очищення, технічне обслуговування й ремонт при працюючому двигуні трактора.

4.2.16. Після монтажу або ремонту підвісна дорога випробовується на дію статичних і динамічних навантажень відповідно до вимог експлуатаційної документації.

4.2.17. Переміщення вагонетки необхідно здійснювати тільки штовханням її від себе, при цьому перебування людей на шляху руху вагонетки не дозволяється. Забороняється їзда людей на вагонетці. Під час розвантажування вагонетки з кузовом, що перевертається, працівник має бути в торці кузова, а його руки не повинні потрапити у зону між рухомими та нерухомими частинами.

4.2.18. На вагонетці роблять напис про допустиму вантажопідйомність. Не допускається перевантаження вагонетки.

4.2.19. Забороняється експлуатація підвісної дороги зі зношеними підвісками, кріпленнями, зварними котками, підіймачами, запірними пристроями кузова й підіймача, а також погнутими рейками й розходженням їх у місцях стиків.

4.3. Електропостачання та електротехнічні улаштування

4.3.1. Електробезпека на підприємствах по виробництву й переробці продукції тваринництва повинна відповідати вимогам ПУЕ, ДНАОП 0.00-1.21-98 та ГОСТ 12.2.007.0.

4.3.2. У тваринницьких приміщеннях повинна застосовуватися освітлювальна арматура закритого виконання на ізольованій основі.

4.3.3. Не дозволяється приєднувати електроогорожу до джерела живлення, що має напругу вищу, ніж зазначена в експлуатаційній документації.

Згідно з експлуатаційною документацією електроогорожу, яка живиться від акумуляторних батарей, не дозволяється приєднувати до електричної мережі, призначеної для освітлення.

4.3.4. Відкривати електропульсатор будь-якого типу і проводити внутрішній огляд можна тільки після від'єднання його від джерела живлення електроенергією. Вмикати електропульсатор дозволяється лише після приєднання його до проводу електроогорожі.

4.3.5. Технічний огляд електроогорожі та її ремонт можна здійснювати тільки після відключення напруги. Працювати без запобіжних пристроїв не дозволяється.

4.3.6. Під дротом електроогорожі необхідно періодично скошувати траву, попередньо вимкнувши напругу.

4.3.7. Дріт електроогорожі не повинен торкатися до металевих предметів, що не входять до складу огорожі.

4.3.8. Електроогорожі повинні розміщуватися на відстані не менше 1 м від проїжджих доріг.

4.3.9. На проводах електроогорожі в добре видимих місцях мають бути укріплені постійні попереджувальні щитки з написом: “Обережно, електроогорожа!”. Аналогічні щитки повинні бути поблизу доріг інтервалом 200 м.

4.3.10. Біля електроогорожі не дозволяється організовувати місця відпочинку працюючих або виконувати будь-які роботи, не пов’язані з обслуговуванням установки. Пішохідні доріжки, що проходять коло огорожі, слід перекрити, а місце проходу в середину огорожі – чітко позначити покажчиком.

4.3.11. Безпека виробничих процесів при обігріві молодняку сільськогосподарських тварин і птиці джерелами інфрачервоного випромінювання повинна забезпечуватись дотриманням вимог ГОСТ 12.1.004.

4.3.12. В процесі обігріву молодняку джерелами інфрачервоного випромінювання можливі дії таких небезпечних і шкідливих факторів:

- підвищений рівень інфрачервоної радіації;
- небезпечний рівень струму в електричній мережі;
- підвищена температура поверхні матеріалів.

4.3.13. Монтаж інфрачервоних опромінювачів повинен проводитись згідно з вимогами ПУЕ.

4.3.14. Перед введенням в експлуатацію інфрачервоних опромінювачів електрообладнання повинно пройти випробування у присутності представника пожежної охорони підприємства й особи, відповідальної за безпеку експлуатації опромінювачів.

4.3.15. Тваринницькі приміщення, в яких експлуатуються інфрачервоні опромінювачі, відносяться до приміщень із підвищеною загрозою ураження електричним струмом.

4.3.16. Усі опромінювачі з інфрачервоними джерелами повинні експлуатуватись із захисною сіткою з висотою підвіски на відстані по вертикалі від вікна випромінювання до поверхні легкозаймистих матеріалів (соломи, дерева, пластмаси тощо) не менше 1 м і по горизонталі – не менше 1 м.

4.3.17. Ультрафіолетові та інфрачервоні опромінювачі і установки стаціонарного і пересувного типів необхідно встановлювати і експлуатувати згідно з експлуатаційною документацією.

4.3.18. Технічне обслуговування, ремонт, очищення опромінювачів і випромінювальних установок та зміну висоти підвісу опромінювачів потрібно проводити тільки після їх повного відключення від електромережі і охолодження.

4.3.19. На кожному об'єкті, обладнаному випромінювальними установками, повинна бути експлуатаційна документація, інструкції з безпеки праці, по наданню першої допомоги при ураженні електричним струмом, а також захисні окуляри із світлофільтрами відповідно до вимог ГОСТ 12.4.013Е або щитки згідно з ГОСТ 12.4.023.

4.3.20. Не дозволяється використовувати опромінювальні установки з відкритими струмопровідними частинами.

4.3.21. Штепсельні розетки для включення опромінювальної установки у мережу повинні мати третій заземлювальний контакт. При відсутності таких розеток необхідно застосовувати апарати захисного відключення. В запилених і вологих приміщеннях (вологість понад 90%, запиленість 800 мг/м^3) потрібно влаштовувати герметичні штепсельні розетки зі спеціальним гніздом для приєднання до захисного нульового проводу та ручками з діелектричного матеріалу.

4.3.22. Обслуговування опромінювальних та іонізуючих установок повинен здійснювати електромонтер з кваліфікаційною групою по електробезпеці не нижче III.

4.3.23. Вмикання і вимикання установок дозволяється доручати персоналу, обслуговуючому тварин, з I групою електробезпеки.

4.3.24. Опромінювання обслуговуючого персоналу не повинно перевищувати рівень згідно з ГОСТ 12.1.005 для інфрачервоного та ДНАОП 0.03-3.17-88 (СН № 4557-88) – для ультрафіолетового випромінювання.

4.3.25. Для захисту від надмірного ультрафіолетового випромінювання застосовують захисні екрани: хімічні (хімічні речовини, креми, що поглинають випромінювання) і фізичні (перешкоди, що випромінюють, поглинають або розсіюють промені). Очі слід захищати окулярами із захисним склом. Повний захист від ультрафіолетового випромінювання усіх хвиль забезпечує флінтглас (скло, що вміщує окис свинцю) товщиною 2 мм.

4.3.26. Підлога з електрообігрівом в тваринницьких приміщеннях повинна виконуватись згідно з проектною документацією, розробленою спеціалізованим інститутом, та відповідати вимогам ПУЕ та ДНАОП 0.00-1.21-98.

4.4. Ветеринарне обслуговування тварин

Загальні вимоги

4.4.1. Безпека проведення ветеринарно-санітарних заходів у тваринництві повинна відповідати вимогам ГОСТ 12.3.002, ГОСТ 12.1.008 і цих Правил.

4.4.2. Препарати для лікувальних, профілактичних, діагностичних і санітарних заходів слід застосовувати тільки при наявності етикеток та супровідних документів, що посвідчують їх найменування, якість, вагу і термін використання.

4.4.3. Під час проведення ветеринарно-санітарних заходів не допускається присутність сторонніх осіб.

4.4.4. Для заспокоєння, знерухомлення тварин з метою забезпечення безпеки працівників необхідно застосовувати (залежно від показань) нейроплегічні, аналгезивні, міорелаксивні препарати відповідно до вказівок щодо їх застосування.

4.4.5. Відповідальною особою за проведення ветеринарно-санітарних заходів є головний (старший) ветеринарний лікар. Він організовує навчання ветеринарних працівників з безпеки праці, дотримання режиму праці і відпочинку при ветеринарному обслуговуванні, забезпечує інструкціями з безпечного виконання робіт, справними технічними і фіксаційними засобами.

4.4.6. Працівники, які мають незначні рани, садна або захворювання шкіри, допускаються до роботи з дозволу медичного працівника, за умови використання ними захисних засобів.

4.4.7. Дезінфекуючі засоби, отрутохімікати, луги і кислоти необхідно зберігати в закритих складських приміщеннях у міцній справній тарі з маркуванням, із зазначенням найменування, заводу-виготовлювача, дати виготовлення, терміну зберігання, номера партії, маси тощо.

4.4.8. Отруйні і сильнодіючі препарати слід зберігати у спеціально виділених приміщеннях, вікна яких обладнують металевими решітками, а двері обшивають бляхою.

4.4.9. Отруйні і сильнодіючі лікарські речовини підлягають зберіганню у сейфах або металевих шафах під замком, а також предметно-кількісному обліку у спеціальних журналах.

4.4.10. До роботи, пов'язаної із зберіганням, відпусканням і застосуванням лікарських засобів, допускаються особи, які мають вищу чи середню спеціальну ветеринарну або фармацевтичну освіту.

4.4.11. Приміщення, в яких проводиться обстеження і лікування тварин, повинні бути обладнані станками для фіксації тварин, забезпечені спеціальними шафами для зберігання апаратури, приладів та інструменту.

4.4.12. Відбір тварин з метою проведення ветеринарно-санітарних заходів необхідно здійснювати за допомогою спеціальних пристроїв, розколів тощо.

Догляд за тваринами, хворими на заразні хвороби

4.4.13. Догляд за тваринами, хворими на заразні хвороби, доручається постійній тваринницькій бригаді, призначеній власником.

Особи віком до 18 років, а також вагітні жінки та матері-годувальниці до цієї роботи не допускаються.

4.4.14. До роботи по догляду за тваринами, хворими особливо заразними хворобами, допускаються особи, яким зроблені профілактичні щеплення, які проінструктовані про особисті застережні заходи та правила поводження із зараженим матеріалом, а також про догляд за хворими тваринами.

4.4.15. При виявленні захворювання тварин заразними хворобами власник повинен повідомити про це районну (обласну) ветеринарну службу і вжити заходів щодо ізоляції тварин. У випадку виникнення зооантропонозних захворювань необхідно також повідомити медичну службу району (області).

4.4.16. Вхід на територію ізолятора, де утримуються хворі тварини, стороннім особам не дозволяється.

Біля входу в кожне приміщення для тварин, а також усередині приміщень між секціями встановлюються дезбар'єри у вигляді ящиків з тирсою, просоченою дезінфекційним розчином. Верх дезбар'єру повинен рівнятися з підлогою або мати плавний перехід до неї.

4.4.17. Встановлення дезбар'єрів, регулярна заміна в них підстилки, а також контроль за дезінсекцією взуття під час кожного входу і виходу із приміщення покладаються на керівників тваринницьких бригад, а регулярна заміна дезінфікуючого розчину - на ветеринарних працівників ферм.

4.4.18. Персонал, який доглядає за тваринами, що хворіють на заразні хвороби, крім спеціального одягу і спеціального взуття повинен забезпечуватись санітарним одягом та взуттям.

4.4.19. Одягати будь-який одяг поверх санітарного одягу не дозволяється. Санітарний одяг і взуття видаються тільки на період роботи. По її закінченні одяг знімають, знезаражують і зберігають у спеціальних шафах. Носити санітарний одяг і взуття за межами виробничих приміщень або дільниць роботи з тваринами не дозволяється.

4.4.20. Спеціальний одяг і спеціальне взуття підлягають обов'язковій дезінфекції відповідно до вказівок органів ветеринарного нагляду.

4.4.21. Не дозволяється вживати їжу, пити воду та палити під час роботи на фермах, неблагополучних на заразні хвороби. Для забезпечення працівників питною водою за межами виробничих приміщень встановлюються бачки з перевареною водою.

4.4.22. Молоко корів, хворих на бруцельоз, туберкульоз, лейкоз, мастит та яких лікували антибіотиками, використовують відповідно до вимог чинних ветеринарних інструкцій і рекомендацій.

Доїння овець і кіз у неблагополучних на бруцельоз підприємствах не дозволяється.

4.4.23. Відповідно до вимог ДНАОП 0.03-1.12-98 у разі вимушеного забою тварин питання їх реалізації вирішується лише за узгодженням із органами санітарно-епідеміологічного нагляду.

Не дозволяється використовувати в харчуванні м’ясо і внутрішні органи тварин і птахів вимушеного забою, обумовленого інтоксикацією пестицидами. Питання про їх утилізацію вирішується ветнаглядом при обов’язковому узгодженні з органами санітарно-епідеміологічного нагляду.

Проведення ветеринарно-санітарних заходів

4.4.24. При плануванні ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на запобігання розповсюдженню інфекційних захворювань, слід керуватися Інструкцією з проведення ветеринарної дезінфекції, дезінвазії, дезінсекції і дератизації.

4.4.25. Організація і проведення робіт повинні передбачати:

- усунення на робочому місці біологічної небезпеки;
- застосування спеціальних ветеринарно-санітарних машин і устаткування;
- безпечне зберігання й використання фізичних і хімічних засобів для дезінфекції, дезінвазії, дезінсекції і дератизації.

4.4.26. Дезінфекцію необхідно проводити профілактичну і вимушену (поточну й заключну) при виникненні інфекційного захворювання.

4.4.27. При виборі дезінфектанту потрібно враховувати:

- властивість і стійкість збудника інфекції;
- об'єкт дезінфекції (приміщення, вигули, спеціальний одяг тощо);
- можливість перевезення дезінфікуючого засобу;
- його дію на людей і тварин;
- температуру, концентрацію і норми витрати дезрозчину;
- швидкість і напрямок вітру (при дезінфекції за межами приміщень);
- експозицію й спосіб подачі розчину до об'єкта дезінфекції.

4.4.28. Перед проведенням вологої дезінфекції необхідно відключити приміщення від джерел електричної енергії і звільнити від кормів та тварин.

4.4.29. Під час проведення дезінфекції і вакцинації з використанням аерозольних генераторів АГП, АГ-УД-2 або інших потрібно обов′язково забезпечити працівників засобами індивідуального захисту відповідно до розділу 9 частини 1 та первинними засобами пожежогасіння.

4.4.30. Установки для дезінфекції під час роботи необхідно розташовувати на відкритому повітрі з навітряного боку, забезпечуючи при цьому зручність і безпеку їх обслуговування.

4.4.31. Застосування фізичних методів дезінфекції (спалювання, обпалювання паяльними лампами, газовими пальниками тощо) необхідно здійснювати відповідно до Правил пожежної безпеки в Україні.

4.4.32. Під час проведення дезінфекції території і зовнішніх стін приміщень не можна допускати попадання струменя розчину на оголені проводи ЛЕП.

4.4.33. Заходити в приміщення під час дезінфекції аерозолями або протягом експозиції знешкодження дозволяється тільки в протигазі з відповідним фільтром.

4.4.34. По закінченні експозиції знешкодження необхідно відчинити усі вікна та двері, провітрити приміщення, підмести підлогу, а все сміття з комахами, що осипалися, знищити.

4.4.35. Пестициди на комплексах і фермах застосовуються відповідно до вимог ДНАОП 0.03-1.12-98, Переліку пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні із доповненнями.

4.4.36. Для миття та дезінфекції транспортних засобів і тари рекомендується застосовувати стаціонарні пароводоструминні установки тиском 2,5-3,5 МПа (25-35 атм.) і, як виняток, конвеєрні із дотриманням відповідних заходів безпеки.

4.4.37. Миття, дезінфекція, газація транспортних засобів і тари повинні проводитись в ізольованих камерах, які герметично закриваються, мають пристрої для відведення відходів у відстійник і каналізацію без застосування ручної праці.

4.4.38. Камери для миття, дезінфекції та газації обладнуються самостійною вентиляцією, яка забезпечує провітрювання камер протягом 5-10 хв, світловими табло “Не заходити” і “Камера провітрена”, зблокованими із вхідними дверима та вентиляцією.

4.4.39. Вакцинації тварин проводять ветеринарні спеціалісти, які мають вищу або середню спеціальну освіту, а також, під їх керівництвом – оператори з ветеринарної обробки тварин.

4.4.40. Під час проведення ветеринарно-санітарних заходів з тваринами необхідно використовувати станки для фіксації або розколи.

Вимоги при розтині трупів тварин та проведенні діагностичних досліджень

4.4.41. Розтин трупів тварин повинен проводитися ветеринарними спеціалістами із дотриманням заходів до уникнення зараження персоналу, забруднення місця розтину та розповсюдження інфекції.

4.4.42. Трупи тварин необхідно розтинати у спеціальних приміщеннях (прозекторіях, секційних залах тощо) або на діючих скотомогильниках. Під час розчленовування трупів не допускається розбризкування крові та інших рідин.

4.4.43. Стіни і підлога у приміщеннях для розтину мають бути водонепроникними, легко митися і піддаватися дезінфекції, додатково обладнаними вентиляцією, душовою, допоміжними кімнатами для зберігання патологоанатомічного матеріалу. Під'їзд і двері повинні бути зручними для доставки трупів.

4.4.44. Розтин трупів необхідно проводити у спеціальному одязі згідно з вимогами ДНАОП 2.1.20-1.03-99.

4.4.45. При підозрі на сибірку перед розтином потрібно зробити мікроскопію мазка крові тварини, що загинула. Сибіркові трупи тварин необхідно знищувати спалюванням.

4.4.46. Дослідження трупів необхідно проводити у такій послідовності:

- зовнішній огляд трупа;

- зняття шкіри і обстеження підшкірної клітковини; - м′язів, лімфатичних вузлів, кісток і суглобів;

- розтин порожнин тіла (черевної, грудної) і видалення з них органів;

- розтин черепа і спинномозкового каналу;

- обстеження видалених з трупу органів.

4.4.47. Знімати шкуру з тварин не дозволяється при ботулізмі, брадзоті, сказі, злоякісному набряку, епізоотичному лімфангоїті коней, віспі овець, кіз, свиней, сапі, сибірці, туляремії, чумі великої рогатої худоби, свиней, ентеротоксемії овець, емфізематозному карбункулі.

4.4.48. При необхідності визначення або підтвердження причин загибелі тварини потрібно направити у лабораторію ветеринарної медицини з посильним патологічний матеріал.

4.4.49. Після розтину трупи необхідно знищувати через переробку на спеціальних утилізаційних заводах або установках, знешкодження в біотермічних ямах чи закопувати на глибину не менше 2 м на діючих скотомогильниках, обладнаних огорожею з воротами, що закриваються на замок.

4.4.50. Відповідальність за улаштування і обладнання біотермічних ям покладається на власника, за санітарний стан цих об'єктів - на головного (старшого) ветеринарного лікаря.

4.4.51. Спалювання трупів тварин потрібно проводити під наглядом ветеринарного працівника у спеціальних печах або ямах, обладнаних за погодженням з органами державної пожежної охорони.

4.4.52. Перевозити трупи тварин необхідно спеціально обладнаним транспортом з непроникними для рідин дном і бортами.

4.4.53. Транспорт, місце розтину, інструмент, спеціальний одяг по закінченні роботи слід піддавати знезараженню.

4.4.54. Проведення дослідження коней на сап необхідно проводити у спеціальному одязі та захисних окулярах, які щільно прилягають до очниць.

4.4.55. Ректальне дослідження тварин слід проводити у станках з надійною фіксацією. Не допускається проведення ректальних досліджень через перегородки в станках, денниках, на прив'язі.

На підприємствах, неблагополучних на інфекційні захворювання (бруцельоз, туберкульоз тощо), проведення ректального дослідження без акушерської рукавички не допускається.

4.5. Штучне осіменіння сільськогосподарських тварин

Догляд за плідниками та взяття сперми

4.5.1. Територія з приміщеннями і вигульними майданчиками для утримання бугаїв повинна бути обнесена огорожею заввишки не менше ніж 1,5 м.

4.5.2. На території можливого перебування бугаїв необхідно обладнувати острівки безпеки для працівників. Якщо бугаїв утримують у манежі, то для обслуговуючого персоналу встановлюють захисну огорожу з вертикальних труб діаметром 75-100 мм на відстані 1 м від стіни з проміжком між трубами 0,4 м, закладеними нижнім кінцем на 0,5 м у бетон і піднятими над підлогою на 1,5-2 м. Не можна зварювати труби поперечними перегородками!

4.5.3. Підлога у манежі не повинна бути слизькою.

4.5.4. Прив'язувати бугаїв-плідників у стійлах необхідно міцною двосторонньою прив'яззю - ланцюгом із катаного дроту діаметром 8 мм або інших рівноміцних матеріалів. Прив'язь має бути достатньо вільною, щоб вона не заважала тварині лягати. Під металевий ланцюг ошийника необхідно підкладати ремінь.

4.5.5. Ланцюговий елемент прив'язі потрібно з'єднувати з ошийником за допомогою карабіна з автоматичною заскочкою.

4.5.6. Кожний бугай, призначений для відтворення стада, повинен мати металеве кільце, встановлене у 6–8-місячному віці в носову перегородку. Кільце фіксується у верхньому положенні до налобного ременя.

4.5.7. На прогулянку бугаїв виводять на поводу і обов'язково за допомогою палиці-водила довжиною не менше 2 м із карабіном, яким чіпляють за носове кільце. Не допускається одночасне виведення на прогулянку бугаїв і корів.

4.5.8. Для бугаїв необхідно обладнувати майданчики з механічними пристроями для примусового водіння.

4.5.9. Бугаям із злим норовом на роги необхідно прикріплювати дерев'яні пластинки і надівати наочники прямокутної форми, виготовлені із шкіри розміром 30х40 см. Виводити таких бугаїв необхідно на розв'язках двом скотарям.

4.5.10. На вигульних двориках дозволяється вигулювати на прив'язі лише одного бугая. Для виведення бугая з індивідуального дворика скотар повинен не заходячи у дворик зачепити бугая палицею-водилом за носове кільце і тільки після цього відчепити карабін прив'язі і відкрити випускні двері.

4.5.11. Чистити й мити бугаїв можна лише після фіксації їх на короткій прив'язі. При цьому тваринам дають невелику кількість корму й уважно спостерігають за поведінкою тварини під час чищення.

4.5.12. Під час чищення годівниць і роздавання корму голову бугая необхідно фіксувати ланцюгом із карабіном (скотар при цьому повинен знаходитися у кормовому проході).

4.5.13. Перед привчанням бугая до нових працівників його потрібно кілька днів утримувати на зменшеному раціоні.

4.5.14. У разі, якщо у бугая виявилася негативна реакція щодо скотаря, який його доглядає, скотар повинен замінити свій спеціальний одяг. Якщо це не допомагає, необхідно доручити доглядати цього бугая іншому скотарю з цього приміщення і при цьому додатково вивчити характер поведінки бугая.

Всі плідники виявляють негативну реакцію на різкі запахи (наприклад алкоголю).

4.5.15. Для усунення розвинутої буйної поведінки бугая необхідно перевести його на нове місце. У нових умовах розвинутий рефлекс затухає.

4.5.16. Технікам штучного осіменіння й особам, що постійно доглядають бугаїв, не дозволяється бути присутніми при болісних для бугая профілактичних і лікувальних процедурах, а також при розчищенні ратиць, обрізуванні рогів, вставленні носових кілець тощо.

4.5.17. Сперму від бугаїв беруть у спеціальному приміщенні (манежі) із станком, який убезпечує обслуговуючий персонал.

4.5.18. Кнурів необхідно утримувати в індивідуальних або групових клітках з суцільними перегородками висотою не менше 0,9 м, а вище - до висоти 1,4 м - з перегородками із металевих труб.

4.5.19. У клітках для утримання кнурів годівниці та напувалки необхідно влаштовувати так, щоб свинар-оператор міг роздавати корм і наливати воду збоку проходу, не заходячи в клітку. Очищення кліток проводять у відсутності тварин.

4.5.20. Під час випасання і прогулянок кнурів свинарі повинні бути забезпечені щитами розміром не менше ніж 0,5 х 0,5 м і відрами з водою для обливання на випадок бійки кнурів. Неспокійних і задирливих потрібно випасати та вигулювати поодинці.

4.5.21. Жеребців необхідно утримувати в окремих денниках. Перегородки у денниках роблять суцільними з дощок завтовшки 50-60 мм і висотою 2,5-2,8 м. Передню стінку денника влаштовують із міцними дверима, що відчиняються назовні, завширшки 1-1,2 м. Стінку на висоту 1,5 м роблять із суцільних дощок, а вище ґратчастою. Годівниця повинна бути обладнана з боку проходу. Вікна розміщують на висоті 2,0 м, а із середини вставляють міцні грати або сітку. Денник із конем необхідно закривати на засув.

4.5.22. Неспокійних жеребців потрібно утримувати в денниках, розміщених в одному кінці стайні, ближче до виходу. Чистити й виводити таких жеребців слід окремо, коли решта коней перебувають у денниках і коридор стайні вільний.

4.5.23. Не дозволяється виконувати роботу без спеціального одягу, курити й використовувати пахучі речовини на робочому місці. Жеребців дратує також запах алкоголю (будь-яких спиртних напоїв).

4.5.24. На кожного жеребця повинен бути комплект міцних поводів із карабінами та вуздечками з простими вудилами, недоуздком із підборідним кільцем.

4.5.25. Не дозволяється стояти на шляху переміщення жеребців.

4.5.26. Не дозволяється залишати неосвітленими проходи або будь-які ділянки (навіть не робочі) у приміщеннях, де утримують жеребців.

4.5.27. Різкі окрики й побої жеребців, особливо у манежі, відчуття болю, що виникає при неправильній підготовці штучної вагіни, порушення техніки взяття сперми часто призводять до появи у плідників захисних рефлексів відносно скотаря або техніка.

4.5.28. Під час взяття сперми не можна завдавати жеребцеві болю різкими рухами вагіни вбік, не можна знімати її зі статевого члена після еякуляції доти, поки жеребець не стане передніми ногами на підлогу. При цьому не можна допускати різких і сильних окриків, категорично не дозволяється бити і дратувати жеребця. При взятті сперми необхідно одягати халати іншого кольору, ніж ті, в яких проводили ветеринарно-санітарні обробки.

Не можна проводити ветеринарні обробки в манежі й у станку, де беруть від плідника сперму.

4.5.29. У манежі для взяття сперми (площею 70-90 $м^2$) повинно бути освітлення відповідно до ВНТП-СГіП-46-1.94, широкі двері для проходу плідників, підлога з м'якого асфальту, стіни, пофарбовані світлою олійною фарбою або облицьовані глазурованими плитками, водопровідний кран з раковиною, острівок безпеки для працівників (у разі нападу плідника), зроблений з металевих труб.

4.5.30. Манеж для плідників улаштовують за загальними правилами на відстані не менше 20 м від скотного двора.

Зберігання та перевезення сперми

4.5.31. Всі приміщення пункту штучного осіменіння, обладнання і територію біля пункту необхідно утримувати в чистоті і належному порядку. У приміщенні не повинно бути мух. Не дозволяється вхід до пункту стороннім особам.

Щоденно, після закінчення роботи необхідно прибирати всі приміщення, мити станки і підлогу.

4.5.32. При роботі з кріогенним обладнанням слід виконувати такі вимоги:

- посудини Дьюара встановлювати не ближче 1 м від нагрівальних приладів;
- не допускати падіння посудин Дьюара, а також ударів по них;
- горловини посудин повинні бути постійно закриті тільки пінопластовою кришкою, яка входить до комплекту посудини;
- не допускати попадання кисню в посудини;
- проводити контроль за накопичуванням кисню в рідині, що знаходиться в посудині, і своєчасно її видаляти при досягненні концентрації кисню 15%;
- не видаляти збагачену киснем рідину з посудини Дьюара випаровуванням;
- не заливати рідкий азот з домішками повітря і рідкого кисню;
- під час транспортування цистерн і посудин Дьюара з рідким азотом на автомобілях та інших видах транспорту необхідно закріплювати їх для запобігання падінню.

4.5.33. При роботі з посудинами Дьюара необхідно виконувати вимоги експлуатаційної документації.

4.5.34. Приміщення де проводиться робота з рідким азотом, повинно бути обладнано припливно-витяжною вентиляцією.

Під час заморожування сперми необхідно виконувати загальні правила з безпеки праці з рідким азотом.

4.5.35. Для витягування із посудини Дьюара замороженої сперми необхідно користуватися попередньо охолодженим металевим корнцангом або великим пінцетом, кінці якого повинні бути щільно обтягнуті поліетиленовою або гумовою трубкою відповідного діаметра. Інструмент має бути попередньо охолоджений у рідкому азоті.

4.5.36. Під час розморожування сперми в скляних ампулах слід працювати в захисних окулярах або із запобіжним щитком.

4.5.37. Персонал, який працює з посудинами Дьюара і рідким азотом, повинен бути в халатах, захисних окулярах або щитках із органічного скла та рукавицях. Одяг має бути без кишень, штани – без манжет і закривати верх взуття, рукавиці - сухими і вільно одягатися на руки. Одяг слід підбирати за зростом і розміром, повністю заправляти і застібати.

4.5.38. Заливати рідкий азот у посудину Дьюара (коли температура всередині її відповідає температурі навколишнього середовища) слід повільно. Якщо азот заливають через гнучкий шланг діаметром 20 мм, тиск в транспортному резервуарі не повинен перевищувати 0,05 МПа (0,5 атм.). При цьому кінець гнучкого шланга повинен бути опущений до дна.

4.5.39. Заправляти посудини рідким азотом не дозволяється одному працівникові.

4.5.40. Забороняється відігрівати посудини Дьюара, які втратили вакуум і вкриваються шаром наморозі, у приміщенні, де можливе перебування людей. Такі посудини необхідно відігрівати в ізольованих приміщеннях не менше ніж 3 доби.

4.5.41. Під час роботи в приміщенні, де можлива небезпека підвищеного вмісту азоту, працівників слід забезпечити справними ізолюючими протигазами з відповідними фільтрами.

У разі запаморочення внаслідок вдихання парів азоту потерпілого необхідно вивести з приміщення на свіже повітря.

4.5.42. Палити в приміщенні, де заправляють і зберігають рідкий азот, не дозволяється.

Осіменіння тварин

4.5.43. Безпека технологічних операцій, пов'язаних з процесом штучного осіменіння корів і телиць, повинна бути забезпечена відповідно до вимог ДНАОП 0.01-1.01-95 і ГОСТ 12.3.002.

4.5.44. Пункти штучного осіменіння мають бути побудовані за типовими проектами. Допускається організація пунктів у переобладнаних приміщеннях, що відповідають необхідним вимогам.

4.5.45. Відбір тварин, які підлягають осіменінню, повинен проводить персонал, навчений правилам безпеки праці.

4.5.46. Для відбору тварин для осіменіння при безприв'язному утриманні потрібно використовувати розколи.

4.5.47. Осіменіння тварин слід проводити на пунктах штучного осіменіння у спеціальних станках, обладнаних пристроєм для надійної фіксації тварини.

4.5.48. Для осіменіння корів і телиць на відгінних пасовищах потрібно мати для кожної череди пересувний пункт штучного осіменіння.

4.5.49. При мано- або ректоцервікальному способі осіменіння технік повинен працювати у спеціальних поліетиленових або гумових рукавичках.

4.6. Доїння та первинна обробка молока

4.6.1. Монтаж і експлуатацію електроприводів доїльних установок і обладнання первинної обробки молока необхідно проводити відповідно до ПУЕ і ДНАОП 0.00-1.21-98.

4.6.2. Колір стін приміщень і основного технологічного обладнання повинен бути у світлих тонах, це дозволяє контролювати їх санітарний стан.

4.6.3. Не дозволяється роздавання кормів під час доїння корів.

4.6.4. При доїнні неспокійних корів необхідно фіксувати їм задні ноги.

4.6.5. Для направлення тварин на доїння і назад при доїнні у доїльних залах потрібно виділяти одного погонича на один переддоїльний майданчик.

4.6.6. Необхідно вибирати найбільш короткі прямолінійні маршрути руху тварин у доїльних залах, не створюючи заторів і виключаючи втручання обслуговуючого персоналу для їх усунення.

4.6.7. Під час доїння корів у доїльних залах при прив′язному утриманні слід використовувати напівавтоматичні і автоматичні прив′язі з пристроями для групового звільнення тварин.

4.6.8. Для запобігання надходженню в доїльний зал забрудненого повітря необхідно забезпечити ізоляцію доїльного залу від корівників розсувними воротами, шторами або повітряними завісами.

4.6.9. Установка каналізаційних решіток у доїльних станках повинна виключати їх зміщення ногами тварин.

4.6.10. Під час підготовки вимені до доїння не можна допускати виникнення у тварин неприємних відчуттів, обумовлених механічними і температурними подразниками (сильний натиск, занадто гаряча або холодна вода тощо).

4.6.11. Кількість корів у групі при використанні групових доїльних станків повинна бути кратним кількості доїльних місць в одному груповому станку.

4.6.12. При безприв'язному утриманні худоби необхідно вибраковувати буйних корів.

4.6.13. Над стійлами агресивних тварин необхідно вивішувати таблички з попереджувальним написом: “Обережно! Бодаста корова!” або “Обережно! Б’є ногами!”

4.6.14. Нетелів за два місяці до отелення потрібно привчати до скотопрогонів, доїльного залу і шуму працюючих доїльних апаратів.

4.6.15. Не допускати застосування грубої сили і биття під час привчання корів до машинного доїння.

4.6.16. Підгін тварин на доїння необхідно здійснювати засобами, які виключають їх агресивну реакцію.

4.6.17. На тваринницькому комплексі, обладнаному доїльними установками типу “Ялинка”, “Тандем”, “Карусель” тощо, корів, яких щойно привезли з інших ферм або підприємств, не треба виділяти в самостійну групу. Їх потрібно розподілити у групи корів, які довгий час доїлися на цих установках.

4.6.18. В період привчання тварин до карусельної доїльної установки необхідно використовувати знижену швидкість обертання платформи.

4.6.19. Щоб уникнути створення травмонебезпечних ситуацій, необхідно забезпечити виконання всіх вимог експлуатаційної документації.

4.6.20. Стан компресорних установок і повітропроводів повинен відповідати вимогам ГОСТ 12.2.016 та ДНАОП 0.00-1.13-71.

4.6.21. При доїнні корів у стійлах ширина поздовжніх проходів для обслуговування тварин повинна бути не менше 1,5 м.

4.6.22. Приямок для молочного насоса доїльних установок повинен бути огороджений поручнями заввишки не менше ніж 1 м.

4.6.23. Гідропаровакуумні лінії й кормопроводи повинні мати справні ущільнення, які виключають порушення герметизації.

4.6.24. Місця можливого контакту обслуговуючого персоналу з трубопроводами теплоносія повинні мати термоізоляцію, що не допускає підвищення температури контактної поверхні вище 45°С.

4.6.25. Монтаж гнучких пневмоліній і вакуумпроводів повинен виключати скручування, переломи і тертя об рухомі частини обладнання у процесі експлуатації.

4.6.26. Ширина проходів для ремонту і огляду обладнання повинна бути не менше 0,8 м.

4.6.27. Випускні труби двигунів внутрішнього згоряння доїльних установок не повинні бути направлені на легкозаймисті поверхні конструкцій або складські матеріали. Розташування нагрівальних приладів і трубопроводів, вакуумних і молочних ліній, системи опалення і вентиляції повинно забезпечувати можливість їх дезінфекції і очищення без небезпеки травмування при виконанні цих операцій.

4.6.28. Підлога в робочій зоні оператора доїльних установок з траншеями повинна мати настил у вигляді дерев′яних решіток.

4.6.29. В нижній частині станків доїльних установок, які мають траншею для оператора, повинен бути установлений бризковідбивний щиток висотою 0,12 м з нахилом 75° у бік стійла корови.

4.6.30. Флягопропарювачі необхідно обладнувати витяжним кожухом-відсмоктувачем або зонтом.

Подача води або пари повинна здійснюватися тільки при наявності фляг на дерев′яних прокладках і включеній вентиляції.

4.6.31. Необхідно захистити пускові педалі флягопропарювача від спрацювання при випадковому падінні на них будь-яких предметів.

4.6.32. Тиск пари при експлуатації парових пастеризаційних установок не повинен перевищувати вказаного в паспорті заводу-виготовлювача.

4.6.33. При появі вібрації, стороннього шуму, різкого коливання кількості обертів сепаратор необхідно зупинити і не пускати в роботу до усунення неполадок.

4.6.34. Приготування дезінфікуючих і миючих розчинів потрібно проводити в гумових рукавичках і захисних окулярах у спеціально відведеному для цієї мети приміщенні.

4.6.35. Під час приготування миючих і дезінфікуючих розчинів і при пересипанні порошкових миючих засобів із заводської упаковки у витратні ємкості необхідно використовувати респіратори, ватно-марлеві пов′язки, захисні окуляри, прогумовані фартухи, гумові рукавички і чоботи.

4.6.36. При знежиренні гумових виробів слід користуватися гумовими рукавичками або покривати шкіру рук захисними пастами.

4.6.37. Під час промивання фільтрів (лавсанових та марлевих) необхідно застосовувати гумові рукавички.

4.6.38. Промивання ємкостей і баків повинно здійснюватися способами, які виключають необхідність перебування працівників у них (щітки з довгими ручками, розпилювачі тощо).

4.6.39. Робочі місця потрібно забезпечити операційними картами, інструкціями з охорони праці і застережними написами.

4.6.40. На бочках і ємкостях з вихідною сировиною і приготовленими концентрованими розчинами наносять написи, які вказують назву речовини, ступінь концентрації розчину і заходи безпеки.

4.6.41. Миючі препарати і сухе хлорне вапно необхідно зберігати в упаковці заводу-виготовлювача на стелажах, а поточний їх запас - у посуді, що закривається кришкою, в окремому сухому приміщенні, яке добре провітрюється.

4.6.42. Всі роботи з експлуатації, ремонту, регулювання холодильних установок повинні проводити спеціалісти, які мають посвідчення на право працювати на машинах такого типу відповідно до вимог ПУЕ, ДНАОП 0.00-1.21-98, НАОП 2.2.00-1.10-88.

4.6.43. Обслуговування холодильних установок має здійснюватися лише після їх зупинки і усунення можливості самовільного їх включення.

4.7. Транспортування, перегін та випасання тварин

Транспортування тварин

4.7.1. Для перевезення тварин використовують спеціальні машини - скотовози або інші автомобілі, відповідно обладнані.

4.7.2. Для проведення вантаження і вивантаження тварин розпорядженням власника підприємства призначається особа, відповідальна за безпеку проведення робіт.

4.7.3. Вантаження і вивантаження тварин дозволяється тільки при наявності даних про стан здоров’я (хворі чи здорові) і особливості поведінки (спокійні чи такі, що б'ються). Перед початком робіт тварин оглядають працівники ветеринарної служби.

4.7.4. При вантаженні і вивантаженні тварин на території залізничних станцій, морських та річкових портів, м'ясокомбінатів та інших перевантажувальних пунктів обов’язково виконувати додаткові вимоги безпеки, встановлені відомством, якому належить перевантажувальний пункт.

4.7.5. Перед початком роботи відповідальна особа повинна ознайомити працівників з технологічним обладнанням тваринницьких приміщень, маршрутами машин і тварин, з безпечними способами виконання операцій, з особливостями поведінки тварин.

4.7.6. Перед тим як виганяти тварин із секцій і приміщень, двері приміщень потрібно повністю відкрити і зафіксувати, забезпечуючи вільний прохід тварин у напрямку до місця вантаження.

4.7.7. Виводити тварин і починати вантажити необхідно від найближчих до виходу з приміщення станків або секцій. В умовах прив'язного утримання телят і нетелів їх

відв'язують і направляють на майданчик навантаження групами, а бугаїв, корів і бичків на відгодівлі - індивідуально.

4.7.8. Слід обережно поводитися з тваринами, над стійлами яких вивішені попереджувальні написи ”Обережно! Битлива корова!” тощо.

4.7.9. Тварин, яким необхідно проводити карантинну обробку, вантажать і вивантажують на спеціальних майданчиках.

4.7.10. Після виконання вантажно-розвантажувальних робіт місце проведення робіт, інвентар і засоби індивідуального захисту дезінфікують відповідно до ветеринарних правил.

4.7.11. Вантаження, вивантаження і транспортування тварин повинні здійснювати працівники, які доглядають цих тварин, або особи, які мають навички роботи з ними і знайомі із технологією вантажно-розвантажувальних робіт.

4.7.12. Не дозволяється підганяти тварин гострими предметами, ріжучими або які колються, а також короткими палицями і гумовими шлангами.

Для підгону тварин необхідно використовувати довгий ремінний бич або електропоганялки.

При вантаженні і вивантаженні молодняку великої рогатої худоби потрібно використовувати батоги і палиці довжиною не менше ніж 2 м та електропоганялки. При вантаженні і вивантаженні дорослих тварин додатково необхідно використовувати недоуздки або міцні мотузки.

4.7.13. При вантаженні і вивантаженні бугаїв використовують ошийники з двома ланцюговими розв'язками-поводами, палицю-водило, закріплене за носове кільце.

4.7.14. Перед вантаженням тваринам із злим норовом необхідно ввести транквілізатори.

4.7.15. Розміщення тварин в скотовозах та іншому спеціально обладнаному транспорті повинно забезпечувати:

- стійкість тварин під час руху транспортного засобу;
- безпеку працівників;
- можливість застосування і нормальне функціонування засобів захисту і пожежної безпеки.

Молодняк розміщують безприв'язно, групами по 5-6 голів, з розділяючими перегородками, а бугаїв, корів і коней на прив'язі - головою в напрямку руху транспортного засобу. При транспортуванні жеребців, бугаїв, кнурів дозволяється перевозити тільки одну тварину.

4.7.16. При вантаженні не допускається :

- грубе поводження з тваринами;
- об'єднання тварин із різних секцій;
- накопичення або зустрічний прогін тварин в проходах, дверних прорізах або біля них;
- присутність сторонніх осіб і рух транспортних засобів у зоні руху тварин при вантаженні й розвантаженні;
- знаходження працівників у дверних прорізах під час руху тварин.

4.7.17. Вантаження запасу кормів та підстілки в транспортний засіб необхідно проводити після вантаження тварин і лише при наявності спеціальних відсіків.

4.7.18. Вантаження тварин у транспортні засоби та розвантаження необхідно здійснювати при достатньому освітленні (природному або штучному) на спеціальних майданчиках.

4.7.19. Майданчики повинні бути обладнані розколами, прогонами, естакадами, міцними трапами з перилами, вагами й фіксаторами.

4.7.20. Рух транспортних засобів у місцях вантаження худоби організується за схемою, затвердженою власником з установленням відповідних дорожніх знаків, у разі

потреби – також знаків, прийнятих на залізничному і водному транспорті. Під'їзд до вантажних майданчиків позначають добре видимими у будь-яку пору доби написами “В'їзд” та “Виїзд”.

4.7.21. В місцях проведення вантажно-розвантажувальних робіт встановлюють естакади і напрямники руху тварин з огородженими проходами уздовж них для працівників, які обслуговують тварин.

Висота розташування проходу для працівників повинна становити 0,25-0,30 м від опорної поверхні проходу, ширина проходу для руху працівників 0,8-1,0 м, висота перил - 1,0-1,1 м.

4.7.22. Висота естакади для вантаження повинна відповідати висоті днища кузова транспортного засобу. Підлога естакади вантажно-розвантажувального майданчика, починаючи від вагової, повинна поступово підніматися (кут не більше ніж 12°(22%)) до рівня днища кузова транспортного засобу.

4.7.23. Від кінців бокових бортів кузова на естакаду установлюють пересувні щити-перегородки заввишки 1,0 - 1,1 м.

4.7.24. Для працівників, зайнятих вантаженням і розвантаженням тварин, необхідно обладнувати острівки безпеки від тварин.

4.7.25. Для запобігання травмуванню обслуговуючого персоналу у місцях розвантаження худоби із залізничних вагонів і автомашин повинні бути передбачені загони, які мають пандуси для спускання тварин.

Біля естакад і платформи має бути встановлений відбійний брус для автомобільного транспорту.

4.7.26. Власник згідно з чинним законодавством визначає, при якій температурі повітря і силі вітру необхідно зупинити вантаження і вивантаження тварин на відкритому повітрі або зробити перерви для обігріву працівників.

4.7.27. Транспортні засоби перед вантаженням необхідно звільнити від сторонніх предметів (цвяхів, дроту та ін.), а днище кузова посипати піском, тирсою, подрібненою соломою.

4.7.28. Розміщення і закріплення перегородок для розділення тварин у скотовозі повинно забезпечувати їх виведення за короткий строк, а конструкція прив'язі тварин повинна бути розміщена із зовнішнього боку фургону.

4.7.29. Скотовоз повинен бути укомплектований первинними засобами пожежогасіння (вогнегасники, багри), а також засобами безпечного поводження з тваринами (електропоганялки, палиці-водила для бугаїв), які розміщують із зовнішнього боку скотовоза.

4.7.30. У разі пожежі персонал повинен припинити вантаження тварин. Використовуючи багри, необхідно відкрити бокові і задні двері фургону, прибрати розділяючі перегородки, відв'язати тварин і примусити їх вийти з фургону, після чого приступити до гасіння пожежі.

4.7.31. При перевезенні тварин не дозволяється різке гальмування і перебільшення швидкості. На території завантажувального майданчика необхідно рухатись із швидкістю не більше 5 км/год.

4.7.32. Металеве днище кузова слід застилати дерев'яними щитами.

4.7.33. Сумарна вага тварин, які перевозяться, не повинна перевищувати вантажопідйомність машини.

4.7.34. Працівників потрібно забезпечувати спеціальним одягом та ЗІЗ згідно з ГОСТ 12.4.011.

4.7.35. При необхідності виконання вантажно-розвантажувальних робіт в умовах запиленості і загазованості повітря працівники мають бути забезпечені відповідними засобами індивідуального захисту органів дихання та зору.

4.7.36. Для вантаження та перевезення свиней на території ферми необхідно використовувати візок-трап з механічним приводом.

4.7.37. При перевезенні свиней і овець у транспортних засобах борти додатково необхідно обладнувати решітками висотою не менше 0,8 м.

4.7.38. Під час перевезення свиней і овець на далекі відстані належить використовувати напівпричепи-скотовози. При використанні вантажних автомобілів борти їх повинні мати додаткову решітку заввишки не менше ніж 1,8 м із сітчастою або глухою стелею.

4.7.39. Перевозити на одній машині тварин різної статі, самок у тічці і тварин, які значно розрізняються за живою вагою, не дозволяється.

4.7.40. Коні, яких транспортують залізницею, водними шляхами і на автомобілях, повинні бути розковані, мати міцні недоуздки та ошийники.

4.7.41. Під час транспортування тварин перебування людей з ними у кузові транспортного засобу забороняється.

Перегін тварин

4.7.42. Для перегону тварин через річки та інші водні перешкоди необхідно вибирати брід неглибокий, із рівним дном, без коренів, корчів та каміння.

4.7.43. Через залізничні колії тварин необхідно переганяти у спеціально визначених місцях. У туман, дощ або темну пору доби тварин переводять на прив′язі не більше двох на одного погонича.

4.7.44. Для прогону стада автомобільними шляхами залучається така кількість погоничів, яка б забезпечувала рух тварин ближче до правого краю дороги відповідно до Правил дорожнього руху України.

4.7.45. Не дозволяється:

- залишати тварин без нагляду на смузі відчуження дороги;
- вести тварин по дорогах з покращеним покриттям, якщо поруч є інші дороги;
- переганяти тварин по дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості.

Випасання тварин

4.7.46. Перед вигоном тварин на пасовище власник повинен забезпечити навчання обслуговуючого персоналу безпечним правилам утримання тварин на пасовищах, надання першої долікарської допомоги, а також вміти надавати першу ветеринарну допомогу тваринам.

4.7.47. Місця випасу повинні бути попередньо обстежені, очищені від сторонніх предметів, ями – засипані або огороджені.

4.7.48. Бугаїв, некастрованих бичків на відгодівлі не дозволяється пасти в одному стаді з коровами та молодняком.

4.7.49. В темну пору доби і в негоду на пасовищі повинні чергувати не менше як два пастухи. На тирлах, віддалених від житла на відстань більше 1 км, повинні бути встановлені утеплені вагончики для обслуговуючого персоналу.

5. Прибирання, видалення, обробка і зберігання гною

5.1. Системи видалення і підготовки до використання гною повинні відповідати нормам технологічного проектування ОНТП 17-86.

5.2. При роботі з мобільними механізмами для прибирання гною необхідно виконувати такі вимоги:

5.2.1. Прибирання гною у приміщеннях із безприв’язним утримуванням худоби проводять у відсутність тварин.

5.2.2. Під час прибирання гною бульдозером швидкість руху повинна забезпечувати безпеку людей і тварин.

5.2.3. Під час руху бульдозеру по проходу тракторист повинен стежити за тим, щоб на його шляху не було людей і тварин.

5.2.4. Випускна труба трактора повинна бути обладнана іскрогасником. Після прибирання гною приміщення необхідно провітрювати до повного видалення вихлопних газів.

5.2.5. Щоб уникнути перекидання тракторного агрегату при вантаженні гною з естакад тракторист має стежити, щоб ніж бульдозера не висувався за край естакади, який повинен бути позначений тросом або мотузкою.

5.2.6. Тракторний навантажувач, ковшовий або грейферний, при вивантаженні гною з гноєсховищ у транспортні засоби повинен стояти на рівному спланованому місці.

5.2.7. Не допускається робота навантажувача на ухилах, на яких неможливо виставити його у вертикальне положення домкратами.

5.2.8. Перед початком роботи по вивантаженню гною тракторист повинен переконатися, що колеса тракторного навантажувача встановлені на максимальну ширину, опорні лапи опущені і укріплені.

5.2.9. Під час вивантаження гною із гноєсховища ковшовим або грейферним навантажувачем не допускається утворення козирків у місцях вивантаження.

5.2.10. Переїзд тракторним навантажувачем на нове місце дозволяється після звільнення грейфера або ковша від гною.

5.2.11. При переїзді необхідно установити робочі органи і домкрати у транспортне положення.

5.2.12. Тракторист повинен стежити, щоб під час роботи навантажувача поблизу нього і під стрілою не знаходилися люди.

5.2.13. Перед виходом із кабіни навантажувача тракторист повинен опустити грейфер або ківш, поставити усі важелі керування в нейтральне положення і виключити вал відбору потужності.

5.2.14. Перед початком роботи навантажувача необхідно дати попереджувальний сигнал.

5.3. При роботі зі стаціонарними механізмами для видалення гною необхідно виконувати такі вимоги:

5.3.1. Розміщення машин, механізмів і устаткування повинно відповідати проекту і вимогам ДБН В.2.2-1-95.

5.3.2. Машини й устаткування необхідно забезпечувати засобами і пристроями, що знижують виробничий шум і вібрацію під час експлуатації.

5.3.3. Монтаж і експлуатацію машин, механізмів і устаткування необхідно проводити відповідно до вимог експлуатаційної документації.

5.3.4. Пускові кнопки, рукоятки і рубильники повинні бути встановлені так, щоб виключалася можливість їхнього самовільного вмикання, а оператору було зручно і безпечно ними користуватися.

5.3.5. Усі передачі, сполучні муфти машин і устаткування повинні бути надійно огороджені.

5.3.6. Роботи, пов'язані з технічним обслуговуванням і усуненням несправностей машин і устаткування, повинні проводитися після виключення двигуна і повної зупинки робочих органів.

5.3.7. На робочих місцях операторів, що обслуговують машини й устаткування, повинні бути вивішені інструкції з техніки безпеки.

5.3.8. У місцях над гнойовим каналом, де тимчасово зняли решітку, необхідно встановити огородження.

5.3.9. Приводний редуктор з електродвигуном повинен бути встановлений на бетонній основі. Електропроводку до нього необхідно прокладати в металевій трубі. Корпус електродвигуна і труба повинні бути заземлені.

5.3.10. Приямок гноєприймача похилого транспортера необхідно закрити щитом, а приводний агрегат обгородити перилами заввишки не менш 1,2 м.

5.3.11. Скребкові, стрічкові транспортери і люки для скидання гною або посліду повинні бути огороджені захисними решітками.

5.3.12. Проріз для похилого транспортера в холодний час року повинен закриватися щитом або фартухом із важкої тканини.

5.3.13. Жолоби транспортера в проходах і біля воріт необхідно накривати перехідними щитами, що витримують навантаження транспортних засобів на переїзді і працівників із вантажем на переходах.

5.3.14. Під час роботи транспортера не дозволяється впускати в приміщення або випускати з нього тварин.

5.3.15. Для пуску і зупинки транспортера для видалення гною або дельта-скрепера потрібно у протилежних кінцях приміщення обладнати дистанційне керування з дублюючими кнопками.

5.3.16. Включати транспортер у роботу повинен відповідальний за його експлуатацію, попередньо переконавшись у відсутності на ньому або в жолобі сторонніх предметів. Після цього він має подати умовний сигнал про пуск.

5.3.17. Горизонтальний транспортер типу ТСН дозволяється включати після пуску похилого транспортера. Узимку перед пуском треба переконатися, що шкребки похилого транспортера не примерзли до кожуха. Для зменшення примерзання похилий транспортер повинен попрацювати 5 хв після виключення горизонтального транспортера.

5.3.18. Регулювальні і ремонтні роботи, натяг ланцюга, а також змащення поворотних зірочок необхідно виконувати після повної зупинки транспортера і вивішування біля пускових кнопок плакатів: “Не вмикати! Працюють люди”.

Не дозволяється проводити натяг ланцюга за допомогою прокручування вала електродвигуна.

5.3.19. Під час роботи на грейферних кранах-навантажувачах необхідно керуватися вимогами ДНАОП 0.00-1.03-93.

5.3.20. Електроапаратура, що встановлена на відкритій площадці, повинна бути надійно закрита кожухами і щитками, що захищатимуть її від опадів.

5.3.21. Перед початком роботи оператор, що обслуговує електрифікований грейферний кран, зобов'язаний перевірити справність гальмового пристрою і кінцевого вимикача, відсутність пошкоджень і оголених ділянок на електрокабелі, надійність і справність запірного пристрою грейфера.

Справність троса грейфера і стан канатів скреперних установок (кількість обірваних дротів на 1 м троса не повинна перевищувати 10%) необхідно перевіряти щорічно із занесенням результатів перевірки в паспорт установки.

5.3.22. Відстань від землі до силового електрокабелю грейферного крана має бути не менше 2 м.

5.3.23. Грейферним краном, призначеним для переміщення гною, не дозволяється переміщати інші вантажі.

5.3.24. Під час завантаження транспортного засобу водій зобов'язаний вийти з кабіни. Очікувати закінчення завантаження дозволяється за межами робочої зони.

5.3.25. Перед початком завантаження транспортного засобу гноєм, а також перед зрушуванням із місця водій повинен переконатися, що в робочій зоні немає людей, після чого подати сигнал і почати рух.

5.4. При обробці і зберіганні гною необхідно виконувати такі вимоги:

5.4.1. Гній видаляють і обробляють у системі, окремій від мереж каналізації господарсько-побутових стоків населеного пункту, а також виробничих і дощових стоків ферми.

5.4.2. Металеві відстійники встановлюють в опалюваних приміщеннях так, щоб був вільний доступ для їх обслуговування і ремонту. У верхній частині відстійника обладнують робочі площадки з огородженням заввишки не менше 1,2 м.

5.4.3. Гноєсховища необхідно обгороджувати на висоту 1,5 м, а укоси зміцнювати проти розмиву. Улаштовувати їх потрібно посекційно з метою проведення профілактичних ремонтів і очищення.

5.4.4. При проведенні робіт в гноєнакопичувачах, каналізаційних колодязях, закритих ємкостях необхідно виконувати вимоги підрозділу 10.11 частини 1 цих Правил.

5.4.5. Глибокі гноєприймачі, ємкості для збереження рідкого гною, аеротенки, гноєсховища повинні мати запобіжні огородження, перила. Металеві сходи з рифленими ступенями необхідно періодично очищати від бруду, льоду і снігу.

5.4.6. Пневматична установка для видалення рідкого гною повинна мати запірну арматуру для відключення гноєнакопичувача від повітропроводів.

5.4.7. Прийомна лійка гноєнакопичувача повинна мати захисну решітку, що виключає попадання в нього довговолокнистих часток і сторонніх предметів. Експлуатація пневмоустановки без решітки не дозволяється.

5.4.8. Засувки, вентилі, крани, розміщені вище 2 м від рівня підлоги або заглиблені, необхідно обладнати пристроями (важільними або штанговими), що дозволяють відчиняти і закривати їх із робочого місця.

5.4.9. Автоматичне дистанційне керування шиберними засувками каналів гноєвидалення повинно мати дублюючі засоби з ручним керуванням.

5.4.10. Пневмоустановка для видалення гною повинна експлуатуватися відповідно до експлуатаційної документації.

5.4.11. При знезаражуванні гною рідким аміаком необхідно дотримуватися вимог НАОП 2.2.00-1.08-82.

5.4.12. Біля магнітних пускачів повинні бути таблички з написом “Стороннім вмикати транспортер заборонено”, а на підлозі біля них мають бути ізолюючі підставки.

6. Утримання великої рогатої худоби

6.1. Планування, організація й проведення робіт по догляду за великою рогатою худобою повинні передбачати:

- безпечну експлуатацію машин і механізмів;
- своєчасний ремонт і лагодження обладнання;
- своєчасну заміну обладнання, яке прийшло в непридатність;
- усунення безпосереднього контакту працюючих із небезпечними факторами;
- запобігання виникненню стресового стану у тварин.

6.2. Режим технологічних процесів має забезпечувати:

- погодженість і надійність роботи технологічного обладнання, виключаючи проявлення небезпечних і шкідливих виробничих факторів;
- завантаження машин повинно відповідати їх продуктивності.

6.3. При виконанні технологічних операцій по догляду й годівлі тварин необхідно дотримуватися встановленого розпорядку дня.

6.4. До самостійного виконання робіт по догляду за великою рогатою худобою допускаються працівники, які пройшли стажування під керівництвом завідуючого фермою (бригадиром) або досвідченого працівника, який володіє навиками безпечного виконання робіт.

6.5. Не допускаються до роботи на фермах особи, у яких виявлені захворювання, спільні для людей і тварин.

6.6. При прив’язному утриманні худоби прив’язь повинна бути міцною й зручною під час догляду тварин.

6.7. Стійлове обладнання для утримання великої рогатої худоби повинно виключати можливість виходу тварин за межі кліток, стійл або секцій.

6.8. Некастрованих бичків на відгодівлі необхідно утримувати на прив’язі.

6.9. У бодастих корів потрібно відпилювати роги.

6.10. Перегін тварин до місця зважування або проведення ветобробки необхідно здійснювати по скотопрогонах.

6.11. Майданчик біля станка для фіксації тварин повинен бути покритий м’яким асфальтом або килимками з рифленої листової гуми .

6.12. При впусканні й випусканні тварин двері приміщень, загонів і кліток повинні бути відкритими й зафіксованими.

7. Утримання свиней

7.1. Безпека при проведенні робіт, пов'язаних з утримуванням свиней, повинна відповідати ВНТП-СГіП-46-2.95.

7.2. До обслуговування підсосних свиноматок не допускаються особи молодше 18 років та вагітні жінки. До роботи з іншими групами тварин можна допускати підлітків від 16 років лише з дозволу медичної комісії і згоди комітету профспілки.

7.3. Персонал, допущений до обслуговування свиней, повинен знати:

- призначення і зміст виконуваних операцій;
- будову і призначення обладнання, яке обслуговується, захисних засобів, що забезпечують безпечну його експлуатацію;
- способи і прийоми безпечного виконання технологічних операцій;
- правила користування засобами колективного та індивідуального захисту.
- правила пожежної безпеки;
- способи надання першої долікарської допомоги.

7.4. Індивідуальне фіксування свиней в положенні стоячи необхідно проводити за верхню щелепу щипцями або з використанням закрутки.

7.5. В групових станках для відокремлювання тварини необхідно використовувати поперечний пересувний щит. Перед заходом в груповий станок необхідно одягати захисні циліндри з залізного листа, фанери або з міцного картону. Такий циліндр кріплять до пояса працівника. Він прикриває нижню частину тіла та ноги, не доходячи до підлоги на 5-6 см.

7.6. Ікла в кнурів, які досягли парувального віку (а надалі – у міру відростання), необхідно вкорочувати і затупляти. При цьому кнурів фіксують у станках.

7.7. Під час проведення масових зооветеринарних заходів або сортування, свиней фіксують групами в загонах-розколах, дорослих – у станку на розв’язках, а поросят - на столі-станку. При відсутності станків тварин необхідно фіксувати шляхом накладання мотузяної петлі на носову частину і закріплення її у прив'язі.

7.8. Моціон свиней потрібно проводити за допомогою установки для активного моціону, яка виключає перебування працівників серед тварин.

7.9. Свинарські ферми та комплекси слід забезпечувати електричними палицями-поганялками.

7.10. Зважувати свиней потрібно на спеціально призначених вагах.

7.11. На вигульних майданчиках та в літніх таборах годівниці необхідно розміщувати вздовж огорожі, виключаючи заїзд транспорту і вхід працівників у зону знаходження (перебування) тварин.

7.12. При утриманні свиней в приміщеннях без вікон необхідно улаштовувати чергове освітлення з автоматичним або ручним вмиканням.

7.13. Для зниження мікробної забрудненості повітря свинарських приміщень необхідно застосовувати фізичні та хімічні засоби знезараження повітря: опромінення бактерицидними лампами БУВ-15, БУВ-30, БУВ-60 з екранами, які запобігають прямому попаданню променів на людину і тварин, з розрахунку 2-2,5 вт/м^2; зрошування стін за допомогою установок, змонтованих на шасі електрокара ЭП-106, установок УДС, ДУК або універсальної установки ЛСД-2 розчинами свіжогашеного вапна, розчином кальцинованої соди, розчином хлорного вапна і 2%-ним розчином активного хлору з розрахунку 1 л/м^2. Для боротьби із запахами рекомендується застосовувати електричні та хімічні озонатори, дезодоранти (хлорне вапно, персульфат амонію та ін.).

8. Утримання овець

8.1. Виробничі процеси на вівчарських підприємствах повинні відповідати технологічній документації та цим Правилам.

8.2. Чабанські бригади повинні бути забезпечені засобами надійної фіксації овець під час виконання зооветеринарних робіт, штучного осіменіння та стриження тварин.

8.3. Для кожної отари повинні складатися графіки й маршрути руху на відведені пасовища, визначатися місця розташування отар і водопою.

8.4. Для запобігання удару блискавки під час грози не допускається перебування працівників серед овець або на близькій відстані від отари, що знаходиться на відкритій місцевості чи в кошарі.

8.5. При застосуванні спеціальних установок для дезінфекційної обробки овець з метою профілактики чи лікування необхідно застосовувати механізми і отрутохімікати відповідно до експлуатаційної документації на установки і правил застосування отрутохімікатів.

8.6. Щоб не припуститися травматизму та отруєння працівників і тварин, застосовувати отрутохімікати і готувати дезінфекційні розчини, а також проводити обробку тварин необхідно тільки під керівництвом досвідченого спеціаліста.

8.7. Усіх працівників, що беруть участь у приготуванні розчинів і обробці овець пестицидами, необхідно забезпечувати відповідними ЗІЗ.

8.8. Працівників необхідно забезпечити місцями для переодягання, питною водою та водою для вмивання, аптечками першої допомоги, первинними засобами пожежогасіння.

8.9. Робочі місця операторів агрегатів для купання необхідно обладнувати сонцезахисними тентами й огородженнями і розміщувати так, щоб на оператора не потрапляли бризки робочої рідини.

8.10. Не дозволяється під час обробки овець знаходитись на краю ванни для купання.

8.11. Стриження овець необхідно проводити у спеціально обладнаному сухому, продезінфікованому приміщенні без протягів із достатнім освітленням кожного робочого місця або під навісом.

8.12. З метою запобігання травмуванню працівників під час стриження овець необхідно вжити заходів щодо попередження самовільного проникнення тварин на територію стригального пункту. Для цього огородження оцарок та загонів для овець повинні бути перевірені на справність та відремонтовані.

8.13. Перед початком стриження овець потрібно організувати навчання стригалів.

8.14. Під час стриження на стелажах або столах повинні бути пристрої для фіксації ніг овець.

8.15. Стригальний агрегат та стригальні машинки повинні бути справні й відрегульовані. Використовувати електростригальні машинки потрібно відповідно до експлуатаційної документації.

8.16. Стриження тварин за допомогою електростригальних машинок виконується на столах або сухих дерев’яних щитах.

Під ноги стригалям необхідно підкладати дерев'яні щити або діелектричні килимки. Не дозволяється стригти тварин електричними стригальними машинками на вологій підлозі (щиту, килимку тощо) або земляній, а також без взуття.

8.17. Корпуси електродвигуна, трансформатора, рубильника, стригальної машинки, точильного верстата та інші частини стригального агрегату необхідно заземляти (зануляти).

8.18. Не дозволяється включати стригальну машинку без заземлення. Приєднувати відгалуження до заземлювального проводу потрібно за допомогою зварювання або болтового з′єднання. Кінці заземлювального проводу приєднують до заземлювальних електродів завдовжки не менше 2 м і діаметром не менше 6 мм.

8.19. Стригальний пункт необхідно забезпечити шафами для спеціального одягу працівників, бачками з перевареною питною водою та кухлями, умивальниками, милом, рушниками, аптечками першої допомоги, а також первинними засобами пожежогасіння (бочками з водою, лопатами, сокирами, відрами та ін.).

8.20. Точильний апарат повинен бути встановлений відповідно до експлуатаційної документації.

8.21. Заточування різальної пари стригальної машинки слід проводити на точильному апараті за допомогою тримача в режимі “Заточування ножів і гребінок”.

8.22. Класифікаторів вовни і їх помічників необхідно забезпечувати засобами захисту органів дихання (марлевими пов’язками, респіраторами тощо).

8.23. Прес для вовни належить встановити так, щоб був вільний доступ до пульта керування і забезпечувалась зручність завантаження камери вовною, обв’язування й виштовхування готової паки.

8.24. Процес пакування вовни і виштовхування готових пак повинен здійснюватися під керівництвом досвідченого працівника, за сигналом якого відбувається заповнення камери вовною і вмикання преса в роботу.

9. Утримання і використання коней

9.1. Робочі коні закріплюються за конюхами або їздовими.

9.2. Обслуговуючий персонал повинен бути попереджений про кожного норовистого коня.

9.3. Жеребців, молодняк, який тренують, та норовистих коней необхідно виводити у вуздечках із міцними поводами, завдовжки не менше ніж 2,5 м. Жеребців на парування виводять на поводах довжиною не менше ніж 5 м. Виводити коней повинні два конюхи.

9.4. Проведення ректального дослідження на жеребність допускається лише у станках.

9.5. Чищення коней необхідно проводити на прив’язі, а норовистих - обов'язково на розв'язках. При чищенні конюх повинен стояти збоку коня впівоберта до нього, слідкуючи за його поведінкою. Скребницю потрібно використовувати лише для очищення щітки.

9.6. Виводити на прогулянку одночасно кобил і жеребців забороняється.

Під час проведення коней один за одним необхідно, щоб відстань між ними була не менше 5 м (2 корпуси).

9.7. Під час виведення коня із денника або уведення в нього необхідно, щоб приміщення було освітлене, двері повністю відчинені, а двері суміжних денників зачинені. Людям стояти в цей час у дверях або біля них не дозволяється.

9.8. Не допускається зустрічне проведення коней у коридорах, дверях або біля них.

9.9. Вуздечку або недоуздок потрібно знімати з коня тільки після того, як він буде заведений у денник і повернутий головою до дверей. Денник з конем необхідно закривати.

9.10. Роздавання кормів неспокійним коням або жеребцям необхідно влаштовувати з боку проходу, не заходячи в стійло або денник.

9.11. Коваль повинен бути забезпечений справним інструментом. При розчищенні копит і підковуванні ковалю повинен допомагати конюх, який постійно обслуговує даного коня.

9.12. Розчищення копит і підковування коней потрібно проводити у станку для підковування в просторому і світлому приміщенні або на дворі. При відсутності станка копита дорослих коней розчищають на розв’язках або в руках у конюха, молодих коней - в руках, норовистих - обов’язково на розв’язках. Коня, якого обробляють без станка, загнуздують і голову тримають піднятою.

9.13. Під час таврування коней з використанням рідкого азоту (холодне таврування) обслуговуючий персонал необхідно забезпечити халатами, рукавицями і спеціальним взуттям.

9.14. Повал коней проводити тільки на рівному, вільному від різних сторонніх предметів, просторому місці і обов'язково під безпосереднім керівництвом ветлікаря або зоотехніка. У повалі повинні брати участь не менше чотирьох осіб, які проінструктовані і знають правила та прийоми повалу.

9.15. Підходити до поваленого коня для огляду, лікування та інших робіт треба з боку спини. По закінченні роботи спочатку звільняють від пут ноги і тільки після цього – голову коня.

9.16. Обробку спокійних дорослих коней необхідно проводити в недоуздках, в руках табунників або конюхів.

Дорослих, оповоджених, привчених до триніг, але не зовсім смирних коней перед обробкою необхідно триножити. Обробку неоповоджених або злобних коней, а також молодняку необхідно проводити тільки в розколі або у станку.

9.17. Не допускаються до роботи коні хворі, сліпі та ті, що спотикаються.

9.18. Купання коней у річках, ставках та інших водоймах дозволяється тільки працівникам, які вміють плавати.

9.19. Місце водопою з природних джерел повинно бути достатнім за шириною (не менше ніж 3 м). Підхід до води має бути пологий, рівний, без кущів і каміння. Підганяти коней до водопою необхідно повільно, кроком, розбиваючи при цьому табун на невеликі групи.

9.20. Перед випасанням коней потрібно проводити попереднє обстеження місць випасу. Колодязі, ями та інші небезпечні місця на території випасу необхідно огороджувати.

9.21. Табунників на віддалених від житла випасах необхідно забезпечити вагончиком для обігріву та відпочинку.

9.22. В темну пору доби, а також у негоду біля табунів повинні чергувати не менше двох табунників. Не допускається догляд за табуном на неосідланому коні.

9.23. Сідло для табунника повинно мати дві підпруги і трок, а в умовах гірської місцевості, крім того,– нагрудник та підхвістя.

9.24. Розбивання табунів та відділяння окремих коней необхідно проводити в місцях, що не мають вибоїн та перепон, спокійно, без зайвого гоніння, рухаючись всередині табуна кроком.

9.25. Не дозволяється здійснювати розбивання табуна під час ожеледиці, дощу та грязі, коли ноги коней сковзаються.

9.26. Випасання косяків із злобними і битливими жеребцями необхідно проводити віддалік від проїжджих доріг і доручати досвідченим табунникам.

9.27. Табунник, який чергує біля косяка із злим жеребцем, що кидається на людей, повинен мати при собі батіг завдовжки не менше 5 м для заспокоювання тварини.

9.28. Робочих коней та інвентар необхідно закріплювати за конкретним працівником. Запрягати тварин можна лише у справні вози, сани, сільськогосподарські знаряддя. На кожну тварину необхідно виділити правильно підігнаний комплект збруї.

Для поїздки в місця з інтенсивним рухом автотранспорту та інших транспортних засобів необхідно виділяти лише спокійних коней.

9.29. Не дозволяється:

- використовувати вози (сани) із відсутніми на них гальмовими пристроями, без ліхтарів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

- залишати на смузі відведення дороги тварин без нагляду;

- вести тварин по дорогах із поліпшеним покриттям, якщо поруч є інші дороги.

9.30. Під час навантажування і розвантажування воза або саней необхідно коней прив’язувати.

9.31. Гужовий транспорт, що використовується в гірській місцевості, забезпечується додатковим гальмовим пристроєм.

9.32. Усі транспортні засоби і кінні сільськогосподарські знаряддя повинні мати спеціально обладнані сидіння, які розміщують таким чином, щоб кінь не міг дістати їздового задньою ногою.

9.33. При спусках із схилу не дозволяється сідати на воза чи сани, підтримувати або підпирати їх руками, намотувати віжки на руку, тулуб.

9.34. При використанні возів (саней) у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості необхідно облаштовувати їх світлоповертачами відповідно до Правил дорожнього руху України.

9.35. Не допускається їзда на полохливих і норовистих конях без наочників та на незагнузданих.

9.36. У коней, зайнятих на транспортних роботах, повинні бути підковані всі ноги.

9.37. Тварин, запряжених у сільськогосподарське знаряддя, не дозволяється залишати неприв’язаними без їздових, навіть під час коротких зупинок.

9.38. Організація та проведення випробувань коней повинні відповідати вимогам НАОП 2.1.20-1.02-51.

9.39. Перед об’їздкою ненавчені коні повинні бути добре оповоджені і заздалегідь привчені до сідла. Об'їздку необхідно проводити на місцевості, яка не має поблизу будівель і будь-яких перешкод (ярів, вибоїн, парканів та ін.).

Підлітки до об’їздки коней не допускаються.

9.40. Перед роботою та випробуванням потрібно забезпечити прибирання з доріжки всіх сторонніх предметів (каміння, зламаних підків, трісок, скла тощо), а також засипання вибоїн, боронування тощо.

9.41. Під’їзні й проїзні шляхи від конюшень на доріжку іподрому необхідно відводити у чітко встановлених місцях, проїзд на доріжку в інших місцях не дозволяється. На проїзних шляхах під час робіт і випробувань необхідно забезпечувати чергування.

9.42. При русі коней риссю та кентером один за одним необхідно забезпечувати інтервал між кіньми не менше двох корпусів.

9.43. Рух коней кентером, розмашкою, швидким галопом організовувати групами не більше трьох коней, інтервал між кіньми повинен бути не менше 1,5 м.

9.44. З наближенням темної пори доби необхідно забезпечувати своєчасне включення електричного освітлення як на доріжці, так і в конюшні. Працювати з кіньми в темну пору доби не дозволяється.

9.45. Жокеїв і помічників при тренуванні і випробуванні коней з використанням автостарту необхідно забезпечувати захисними шоломами.

9.46. При проведенні перегонів з автостартом заводити коней у стартбокси повинні працівники, відповідальні за старт, і помічники жокея або конюха тренувального відділення.

9.47. У разі непокірності коня у стартовому боксі стартер повинен терміново відкрити дверці.

9.48. При знаходженні коня у стартбоксі жокеям не дозволяється використовувати хлист до старту.

10. Утримання птиці

10.1. Технологічне проектування, будівництво приміщень і утримання птиці передбачається згідно з вимогами ДБН В.2.2-1-95 та ВНТП- СГіП-46-4.95.

10.2. Пульти управління технологічними процесами повинні бути розміщені в ізольованому приміщенні (операторській). Вхід до операторської повинен здійснюватися через тамбур-бокс, обладнаний пристроєм для стерилізації повітря (бактерицидною лампою) та рукомийниками.

10.3. Електрообладнання інкубаторів улаштовується згідно з ПУЕ.

10.4. Відкривати захисні кришки щита управління та електроприладів дозволяється тільки електромонтеру, який відповідає за дану дільницю.

10.5. Експлуатація міражного стола для огляду яєць із несправною електричною проводкою не дозволяється. Робоче місце за міражним столом необхідно укомплектувати гумовим килимком.

10.6. Вивідні шафи та інкубатори перед миттям повинні бути відключені від електромережі. Для освітлення внутрішньої частини інкубатора під час миття необхідно використовувати переносні лампи напругою 12 В.

10.7. Приводи механізмів для видалення посліду й роздачі кормів повинні бути огороджені. Під час огляду або ремонту цих механізмів електроживлення повинно бути відключене, а на вимикачах вивішений плакат із написом “Не вмикати, працюють люди!”

10.8. Ланцюгові і стрічкові транспортери, які використовуються для переміщення ящиків з яйцями по цеху, повинні мати через кожні 15 м аварійні кнопки “Стоп” або дистанційне вимкнення.

10.9. Якщо транспортер не видно на всій довжині від місця пуску, то пускове обладнання блокується зі світловою та звуковою сигналізаціями.

10.10. На підприємствах необхідно механізувати транспортування ящиків з яйцями до місця сортування, сортування яєць, закладку їх в лотки, установку лотків в інкубаторні шафи, укладання відбракованих яєць та транспортування їх на яйцесклад.

10.11. Візки для перевезення лотків повинні бути справними й стійкими, а лотки – вільно входити в пази візка.

10.12. Ящики з яйцями та ящики із птицею укладають у штабелі висотою не більше 1,5 м вперев’язку, залишаючи проходи між штабелями не менше 1 м.

10.13. Під час просвічування яєць необхідно встановлювати затемнюючі штори біля транспортеру яйцесортувальної машини, але не затемнювати вікна яйцескладу.

10.14. Технічний огляд і ремонт яйцесортувальної машини слід проводити після повної її зупинки.

10.15. Механічні транспортери для розподілу кормів по дозаторах кормороздавачів, прибирання посліду повинні бути обладнані кожухами, а в місці приймання кормів і

посліду влаштовуватись патрубки, які виключають можливість попадання пилу в робочу зону.

10.16. Прибирання кліток виконується із застосуванням інвентарю (щіток, скребків та ін.) і ЗІЗ (захисні окуляри, респіратори, рукавички).

10.17. Місця проходження транспортерів та люки для прибирання посліду повинні бути закриті захисними решітками.

10.18. Складені на транспортний засіб ящики з птицею повинні бути ув'язані мотузкою. Не дозволяється перевезення людей разом із вантажем.

10.19. Для захисту від пилу при пересаджуванні птиці необхідно використовувати респіратори, захисні окуляри та інші засоби індивідуального захисту.

10.20. Пересувні драбини й площадки для обслуговування птиці повинні бути справні, жорсткої конструкції, стійкі, мати перила, міцні щаблі. Поверхню площадки для зменшення ковзання необхідно оббити рифленою гумою.

10.21. У забійних цехах потрібно механізувати процеси убою, евентрації (потрошіння), навіски та зняття тушок з конвеєра, доощипування та маркування тушок, пакування та вкладання у тару, збирання мокрого пір'я, вивантаження його із сушильних барабанів.

10.22. Забійний конвеєр повинен бути добре освітлений, обладнаний вентиляцією, небезпечні місця мають бути огороджені.

10.23. Не дозволяється знаходження в зоні дії конвеєра сторонніх осіб.

10.24. Перед пуском конвеєра необхідно подати звуковий сигнал.

10.25. Корпус апарата електроглушіння необхідно заземлити (занулити).

10.26. Не дозволяється перебування працівників біля ошпарювальної ванни під час її пуску й зупинки.

10.27. При ручному потрошінні тушок поверхня столу повинна бути рівною, без задирок і гострих кутів, а ножі – з виступом на рукоятці для попередження зісковзування рук.

10.28. В забійному цеху дільниці сортування та пакування птиці повинні бути ізольовані від дільниць обробки тушок, сушіння пера.

10.29. Під час опромінювання яєць та курчат ультрафіолетовими променями працівники повинні застосовувати спеціальні захисні окуляри згідно з ГОСТ 12.4.013Е. При застосуванні опромінювальних установок необхідно дотримуватися вимог ДНАОП 0.03-3.17-88 (СН № 4557-88) і ГОСТ 12.1.005.

11. Вимоги безпеки у бджільництві

11.1. Планування, влаштування та розміщення пасік повинні відповідати будівельним нормам і правилам та санітарним нормам проектування промислових підприємств.

11.2. Територія стаціонарної пасіки має бути огороджена, а на підступах до неогороджених ділянок необхідно встановлювати щити розміром 200х400 мм із написом "Обережно. Бджоли".

11.3. У вікнах пасічних приміщень, якщо вони відчиняються, повинні бути вставлені рами з дрібною сіткою, що не дає можливості проникнути бджолам усередину приміщення.

11.4. Пасічницький інвентар повинен відповідати вимогам експлуатаційної документації.

11.5. До робіт з бджолами і бджолопродуктами не допускаються особи із вираженою алергічною реакцією на ужалення бджіл та продукти бджільництва (квітковий пилок, воск, прополіс, бджолина отрута).

11.6. При догляді за бджолиними сім’ями необхідно виконувати такі вимоги безпеки:

11.6.1. Роботи з обслуговування бджолиних сімей повинні виконуватися з застосуванням ЗІЗ і димаря. Димар повинний бути заправлений і приведений у робочий стан до початку роботи.

11.6.2. Вулики необхідно встановлювати без перекосів, які можуть спричинити їхнє падіння.

11.6.3. При проколюванні отворів у рамках необхідно використовувати спеціальні упори, що виключають травмування працівника свердлом або шилом.

11.6.4. Під час електронавощування уликових рамок необхідно застосовувати спеціальні прилади.

11.6.5. Під час роботи з бджолами у зимівнику необхідно користуватися ліхтарями і світильниками з червоними світлофільтрами.

11.6.6. Під час огляду й обробки бджолиних сімей повинні бути виключені різкі рухи, використання парфюмерно-косметичних засобів і речовин, що сильно пахнуть.

11.6.7. Для відловлювання роїв на деревах, стовпах та інших високих предметах необхідно використовувати драбини, телескопічні вишки, монтерські кігті і пояси, а також інші пристрої, що виключають падіння працівника.

11.7. Під час навантаження, вивантаження і транспортування вуликів із бджолиними сім’ями потрібно виконувати такі вимоги:

11.7.1. Перевезення бджолиних сімей, а також їх ручне або механізоване вантаження і розвантаження необхідно проводити відповідно до ГОСТ 12.3.009 і цих Правил.

11.7.2. Для перевезення бджолиних сімей призначається відповідальна особа.

11.7.3. При вантаженні і розвантаженні вуликів не дозволяється присутність сторонніх осіб на території пасіки.

11.7.4. Не дозволяється кантувати вулики і нахиляти їх під кутом понад 30^0.

11.7.5. При ручному вантаженні бджолиних сімей, а також інших вантажів необхідно додержуватися вимог ДНАОП 0.03-3.28-93 і ДНАОП 0.03-3.29-96.

Піднімати вантаж вручну масою 60-80 кг повинні не менше двох працівників.

11.7.6. Трапи і підмостки, використовувані при вантаженні, повинні бути сухими і неслизькими.

11.7.7. Важчі вулики встановлюються в нижньому ярусі. Загальна висота навантаження не повинна перевищувати 3,3 м від поверхні дороги.

11.7.8. Перевезення бджіл необхідно проводити по можливості без зайвих зупинок. Змушену зупинку варто робити в притінку. Необхідно уникати зупинок у місцях роботи і відпочинку людей. Під час перевезення необхідно мати стамеску, димар і лицьову сітку, а також клоччя або свіжий заміс глини для закладення щілин, що утворилися, крізь які можливий вихід бджіл.

11.7.9. Перевезення людей у кузові транспортного засобу одночасно з бджолами не допускається.

11.7.10. Відчиняти борти транспортних засобів із розміщеними в них вуликами повинні два працівники. Перед відкриттям необхідно переконатися у відсутності можливості падіння вуликів.

11.7.11. Перенесення вуликів у заглиблений зимівник і виставка їх із зимівника повинні проводитися по спеціальному трапу або за допомогою бічних ручок по сходовому маршу. Кут нахилу трапа і маршу повинен бути не більше 30^0.

11.7.12. Завезення і вивезення вуликів з використанням транспортних засобів з двигунами внутрішнього згорання дозволяється, якщо зимівники оснащені вентиляцією, розрахованою на повне видалення відпрацьованих газів, і відповідними в'їздами з твердим покриттям.

11.7.13. При зберіганні без стелажів бджолині сім'ї повинні бути розміщені в зимівнику на твердій підлозі або спеціальному настилі.

Висота штабелювання вуликів повинна бути не більше 2 м, ширина проходу – не менше 0,8 м. У рядах вулики повинні бути установлені впритул один до одного.

11.8. При відкачці і первинній переробці меду необхідно виконувати такі вимоги:

11.8.1. Під час користування паровими ножами для розпечатування стільників необхідно стежити за рівнем води у пароутворювачі, за справністю захисних клапанів і шлангів, що підводять пару, у встановлені терміни проводити перевірку манометрів.

11.8.2. Нагрівальні прилади з розміщеними на них пароутворювачами або ємкостями для нагрівання ножів для розпечатування стільників повинні бути встановлені на теплоізоляційній підставці на відстані не менше 1 м від легкозаймистих предметів.

11.8.3. Електричні ножі для розпечатування стільників повинні мати теплоізоляційні підставки, а під час перерви в роботі – відключатися від електричної мережі.

11.8.4. Не дозволяється торкатися працюючого ротора медогонки до його повної зупинки.

11.9. При переробці воскової сировини необхідно виконувати такі вимоги:

11.9.1. Переробку воскової сировини і всі інші роботи з використанням відкритого вогню необхідно проводити в спеціально відведеному місці на відстані не менше 50 м від будівель і матеріалів, які можуть горіти.

11.9.2. Місце для переробки воскової сировини повинно бути забезпечено протипожежним інвентарем, достатньою кількістю води і піску, брезентом або повстиною (кошмою).

11.9.3. У процесі роботи необхідно стежити за рівнем води у воскотопках або пароутворювачі, за справністю захисних клапанів, каналів, що відводять пару.

11.10. При виробництві і первинній переробці додаткової продукції бджільництва необхідно виконувати такі вимоги:

11.10.1. Під час збирання бджолиної отрути отрутоприймальні пристрої необхідно виймати з вулика не раніше ніж через 15-20 хв після їх вимикання і заспокоєння бджіл.

11.10.2. Зіскоблювання отрути з отрутоприймальних пластин потрібно проводити лезом, укріпленим у спеціальному тримачі, що виключає травмування рук. Роботу слід проводити у витяжній шафі з використанням ЗІЗ відповідно до розділу 9 частини 1.

11.10.3. Готову отруту необхідно зберігати у сейфі в баночках із притертими кришками.

11.10.4. Збір маточного молочка, прополісу з полотнинок і сушіння квіткового пилку проводять у приміщенні, обладнаному припливно-витяжною вентиляцією.

Додаток
до Правил охорони праці у
сільськогосподарському виробництві

Нормативні посилання

№ з/п	Позначення нормативного акта	Назва	Ким, коли затверджено, реєстрація у Мін'юсті України
1	2	3	4
1		Закон України "Про охорону праці"	
2		Закон України "Про дорожній рух"	

3		Закон України “Про пожежну безпеку”	
4		Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”	
5		Закон України “Про пестициди і агрохімікати”	
6		Правила охорони електрич-них мереж	Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.97 № 209
7		Правила дорожнього руху України	Затверджено постановою КМ України від 31.12.93 № 1094
8		Перелік транспортних засобів і норми їх забезпечення вогнегасниками	Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.97 № 1128
9		Порядок допуску (посвід-чення) на право роботи, пов’язаної з транспортуванням, зберіганням, застосуванням та торгівлею пестицидами і агрохімікатами	Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18.09.95 № 746
10	ДНАОП 0.00-1.03-93	Правила будови і безпечної експлуатації вантажопідій-мальних кранів	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 16.12.93 № 128
11	ДНАОП 0.00-1.07-94	Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском. Зміни	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 18.10.94 № 104 Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 11.07.97 № 183
1	2	3	4
12	ДНАОП 0.00-1.08-94	Правила будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів. Зміни	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.05.94 № 51 Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 11.07.97 № 182
13	ДНАОП 0.00-1.11-98	Правила будови і безпечної експлуатації трубопроводів пари та гарячої води	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 08.09.98 № 177. Зареєстровано в Мін’юсті України 07.10.98 за № 636/3076
14	ДНАОП 0.00-1.13-71	Правила будови і безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів.	Затверджено Держгіртехнаглядом СРСР 07.12.71
15	ДНАОП	Правила безпеки систем	Затверджено наказом

	0.00-1.20-98	газопостачання України	Держнаглядохоронпраці від 01.10.97 № 254 Зареєстровано в Мін`юсті України 15.05.98 за № 318/2758
16	ДНАОП 0.00-1.21-98	Правила безпечної екс-плуатації електроустановок споживачів	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 09.01.98 № 4 Зареєстровано в Мін`юсті України 10.02.98 за №93/2533
17	ДНАОП 0.00-1.22-72	Правила техніки безпеки при експлуатації тепловикори-стовуючих установок і теплових мереж	Затверджено Головдерж-енергонаглядом, Міненерго СРСР 15.06.72
18	ДНАОП 0.00-1.26-96	Правила будови і безпечної експлуатації парових котлів з тиском пари не більше 0,07МПа (0,7кгс/см^2), водогрійних котлів і водопідігрівачів з темпе-ратурою нагріву води не вище 115^{0}С. Зміни	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 23.07.96 № 125. Зареєстровано у Мін'юсті України 05.11.96 за № 625/1680 Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 24.07.97 № 206 Зареєстровано у Мін'юсті України 28.08.97 за № 355/2159
1	2	3	4
19	ДНАОП 0.00-1.28-97	Правила охорони праці на автомобільному транспорті	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 13.01.97 № 5
20	ДНАОП 0.00-1.29-97	Правила захисту від статичної електрики	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 22.04.97 № 103
21	ДНАОП 0.00-3.01-98	Типові норми безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам сільського та водного господарства	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 10.06.98 № 117. Зареєстровано у Мін'юсті України 14.07.98 за № 449/2889
22	ДНАОП	Положення про розслідування та	Затверджено постановою КМ

	0.00-4.03-98	облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в установах і організаціях	України від 10.08.93 № 623 (в редакції постанови КМ від 17.06.98 № 923)
23	ДНАОП 0.00-4.12-99	Типове положення про навчання з питань охорони праці	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 17.02.99 № 27. Зареєстровано у Мін'юсті України 21.04.99 за № 248/3541
24	ДНАОП 0.00-5.03-95	Типова інструкція з безпечного ведення робіт для кранівників (машиністів) стрілових самохідних (автомобільних, гусеничних, залізничних, пневмоколісних) кранів	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 25.09.95 за № 135. Зареєстровано у Мін'юсті України 10.10.95 за № 371/907
25	ДНАОП 0.00-5.04-95	Типова інструкція з безпечного ведення робіт для стропальників (зачіплювачів), які обслуговують вантажопідіймальні крани	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 25.09.95 № 135. Зареєстровано у Мін'юсті України 10.10.95 за № 372/908
1	2	3	4
26	ДНАОП 0.00-5.06-94	Типова інструкція для осіб, відповідальних за безпечне проведення робіт з переміщення вантажів кранами	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 20.10.94 № 107. Зареєстровано у Мін'юсті України 13.03.95 за № 60/596
27	ДНАОП 0.00-5.07-94	Типова інструкція для осіб, відповідальних за утримання вантажопідіймальних кранів в справному стані	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 20.10.94 № 107. Зареєстровано у Мін'юсті України 13.03.95 за № 59/595
28	ДНАОП 0.00-8.01-93	Перелік посад посадових осіб, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 11.10.93 № 94. Зареєстровано у Мін'юсті України 20.10.93 за № 154
29	ДНАОП 0.00-8.02-93	Перелік робіт з підвищеною небезпекою	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 30.11.93 №123. Зареєстровано у Мін'юсті України 23.12.93 за № 196

30	ДНАОП 0.00-8.03-93	Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 21.12.93 № 132. Зареєстровано у Мін'юсті України 07.02.94 за № 20/229
31	ДНАОП 0.01-1.01-95	Правила пожежної безпеки в Україні. НАПБ А.01.001-95	Затверджено МВС України 14.06.95. Зареєстровано у Мін'юсті України 14.07.95 за № 219/755
32	ДНАОП 0.03-1.07-73	Санітарні правила організації технологічних процесів та гігієнічні вимоги до виробничого обладнання № 1042-73	Затверджено МОЗ СРСР у 1973 р.
1	2	3	4
33	ДНАОП 0.03-1.08-73	Санітарні правила зберіган-ня, транспортування та застосування мінеральних добрив у сільському господарстві № 1049-73	Затверджено МОЗ СРСР у 1973 р.
34	ДНАОП 0.03-1.12-98	Транспортування, зберігання і застосування пестицидів в народному господарстві ДСП 8.8.1	Затверджено постановою Головного державного санітарного лікаря України від 03.08.98 № 1
35	ДНАОП 0.03-1.82-87	Санітарні правила будови тракторів та сільського-сподарських машин № 4282-87	Затверджено МОЗ СРСР у 1987 р.
36	ДНАОП 0.03-3.01-71	Санітарні норми проектування промислових підприємств № 245-71	Затверджено МОЗ СРСР 15.11.71
37	ДНАОП 0.03-3.12-84	Санітарні норми вібрації робочих місць № 3044-84	Затверджено МОЗ СРСР у 1984 р.
38	ДНАОП 0.03-3.14-85	Санітарні норми допустимих рівнів шуму на робочих місцях № 3223-85	Затверджено МОЗ СРСР у 1985 р.
39	ДНАОП 0.03-3.15-86	Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень № 4088-86	Затверджено МОЗ СРСР у 1986 р.
40	ДНАОП 0.03-3.17-88	Санітарні норми ультрафі-олетового випромінювання у виробничих приміщеннях № 4557-88	Затверджено МОЗ СРСР у 1988 р.
41	ДНАОП 0.03-3.28-93	Граничні норми підіймання і переміщення важких речей жінками	Затверджено наказом МОЗ України від 10.12.93 № 241. Зареєстровано у Мін'юсті України 22.12.93 за № 194

42	ДНАОП 0.03-3.29-96	Граничні норми підіймання і переміщення важких речей неповнолітніми	Затверджено наказом МОЗ України від 22.03.96 № 59. Зареєстровано у Мін'юсті України 16.04.96 за № 183/1208
43	ДНАОП 0.03-4.02-94	Положення про медичний огляд працівників певних категорій	Затверджено наказом МОЗ України від 31.03.94 № 45. Зареєстровано у Мін'юсті України 21.06.94 за № 136/345
1	2	3	4
44	ДНАОП 0.03-8.06-94	Перелік робіт, де є потреба у професійному доборі	Затверджено наказом МОЗ України та Держнаглядохорон праці від 23.09.94 № 263/121. Зареєстровано у Мін'юсті Україниза № 18/554
45	ДНАОП 0.03-8.07-94	Перелік важких робіт та робіт із шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх	Затверджено наказом МОЗ України від 31.03.94 № 46. Зареєстровано у Мін'юсті України 28.07.94 за № 176/385
46	ДНАОП 0.03-8.08-93	Перелік важких робіт і робіт з шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок	Затверджено наказом МОЗ України від 29.12.93 № 256. Зареєстровано у Мін'юсті України 30.03.94 за № 51/260
47	ДНАОП 0.05-1.02-93	Правила відшкодування власником підприємства, установи і організації або уповноваженим ним органом шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків Зміни	Затверджено Постановою КМ України від 23.06.93 № 472 1 - 08.02.94 № 71 2 - 18.07.94 № 492
48	НАОП 2.1.20-1.02-51	Правила безпеки під час утримання, тренінгу і випробувань племінних коней на іподромах	Затверджено Мінсільгоспом СРСР 24.09.1951 р.
49	ДНАОП 2.1.20-1.03-99	Правила охорони праці в лабораторіях ветеринарної медицини	Затверджено наказом Держнаглядохоронпраці від 20.04.99 № 67. Зареєстровано у Мін'юсті

			України 11.10.99 за № 695/3988
50	НАОП 2.2.00-1.08-82	Правила безпечного застосування рідкого аміаку в сільському господарстві	Затверджено Мінсільгоспом СРСР 28.09.82
51	НАОП 2.2.00-1.10-88	Правила будови і безпечної експлуатації фреонових холодильних установок	Затверджено Держагропромом СРСР 27.02.88
52	НАОП 5.1.11-1.22-90	Правила техніки безпеки і виробничої санітарії при навантажувально-розвантажувальних роботах на залізничному транспорті. ЦМ - 4771	Затверджено Міністерством шляхів СРСР 15.02.90
1	2	3	4
53	НАОП 5.1.22-1.05-91	Правила безпеки праці на перевантажувальних роботах у річкових портах	Затверджено Головріч-флотом України 02.12.91
54	НАОП 6.1.00-2.13-86	ОСТ 110.04-86 Роботи на висоті. Вимоги безпеки	Мінбуд СРСР 1986 р.
55	ДСТУ 2189-93	ССБП. Машини сільськогосподарські навісні та причіпні. Загальні вимоги безпеки	
56	ДСТУ 2586-94	Знаки дорожні. Загальні технічні умови	
57	ДСТУ 3158-95	Засоби малої механізації для сільськогосподарського виробництва. Загальні вимоги безпеки	
58	ДСТУ Б В.2.2-6-97 (ГОСТ 24940-96)	Будівлі і споруди. Методи вимірювання освітленості.	
59	ГОСТ 12.0.003-74	ССБП. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори Класифікація (СТ СЭВ 790-77). Зміни	 1978 р.
60	ГОСТ 12.1.003-83	ССБП. Шум. Загальні вимоги безпеки. Зміни	 1989 р.
61	ГОСТ 12.1.004-91	ССБП. Пожежна безпека. Загальні вимоги. Зміни	 01.07.95 р.
62	ГОСТ 12.1.005-88	ССБП. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони	
63	ГОСТ 12.1.007-76	ССБП. Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки.	

		Зміни	1981, 1990 рр.
64	ГОСТ 12.1.008-76	ССБП. Біологічна безпека. Загальні вимоги.	
65	ГОСТ 12.1.010-76	ССБП. Вибухобезпека. Загальні вимоги. (СТ СЭВ-3517-81) Зміни	1983 р.
66	ГОСТ 12.1.012-90	ССБП. Вібраційна безпека. Загальні вимоги.	
67	ГОСТ 12.1.018-93	ССБП. Пожежовибухобезпека статичної електрики. Загальні вимоги.	
1	2	3	4
68	ГОСТ 12.1.019-79	ССБП. Електробезпека. Загальні вимоги і номенклатура видів захисту (СТ СЭВ 4830-84). Зміни	1986 р.
69	ГОСТ 12.1.030-81	ССБП. Електробезпека. Захисне заземлення, занулення. Зміни	1987 р.
70	ГОСТ 12.1.038-82	ССБП. Електробезпека. Гранично допустимі значення напруг дотику і струмів. Зміни	1988 р.
71	ГОСТ 12.1.044-89	ССБП. Пожежовибухобезпека речовин і матеріалів. Номенклатура показників і методи їх визначення.	
72	ГОСТ 12.2.003-91	ССБП. Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки	
73	ГОСТ 12.2.007.0-75	ССБП. Вироби електротехнічні. Загальні вимоги безпеки . Зміни	1978, 1981, 1984, 1988 рр.
74	ГОСТ 12.2.016-81	ССБП. Устаткування компресорне. Загальні вимоги безпеки	
75	ГОСТ 12.2.019-86	ССБП. Трактори і машини самохідні сільськогосподарські. Загальні вимоги безпеки Зміни	1986, 1987, 1989, 1990, 1992 рр.
76	ГОСТ 12.2.022-80	ССБП. Конвеєри. Загальні вимоги безпеки. Зміни	1986 р., 1990 р.
77	ГОСТ 12.2.032-78	ССБП. Робоче місце при виконанні робіт сидячи. Загальні ергономічні вимоги	

78	ГОСТ 12.2.033-78	ССБП. Робоче місце при виконанні робіт стоячи. Загальні ергономічні вимоги	
79	ГОСТ 12.2.042-91	ССБП. Машини і технологічне обладнання для тваринництва і кормовиробництва. Загальні вимоги безпеки	
80	ГОСТ 12.2.049-80	ССБП. Обладнання виробниче. Загальні ергономічні вимоги	
81	ГОСТ 12.2.061-81	ССБП. Устаткування виробниче. Загальні вимоги безпеки до робочих місць (СТ СЭВ 2695-80)	
1	2	3	4
82	ГОСТ 12.2.120-88	ССБП. Кабіни і робочі місця операторів тракторів, самохідних дорожньо-будівних машин, одновісних тягачів, кар'єрних самоскидів і самохідних сільськогосподарських машин. Загальні вимоги безпеки. Зміни	1990 р.
83	ГОСТ 12.2.124-90	ССБП. Обладнання харчове. Загальні вимоги безпеки	
84	ГОСТ 12.3.002-75	ССБП. Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки (СТ СЭВ 1728-79). Зміни	1980 р., 1981 р.
85	ГОСТ 12.3.006-75	ССБП. Експлуатація водопровідних і каналізаційних споруджень та мереж. Загальні вимоги безпеки	
86	ГОСТ 12.3.009-76	ССБП. Роботи вантажно-розвантажувальні. Загальні вимоги безпеки	
87	ГОСТ 12.3.010-82	ССБП. Тара виробнича. Вимоги безпеки при експлуатації	
88	ГОСТ 12.3.019-80	ССБП. Випробування і вимірювання електричні. Загальні вимоги безпеки. Зміни	01.07.95 (Росія)
89	ГОСТ 12.3.020-80	ССБП. Процеси переміщення вантажів на підприємствах. Загальні вимоги безпеки Зміни	1988 р.
90	ГОСТ 12.3.037-84	ССБП. Застосування мінеральних добрив у сільському і лісовому господарстві. Загальні	

		вимоги безпеки	
91	ГОСТ 12.3.041-86	ССБП. Застосування пестицидів для захисту рослин. Вимоги безпеки.	
92	ГОСТ 12.4.009-83	ССБП. Пожежна техніка для захисту об'єктів. Зміни	1989 р.
93	ГОСТ 12.4.011-89	ССБП. Засоби захисту для працюючих. Загальні вимоги і класифікація	
94	ГОСТ 12.4.013-85Е	ССБП. Окуляри захисні. Загальні технічні вимоги. (СТ СЭВ 4564-84)	
1	2	3	4
95	ГОСТ 12.4.021-75	ССБП. Системи вентиляційні. Загальні вимоги. Зміни	1988 р.
96	ГОСТ 12.4.026-76	ССБП. Кольори сигнальні і знаки безпеки. Зміни	1980 р.,1986 р.
97	ГОСТ 12.4.103-83	ССБП. Одяг спеціальний захисний, засоби індивідуального захисту ніг і рук. Класифікація	
98	ГОСТ 12.4.122-83	ССБП. Коробки фільтруючо-поглинаючі для промислових протигазів. Технічні умови. Зміни	1988 р.
99	ГОСТ 12.4.124-83	ССБП. Засоби захисту від статичної електрики. Загальні технічні вимоги	
100	ГОСТ 17.1.3.11-84	Охорона природи. Гідросфера. Загальні вимоги охорони поверхневих і підземних вод від забруднення мінеральними добривами	
101	ГОСТ 2874-82	Вода питна. Технічні вимоги і контроль за якістю	
102	ГОСТ 5375-79	Чоботи гумові формові. Технічні умови	
103	ГОСТ 13758-89Е	Вали карданні сільськогосподарських машин. Технічні умови	
104	ГОСТ 16556-81	Заземлювачі для пересувних електроустановок	
105	ГОСТ 19433-88	Вантажі небезпечні. Класифікація і маркування	
106	ГОСТ 20740-75	Вулики. Технічні умови	

107	ГОСТ 21786-76	Система “людина-машина”. Сигналізатори звукові немовних повідомлень. Загальні ергономічні вимоги	
108	ГОСТ 26887-86	Площадки та драбини для будівельно-монтажних робіт. Загальні технічні умови	
109	ГОСТ 28693-90	Обладнання технологічне для м’ясної і птахопереробної промисловості	
110	ВБН В.2.2-58.1-94	Проектування складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа	
1	2	3	4
111	ДСП 382-96	Державні санітарні правила і норми авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України	Затверджено наказом МОЗ України від 18.12.96 №382
112	ДБН 360-92	Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень. Зміни і доповнення:	Наказ від 22.01.93 № 8, наказ від 17.12.93 № 231
113	ДБН В.2.2-7-98	Будівлі і споруди для зберігання мінеральних добрів та засобів захисту рослин	
114	ДБН В.2.2-1-95	Будинки і споруди. Будівлі і споруди для тваринництва	
115	ДБН В.2.4-3-95	Планування та забудова сільських поселень. Генеральні плани сільськогосподарських підприємств	
116	ПУЕ	Правила будови електроустановок	Міненерго СРСР. Видання шосте, перероблене і доповнене, 1987 р.
117	НАПБ Б.02.005-94	Типове положення про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України	Затверджено наказом МВС України 17.11.94 № 628. Зареєстровано у Мін’сті України 22.12.94 за № 308/518
118	НАПБ Б.07.005-86 (ОНТП 24-86 МВС України)	Визначення категорій приміщень і будівель з вибухопожежної та пожежної безпеки	Затверджено МВС України у 1986 р.
119	РД 34.21.122-87	Інструкція по улаштуванню блискавкозахисту будівель і споруд.	Затверджено Міненерго СРСР 22.06.87.

120	СанПіН 4630-88	Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення	Затверджено МОЗ СРСР у 1988 р.
121	СНиП 2.04.01-85	Внутрішній водопровід і каналізація будівель Зміна: Зміни і доповнення	Затверджено постановою від 28.11.91 № 20. Затверджено наказом Держкоммістобудування України від 29.12.94 № 106
122	СНиП 2.04.02-84	Водопостачання. Зовнішні мережі і споруди. Зміни	БСТ № 9 1986 р.
1	2	3	4
123	СНиП 2.04.05-91	Опалення, вентиляція і кондиціювання. Доповнення:	Затверджено наказом Держкоммістобуюування України від 29.12.94 № 106
124	СНиП 2.05.11-83	Внутрішньогосподарські автомобільні шляхи в колгоспах, радгоспах та інших сільськогосподарських підприємствах і організаціях	
125	СНиП 2.09.02-85	Виробничі будівлі. Зміни	Затверджено постановами Держбуду СРСР від 27.09.88 № 196 і від 24.04.91 № 18
126	СНиП 2.09.04-87	Адміністративні і побутові будівлі	
127	СНиП 2.10.02-84	Будівлі і споруди для зберігання і переробки сільськогосподарської продукції	
128	СНиП 3.05.05-84	Технологічне обладнання і технологічні трубопроводи	
129	СНиП II-4-79	Природне і штучне освітлення. Зміни	БСТ № 8,10 1986 р.
130	ОНТП 3-85	Загальносоюзні норми технологічного проектування звіро- і кролеферм	Затверджено Мінсільгоспом СРСР у 1985 р.
131	ОНТП 8-85	Загальносоюзні норми технологічного проектування ветеринарних об’єктів для тваринницьких, звірівницьких та птахівницьких підприємств	Затверджено Держагропромом СРСР у 1985 р.
1	2	3	4
132	ОНТП 17-86	Загальносоюзні норми	Затверджено Держагропромом

		технологічного проектування систем видалення і підготовки до застосування гною	СРСР у 1986 р.
133	ВНТП 12/1-89	Відомчі норми технологічного проектування складів твердих засобів хімізації	Затверджено Держагропромом СРСР у 1989 р.
134	ВНТП 12/2-89	Відомчі норми технологічного проектування складів рідких засобів хімізації	Затверджено Держагропромом СРСР у 1989 р.
135	ВНТП 12/3-89	Відомчі норми технологічного проектування складів пестицидів	Затверджено Держагропромом СРСР у 1989 р.
136	ВНТП-СГіП-46-1.94	Відомчі норми технологічного проектування скотарських підприємств	Затверджено Мінсільгосппродом України 28.06.94
137	ВНТП-СГіП-46-2.95	Відомчі норми технологічного проектування свинарських підприємств	Затверджено Мінсільгосппродом України у 1995 р.
138	ВНТП-СГіП-46-4.95	Відомчі норми технологічного проектування птахівницьких і підприємств	Затверджено Мінсільгосппродом України у 1995 р.
139	ВСН 33-2.2.04-86	Водопостачання. Пасовищні системи і водопійні пункти.	Затверджено наказом Мінводгоспу СРСР від 01.09.86 № 318
140	ВСН 33/10-2.2.10-88	Водопостачання. Групові водопроводи сільськогос-подарського призначення. Норми проектування	Затверджено наказом Держагропрому СРСР і Мінводгоспу СРСР від 08.08.88 № 533/254
141	ВСН 33-3.5-77	Інструкція з експлуатації систем сільськогосподарського водопостачання	
142	Наказ	Про удосконалення системи медичних оглядів працівників і водіїв індивідуальних транспортних засобів	Видано МОЗ СРСР 29.09.89 за № 555
143	Наказ	Про заходи по удосконаленню медико-санітарної допомоги підліткам	Видано МОЗ СРСР 10.04.81 за № 387
144	Наказ	Про затвердження списку професійних захворювань та інструкції щодо його застосування	Видано МОЗ України, Міністерством соціального захисту України, Міністерством праці України 02.02.96 за № 23/36/9
145		Перелік пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні	Видано Укрдержхімкомісією у 1996 р.
1	2	3	4

146		Порядок надання дозволу на ввезення та застосування незареєстрованих пестицидів та агрохімікатів іноземного виробництва	Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.96 № 288
147		Інструкція по хімічному консервуванню зелених кормів і вологого фуражного зерна	Затверджено Мінсільгоспом СРСР 05.07.79
148		Типова інструкція з безпеки праці для працюючих із шкідливими речовинами	
149		Допустимі рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водойм, ґрунті	Затверджено постановою Головного державного санітарного лікаря України від 10.06.95 № 15
150		Порядок проведення державних випробувань, державної реєстрації і перереєстрації, ведення переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні	Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.96 № 295

Примітка. Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 12.09.91 № 1545-XII до прийняття відповідних актів законодавства України на території України застосовуються акти законодавства Союзу РСР з питань, які не врегульовані законодавством України, за умови, що вони не суперечать Конституції і Законам України.